

Jaarverslag 2016

*Bewegen naar
de toekomst*

Toeslagverlening

De pensioenen worden (ook na de pensioendatum) jaarlijks met 3% verhoogd. Echter, SPMS streeft naar welvaartsvastheidsbescherming. Dit houdt in dat geprobeerd wordt jaarlijks een toeslag te verlenen ter hoogte van de stijging van het CBS-indexcijfer van de cao-lonen bij de overheid. Indien deze stijging hoger is dan 3% en het ligt in de lijn van de ontwikkeling van het honorarium van de medisch specialist in Nederland, dan kan het bestuur besluiten de pensioenen te verhogen in de lijn van deze CBS-index. Zo'n verhoging is mogelijk als de financiële middelen van het fonds voldoende zijn. Dit betekent dat een stijging boven 3% een voorwaardelijke toeslag is. Het pensioenfonds heeft geld gereserveerd om het pensioen in de toekomst te verhogen met 3%. Hierdoor ontvangt de deelnemer vrijwel altijd minimaal de stijging van het CBS-indexcijfer van de cao-lonen bij de overheid. Voor de goede orde dient te worden opgemerkt dat de jaarlijkse stijging afwijkend kan zijn wanneer een deelnemer destijds bij een keuzeverzekeraar een verzekering heeft afgesloten.

Karakter onvoorwaardelijke indexatie

De 3% onvoorwaardelijke indexatie is een onderdeel van de pensioentoezegging, waarvoor ook premie is betaald. De toeslagverlening is daarmee in dezelfde categorie te plaatsen als de 'gewone' toegekende aanspraken. Desondanks is – bij wijze van uitzondering – de situatie denkbaar dat het fonds er financieel zo slecht voor staat dat er geen andere uitweg meer is dan het korten van rechten. Dit zogenaamde 'afstempelen' is dan het uiterste middel om de financiën weer binnen de voorziene termijn op peil te krijgen. Ofschoon het in de pensioenterminologie om een onvoorwaardelijke toeslag gaat, kan het dus toch zo zijn dat deze aanspraak in enig jaar niet wordt toegekend. Overigens kunnen in extreme situaties ook de andere aanspraken en uitkeringen 'afgestempeld' worden.

Extra toeslagen

Als de financiële positie van het pensioenfonds het toelaat, kan het bestuur tevens besluiten tot een extra toeslag. De verhoging kan per jaar verschillen. Over 2016 is, gelet op de dekkingsgraad, geen extra toeslag toegekend.

Disclaimer

SPMS verhoogt ieder jaar uw (opgebouwde) pensioen met 3%*. U heeft recht op deze jaarlijkse verhoging van uw (opgebouwde) pensioen (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daarbovenop probeert SPMS uw (opgebouwde) pensioen jaarlijks extra te verhogen; deze verhoging is alleen mogelijk indien de financiële positie van het fonds dit toelaat (het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening).

Uw (opgebouwde) pensioen is dit jaar (over 2016) met 3%* verhoogd. De prijzen gingen met 0,3% omhoog.

Of u in de toekomst nog evenveel kunt kopen met uw pensioen hangt af van de toeslagverlening en de stijging van de prijzen. De afgelopen jaren waren de toeslagverlening en de stijging van de prijzen als volgt:

Jaar	Toeslagverlening*	Stijging van de prijzen**
2016	3%*	0,3%
2015	3%*	0,6%
2014	3%*	1,0%
2013	3%*	2,5%
2012	3%*	2,5%

* De hierboven genoemde percentages kunnen anders zijn indien u pensioen heeft opgebouwd bij een keuzeverzekeraar.

**Deze cijfers zijn overgenomen van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Uw pensioen kan in uitzonderlijke situaties worden verlaagd. Hieronder wordt tevens begrepen dat de 3% onvoorwaardelijke toeslag niet of niet volledig wordt toegekend. De afgelopen jaren is uw pensioen niet verlaagd.

Inhoudsopgave

Kerncijfers	4
Belangrijke ontwikkelingen en besluiten in 2016	5
Bestuursverslag BPMS	7
Bevindingen bestuursverslag en de jaarrekening 2016	12
Conclusie	13
Reactie SPMS	14
1. Karakteristieken van het pensioenfonds	16
1.1 Personalía	16
1.2 Missie, strategie & organisatie	19
2. Bestuursverslag	25
2.1 Samenvatting	25
2.2 Goed pensioenfondsbestuur	34
2.3 Pensioenen	41
2.4 Beleggingen	50
2.5 Financieel verslag	56
2.6 Actuarieel verslag	58
2.7 Risicomanagement	60
2.8 Toekomst	68
3. Verslag Raad van Toezicht	73
4. Jaarrekening	79
4.1 Balans per 31 december	80
4.2 Staat van baten en lasten	81
4.3 Kasstroomoverzicht	82
4.4 Toelichting op de jaarrekening	83
4.5 Toelichting op de balans	90
4.6 Toelichting op staat van baten en lasten	111
5. Overige gegevens	118
5.1 Statutaire regeling over bestemming saldo van baten en lasten	118
5.3 Actuariële verklaring	119
5.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	121
Bijlagen	126
I - Samenstelling Vergadering van Afgevaardigden van BPMS	127
II - Nevenfuncties	131
III- Begrippenlijst	133

Kerncijfers

	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Aantal deelnemers						
Actieve deelnemers man		5.309	5.196	5.582	5.670	5.729
Actieve deelnemers vrouw		2.593	2.330	2.423	2.295	2.197
Actieve deelnemers totaal		7.902	7.526	8.005	7.965	7.926
Premievrije rechten ("slapers") totaal		1.693	1.657	1.168	1.170	1.193
Pensioentrekkenden		6.860	6.722	6.590	6.434	6.293
Totaal		16.455	15.905	15.763	15.569	15.412
Toeslagverlening (in %)						
Actieven en inactieven per 1 januari	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Wijziging aanpassingscoëfficiënt	1,450	1,969	0,306	-	1,387	0,231
Extra verhoging	1,550	1,031	2,694	3,000	1,613	2,769
Pensioenuitvoering (* € 1.000)						
Feitelijke premie		170.675	160.569	170.860	175.160	171.441
Pensioenuitvoeringskosten		7.414	7.758	7.944	6.413	6.843
Uitkeringen		214.211	207.893	201.025	196.466	190.012
Vermogenssituatie en solvabiliteit						
Pensioenvermogen (*€ 1 mln)		9.821	8.854	8.840	7.099	7.040
Pensioenverplichtingen (*€ 1 mln)		8.098	7.459	6.992	6.079	6.265
Beleidsdekkingsgraad (%)		118	123	121		
Dekkingsgraad (%)		121	119	126	117	112
Vereiste dekkingsgraad (%)		120	121	118	120	121
Marktwaaarde dekkingsgraad (%)		116	114	114	115	107
Beleggingsportefeuille (in %)						
Vastrentende waarden		55	55	45	45	42
Aandelen		27	26	31	34	33
Vastgoedbeleggingen		10	10	9	9	7
Derivaten		2	-	7	1	8
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen / Alpha-mandaat)		6	9	8	11	10
Beleggingsrendement (in %)						
Bruto-beleggingsrendement		12,4	1,4	25,7	2,4	16,9
Netto-beleggingsrendement		12,0	0,9	25,3	1,8	16,3
Benchmark		12,6	0,8	25,9	1,2	15,9
BPMS representativiteit (in %)						
Leden		80	83	79	80	79
Buitengewone leden		87	87	88	80	80

Belangrijke ontwikkelingen en besluiten in 2016

Financieel resultaat 2016

- De actuele UFR dekkingsgraad steeg van 119% naar 121%
- De over 12 maandgemiddelde beleidsdekkingsgraad daalde van 123% naar 118%
- Het Vereiste Eigen Vermogen (VEV) bedroeg 120% (20% buffer)
- Eind Q1 2016 in reservetekort
- Eind Q2 2016 herstelplan ingediend bij DNB
- SPMS verwacht binnen twee jaar uit herstel te zijn (= Beleidsdekkingsgraad > VEV)
- De dekkingsgraad op marktwaardebasis steeg van 114% naar 116%
- Het beleggingsrendement was 12%
- Het vermogen steeg met bijna 1 miljard euro naar 9,8 miljard euro
- De verplichtingen op basis van de UFR curve stegen van 7,5 naar 8,1 miljard euro
- Het dekkingsgraadrendement (oftewel de groeivoet van de dekkingsgraad) was 2,3%
- SPMS op 4e plaats in “First Pension” top 50 voor relatief rendement (periode 2007 t/m 2015)
 - Beleggingsrendement = 7,4%
 - Rendement verplichtingen = 8,5%
 - Relatief rendement = -1,1%

Pensioenen

- De toeslagverlening per 1 januari 2017 is 3%
- De inflatie in 2016 was 0,3%
- De ambtenarenlonen stegen met 3,7%
- Kostenkader medische zorg stijgt in 2017 met 1,45%
- Bestuur stelt aanpassingscoëfficiënt voor 2017 vast op 1,45%
- De premie voor 2017 is met 1,2 % gestegen voor gehuwden en 0,5% voor ongehuwden
- Het aantal deelnemers is met 550 gestegen (3,5%)
 - Het aantal actieven is gestegen met 376 deelnemers
 - Sportartsen zijn een nieuw erkend specialisme geworden
 - Specialisten in loondienst bij MSB of privé kliniek naar PZW
- Grote handhavingsactie gestart
- Begin 2017 SZW akkoord met nieuwe representativiteitstoets
- De SLA met APG is aangepast en opnieuw vastgelegd
- Project (risico) inventarisatie & alternatieven voor keuzeverzekeraars
- Werkgroep nieuwe pensioenregeling 2020 en discussie over netto-pensioen
- Aanpassen pensioenregeling aan pensioen- en fiscale regelgeving
- Vereenvoudiging uitvoering
 - Afschaffen afkoop mogelijkheid
 - Geen vrijwillige voortzetting meer

Communicatie

- Met 1 op de 3 nieuwe deelnemers is in 2016 een kennismakingsgesprek gevoerd
- SPMS Update (videojournaal) winnaar PBM communicatieprijs
- SPMS Pensioencongres 2016 en één regionale gepensioneerdendag
- 3 Webinars
- 12 x UPO poli's in ziekenhuizen
- Klanttevredenheidsonderzoek: overall rapportcijfer van:
 - actieve deelnemers (6,6) daling t.o.v. 2015
 - gepensioneerden (7,9)
- 64% van de deelnemers en 93% van de gepensioneerden heeft vertrouwen in SPMS

Beleggingen

- Grote volatiliteit op kapitaalmarkten in 2016
- Toename politieke risico's in de wereld (Brexit en verkiezing Trump)
- De kapitaalmarktrentes zijn in 2016 gedaald met circa 35 basispunten
- Zonder renteaafdekking was het totaal beleggingsrendement 7,6%
- Afdekking US dollar en Japanse Yen droegen negatief bij aan rendement
- Obligaties hadden een rendement van 10,7% en grote verschillen per categorie
 - Euro staatsobligaties 9,4%
 - Europa credits 4,3%
 - US credits 10,6%
 - US Core plus 9,6%
 - Emerging Market Debt 17%
- Aandelen hadden een rendement van 10 %
- Vastgoed had een rendement van 7,6 %
- Het alpha-mandaat (hedgefonds) had een rendement van 0,6% inclusief valuta hedge
- Relatieve underperformance voor LDI van 60 basispunten (0,6%) ten opzichte van de benchmark.
- Implementatie Infrastructure Debt

Audit & Risk

- Nieuwe sterftegrondslagen
- Beëindigen jaarlijkse 0,5% reservering i.v.m. onzekerheid langlevens
- Update veel uitbestedingscontracten (o.a. nieuwe regelgeving zoals omtrent Sanctiewetgeving)
- Diverse DNB onderzoeken o.a. valuta, EMIR en IT
- Focus op IT-beleid, IT veiligheidsbeleid, IT framework en cloud-analyses
- Claim ad 42.000 geïncasseerd inzake CDS-litigation case tegen JPM, Goldman Sachs, Morgan Stanley, Deutsche Bank etc.
- De SIRA (Systematische Integriteit Risicoanalyse) opnieuw uitgevoerd en aangepast aan de eisen van DNB

Governance

- DNB themaonderzoek grote pensioenfondsen: toekomstverkenning en strategie
- DNB onderzoek effectiviteit "Raad van Toezicht"
- Werving en inwerken nieuwe aspirant bestuursleden en benoeming 2 nieuwe bestuursleden (één in januari 2017)
- Nieuwe externe deskundige in de bestuurscommissie pensioenen
- Meer focus op planning en procedures bestuurscyclus

Bestuursverslag BPMS

Voorwoord

De Beroepspensioenvereniging Medisch Specialisten (BPMS) heeft volgens haar statuten als hoofddoel 'het verzorgen van een beroepspensioenregeling voor de vrij gevestigde medisch specialisten'. De pensioenregeling wordt uitgevoerd door de Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten (SPMS).

Om dit hoofddoel gestalte te kunnen geven, heeft het bestuur van BPMS regelmatig overleg met het bestuur van SPMS. Daarnaast komt de Vergadering van Afgevaardigden (VvA) van BPMS enkele keren per jaar bijeen, samen met de besturen van BPMS en SPMS. Het pensioenfonds legt daarbij verantwoording af aan de VvA. Hieronder wordt verder ingegaan op de belangrijkste zaken die in 2016 aan de orde zijn geweest.

Diverse taken

BPMS is verantwoordelijk voor de inhoud van de beroepspensioenregeling en voor het aanvragen tot wijziging van de verplichtstelling van de beroepspensioenregeling voor medisch specialisten. BPMS heeft eveneens als taak het benoemen van bestuurders van het pensioenfonds. Daarnaast fungeert de VvA als verantwoordingsorgaan voor SPMS en draagt het bestuur van BPMS de leden van de Raad van Toezicht voor aan het bestuur van SPMS.

Draagvlak

Op 31 december 2016 was 79,5 procent van de actieve deelnemers lid van BPMS. Het percentage leden per 1 januari 2016 bedroeg 82,8 procent. Het lidmaatschapspercentage ligt daarmee voor het eerst enkele procentpunten lager dan begin van het jaar. Het bestuur van BPMS constateert daarmee dat het belangrijk is om de nieuwe deelnemers bewust te maken van het belang van het lidmaatschap van de pensioenvereniging BPMS. Er bestaat in de beroepsgroep nog steeds een groot draagvlak voor een verplichte pensioenregeling. Het verloop van het draagvlak is steeds onderwerp van gesprek geweest in het bestuur van BPMS. Op basis van de wet Wvb dient ook zonder wijziging van de verplichtstelling de representativiteit van de beroepsvereniging periodiek te worden aangetoond. Deze toets wordt door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gedaan. Namens BPMS is de onderbouwing daarvan op basis van het lidmaatschap op 28 november 2016 bij het Ministerie van SZW ingediend. Na een nadere toelichting op de cijfers en het draagvlak, is begin februari 2017 een brief ontvangen met de bevestiging dat een belangrijke meerderheid van de beroepsgenoten die tot de beroepsgroep behoren in de BPMS zijn vertegenwoordigd. Dit betekent dat de representativiteit weer voor de komende vijf jaren afdoende is aangetoond.

Een belangrijke rol bij het behouden van het draagvlak is weggelegd voor de afgevaardigden namens de gewone leden. Om deze rol mogelijk te maken, geldt als doelstelling dat een financieel planner ieder jaar een gesprek heeft met de afgevaardigde. Tijdens dit gesprek wordt het aantal leden van BPMS in het ziekenhuis besproken en gekeken of er behoefte is aan algemene voorlichting of een zogenaamde UPO-poli in het ziekenhuis. Bij een UPO-poli kunnen deelnemers vragen stellen over het Uniform Pensioen Overzicht.

Bij de pensioengerechtigden en slapers lag het percentage dat (buitengewoon) lid is van BPMS op 31 december 2016 nog hoger dan bij de actieven, namelijk op 87 procent.

Leden en hun afgevaardigden

De vereniging kent gewone leden en buitengewone leden.

- Gewone leden zijn medisch specialisten die nog pensioen opbouwen (actieven).
- Buitengewone leden zijn medisch specialisten die een premievrije aanspraak jegens SPMS hebben ('slapers'), dan wel ouderdomspensioen ontvangen.

De gewone leden van de vereniging zijn ingedeeld in afdelingen:

- A. Iedere zelfstandige medische staf, van meer dan tien deelnemers, in een ziekenhuis geldt als een afdeling. Per 1 januari 2017 zijn dit 63 afdelingen. Iedere afdeling vaardigt één lid af naar de VvA en benoemt een plaatsvervanger. De afgevaardigde vertegenwoordigt zoveel stemmen als er vanuit zijn afdeling BPMS-leden zijn.
- B. De 'niet aan een ziekenhuis verbonden' leden vormen tezamen één afdeling. Deze afdeling bestaat uit deelnemers die extramuraal werken of volledig arbeidsongeschikt zijn. Daarnaast zijn de deelnemers die werkzaam in een ziekenhuis, maar waarvan de afdeling te klein is, ingedeeld in deze afdeling. Zij worden in de VvA vertegenwoordigd door één afgevaardigde (of zijn plaatsvervanger).

Alle buitengewone leden vormen tezamen één afdeling en worden in de VvA vertegenwoordigd door tien afgevaardigden. Deze afdeling heeft twee plaatsvervangers gekozen. Als het gaat over de inhoud van de pensioenregeling hebben deze tien afgevaardigden namens de buitengewone leden een adviserende stem. In de overige gevallen, met name als de VvA optreedt als verantwoordingsorgaan, hebben zij tezamen 50 procent van de uitgebrachte stemmen. Hierbij gaat het met name over de beoordeling van de jaarstukken.

In bijlage I is een overzicht opgenomen van alle afdelingen met hun afgevaardigden en plaatsvervangers die zitting hebben in de VvA.

Uitvoeringsovereenkomst

In de Wet verplichte beroepspensioenregeling is bepaald dat een beroepspensioenvereniging de pensioenregeling dient onder te brengen bij een toegelaten pensioenuitvoerder en dat hieraan een uitvoeringsovereenkomst ten grondslag moet liggen. BPMS is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met SPMS. SPMS heeft zich jegens BPMS verplicht tot het uitvoeren van de pensioenregeling voor medisch specialisten.

Bestuursvergaderingen

Het BPMS-bestuur vergaderde in 2016 vijf keer.

Belangrijke onderwerpen waren:

- het percentage leden van BPMS;
- de voorbereiding van de VvA-vergaderingen;
- het jaarverslag van SPMS en het jaarverslag van BPMS met de rekening van baten en lasten;
- de verkiezing van tien afgevaardigden en twee plaatsvervangers namens de buitengewone leden;
- het gebruikelijk loon voor DGA's;
- het vormgeven van het contact met de Federatie Medisch Specialisten;
- vacatures in het SPMS-bestuur en BPMS-bestuur en de bestuurstermijnen;
- de verplichtstelling van de SPMS-pensioenregeling voor sportartsen;
- het presenteren van de beleggingsresultaten tijdens de VvA-vergaderingen;
- wijziging statuten BPMS;
- strategie en beleid BPMS;

Daarnaast heeft het bestuur van BPMS in 2016 vier keer een overleg gehad met een delegatie van het SPMS-bestuur. Hier kwamen algemene, iedere vergadering terugkerende onderwerpen aan de orde, zoals de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds. Ook de belangrijkste onderwerpen van de bestuursvergaderingen van BPMS kwamen hier terug. In iedere overlegvergadering is een bepaald thema verder uitgediept, ingeleid met een presentatie door een medewerker van het bestuursbureau. In 2016 waren uitbesteding, jaarverslag, handhaving en draagvlak, en de duale doelstelling de thema's.

De volgende onderwerpen zijn tijdens de overlegvergaderingen BPMS-SPMS onder meer aan de orde geweest:

- de toekomstvisie en strategie van het pensioenfonds;
- de samenstelling van het SPMS-bestuur en de bestuurscommissies;
- de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek 2015;
- het achterhalen van medisch specialisten die ten onrechte niet bij SPMS zijn ingeschreven (handhavingsactie);
- het herstelplan;
- de duale doelstelling en risicohouding;
- een studie naar de aanpassingen van de huidige pensioenregeling;
- gevolgen voor SPMS n.a.v. het aanpassen van de verplichtstelling van de pensioenregeling van PFZW;
- IT-risicomanagement;
- afschaffen vrijwillige voortzetting;
- verhoging van de pensioenleeftijd;
- het communicatiebeleidskader 2017-2019 en het communicatiejaarplan 2017;
- het versterken van de rol van de afgevaardigden en het vergroten van het draagvlak;
- toeslagverlening, aanpassingscoëfficiënt, premie en opbouw 2017.

In oktober hebben de besturen van BPMS en SPMS een gezamenlijke strategiemiddag gehouden. De studie naar de nieuwe pensioenregeling en de toekomstvisie en strategie is met elkaar besproken.

Het BPMS-bestuur heeft met de Raad van Toezicht (RvT) drie maal een overleg gehad. Hierbij is onder meer gesproken over de bevindingen van de RvT over het jaarverslag, de doelstellingen en uitgangspunten van SPMS en de planning en organisatie rond bestuurlijke processen.

Vergadering van Afgevaardigden

De VvA vergaderde in 2016 drie keer. Het bestuur van SPMS legde verantwoording af over de gang van zaken. In juni stond men uitgebreid stil bij het SPMS-jaarverslag over 2015, waarbij de Raad van Toezicht een toelichting heeft gegeven op zijn

bevindingen over het functioneren van SPMS. De VvA heeft decharge verleend aan bestuur en directie over het in dat jaar gevoerde beleid. In iedere vergadering is ruim aandacht besteed aan de positie op de financiële markten en de ontwikkeling van de beleggingen van SPMS.

Andere aangelegenheden die in 2016 in de VvA zijn besproken, zijn onder meer:

- de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek 2015;
- de toekomstvisie en strategie van het pensioenfonds;
- het gebruikelijk loon voor DGA's;
- de jaarlijkse haalbaarheidstoets;
- de ophoging van de pensioenleeftijd;
- het percentage gewone leden van BPMS (draagvlak);
- het communicatiebeleidskader 2017-2019 en het communicatiejaarplan 2017;
- vergoedingen van het bestuur en afgevaardigden 2017-2018
- de wijziging van de BPMS-statuten;
- de benoeming van twee nieuwe bestuursleden in het BPMS-bestuur;
- afschaffen vrijwillige voortzetting;
- de toeslagverlening en premiehoogte in 2017.

In 2016 is in twee bijeenkomsten aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering van de VvA en de besturen van BPMS en SPMS.

De inleiders waren:

- De heer T. Kocken, professor of Risk Management for Institutional Investors, founder en CEO Cardano. 'Naar een eenvoudig doch solidair (collectief, houdbaar, zinnige risico's-delend) pensioencontract' was de titel van zijn presentatie;
- De heer C. Teulings, hoogleraar economie in Cambridge, voorheen directeur van het Centraal Planbureau. Hij gaf zijn visie op de macro-economieën en demografische ontwikkelingen.

In de avonduren, na afloop van de reguliere vergaderingen, hebben medewerkers van het bestuursbureau cursussen gegeven. De onderwerpen waren verslaglegging (jaarverslag) en Administratieve Organisatie en Interne Controle (interne beheersing), vermogensbeheer en financiële planning

Financiering

De kosten voortvloeiende uit de activiteiten van BPMS worden gefinancierd uit een bijdrage van SPMS. Als gevolg hiervan heeft de vereniging ook geen resultaat in enig boekjaar. Evenmin heeft BPMS vermogen. In voorgaande boekjaren werden onder andere de door BPMS gemaakte kosten voor automatisering en communicatie nog niet door SPMS toegeschreven aan BPMS. Daarom vallen de kosten van BPMS in 2016 ongeveer 50.000 euro hoger uit ten opzichte van 2015.

Benoemen van bestuursleden SPMS

Per 5 november 2016 is de heer P. Biemond benoemd voor een tweede bestuurstermijn van vier jaar. Daarnaast heeft het BPMS-bestuur ingestemd met de aanstelling van twee nieuwe aspirant-bestuursleden SPMS. De benoeming van het aspirant-lid tot bestuurslid vindt plaats nadat deze is ingewerkt en de toetsing door DNB positief is verlopen. De voordracht is gedaan door het bestuur van SPMS.

Bestuur BPMS

Per 1 januari 2015 is besloten om het aantal bestuursleden terug te brengen van zeven naar vijf, omdat de Orde van Medisch Specialisten (thans Federatie Medisch Specialisten) had aangegeven niet langer twee bestuursleden in het BPMS-bestuur af te vaardigen. Vanwege de discussie omtrent integrale bekostiging vond het bestuur het van belang om de banden met de Federatie Medisch Specialisten in ieder geval nog enige tijd in stand te houden. Daarom heeft voormalig bestuurslid de heer W.S.I.M. van den Wijngaart de vergaderingen van het BPMS-bestuur in 2015 en 2016 nog als adviseur bijgewoond. Per 31 december 2016 is zijn adviseurschap komen te vervallen.

Het bestuur van BPMS dankt hem voor zijn grote inzet.

Het bestuur bestaat per 1 januari 2017 uit de volgende leden:

- de heer T.P.W. de Rooij, voorzitter
- de heer dr. W.R. Pieters, secretaris
- de heer W. ten Hove
- de heer J.N. Jager (namens de buitengewone leden)
- mevrouw dr. J.E. Martens

Dank

Het bestuur is dank verschuldigd aan de collegae die in 2016 afscheid hebben genomen als afgevaardigde of plaatsvervanger.

Zeist, 9 mei 2017

Namens het bestuur van de Beroepsvereniging Medisch Specialisten,

T.P.W. de Rooij
voorzitter

Bevindingen bestuursverslag en de jaarrekening 2016

Bevindingen Vergadering van Afgevaardigden BPMS 6 juni 2017

De VvA is volgens de statuten van SPMS bevoegd een oordeel te geven over het handelen van het bestuur van het pensioenfonds aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie. Daarnaast heeft de VvA de bevoegdheid zich uit te spreken over het door het bestuur van SPMS gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. De VvA heeft deze bevoegdheid vanwege haar taak als verantwoordingsorgaan.

Het deel van de vergadering van 6 juni over het jaarverslag begon met een toelichting op de bevindingen en het verslag van de Raad van Toezicht door de voorzitter daarvan, Steven Schuit. Daarna is het jaarverslag voor de besluitvorming van de VvA door vier personen met een presentatie toegelicht. Jeroen Steenvoorden, directeur van het pensioenfonds, is ingegaan op de belangrijkste thema's in het verslagjaar, waaronder de financiële positie, het herstelplan en de jaarlijkse haalbaarheidstoets. De certificerend actuaire, Ruud Kruijff van Willis Towers Watson, presenteerde een toelichting op het actuariële rapport, de verklaring en zijn oordeel. Vervolgens ging Marcel Roberts, Chief Investment Officer van SPMS, in op de beleggingsresultaten in 2016 en het beleggingsbeleid van SPMS. Tot slot werden de totale kosten in perspectief tot de benchmark, de kosten van het pensioen- en vermogensbeheer en de transparantie daarvan toegelicht door Jan Luijks, Controller van SPMS.

Later in de vergadering werden de aanwezige afgevaardigden door Jeroen Steenvoorden geïnformeerd over de diverse DNB-onderzoeken en heeft Piet Biemond, bestuurslid SPMS, een toelichting gegeven op het in de VvA nog terugkomend risicobereidheids-onderzoek en hoe dat past in het bestuurlijk proces.

De VvA had de onderstaande vragen en opmerkingen over de jaarstukken:

- In het certificeringsrapport van de actuaire staat in de actuariële analyse van het resultaat dat er sprake is van positieve mutaties. Een hiervan is een winst door vrijval van de voorziening voor langlevens risico. In hoeverre is dit bekend en blijft dit incidenteel?
- Inzake de kredietwaardigheid van debiteuren bij met name de vastrentende obligatie portefeuille is er een belangrijke verschuiving te zien naar een lagere rating (BBB en lager). Wat is daarvan de reden en neemt hierdoor het risico van het fonds niet onnodig toe?
- Bij de alternatieve beleggingen is er sprake van twee Hedgefunds gevestigd op de Kaaimaneilanden. Is dit essentieel om ons rendement te halen. Past dit binnen het (maatschappelijk) risicoprofiel om hierin deel te nemen?
- Bij de samenvatting van de financiële positie wordt gesproken over de beleidsdekkingsgraad (gemiddelde over 12 maanden). Is dit niet een gemiddelde over de laatste 12 maanden en welke maanden worden dan nog meegeteld?
- Bij het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen zijn in het kader van de thema's voor wat betreft engagement bijna 400 ondernemingen aangesproken. Slechts iets meer dan 150 hebben daarop gereageerd. Komt het bestuur hiermee tot een voldoende dialoog?
- Bij het verloop van beleggingen in 2016 is te zien dat er sprake is van een hoge turnover (transacties). Ongeveer de gehele portefeuille wordt op jaarbasis vervangen. Wanneer eindigt beleggen en wanneer begint speculeren. In hoeverre past dit binnen de lange termijn horizon van het fonds?
- Bij de kosten van vermogensbeheer is ook sprake van indirecte kosten. Deze zijn lastig inzichtelijk te maken en worden daarom kennelijk deels geschat. Is dit noodzakelijk en hoe groot is dan dit deel ten opzichte van de totale indirecte kosten?

Conclusie

De VvA concludeert dat het bestuur, de Raad van Toezicht en de directie van SPMS hun taken naar behoren hebben uitgevoerd en dat aan hen voor de gang van zaken in 2016 decharge wordt verleend.

Vianen, 6 juni 2017

Vergadering van Afgevaardigden BPMS

Reactie SPMS

Het bestuur van SPMS wil in de eerste plaats de VvA danken voor de wijze waarop zij haar taak als verantwoordingsorgaan heeft vervuld. Daardoor is het bestuur in staat op een degelijke manier verantwoording af te leggen aan de achterban.

De VvA had tijdens de vergadering op 6 juni 2017 een zevental vragen over het jaarverslag 2016. Het bestuur van SPMS wil daar graag onderstaand als volgt op reageren. In de vergadering is hier reeds een mondelinge voorzet voor gegeven.

In het certificeringsrapport van de actuaris staat in de actuariële analyse van het resultaat dat er sprake is van positieve mutaties. Een hiervan is een winst door vrijval van de voorziening voor langlevensrisico. In hoeverre is dit bekend en blijft dit incidenteel?

Het was bij het fonds gebruikelijk om jaarlijks een 0,5% te reserveren voor de gevolgen van de eerstvolgende aanpassing van de overlevingstafels. Met de invoering van de Prognosetafels van het AG wordt al rekening gehouden met de verwachte verbetering in de toekomst van de overlevingskansen, maar was er nog wel onzekerheid of de trend naar langer leven in voldoende mate was meegenomen. De eerste jaren dat de prognose tafels werden gebruikt bleek de reservering nog nodig te zijn maar de laatste jaren zien we dat we de reservering niet meer nodig hebben bij omrekening naar een nieuwe overlevingstafel. De technische voorziening moet een adequate inschatting zijn van het benodigde bedrag voor de pensioenverplichtingen op grond van de op dat moment beschikbare informatie (best estimate). Een aparte voorziening voor langlevensrisico past daar niet bij en is met de invoering van de meer recentere prognosetafels dus niet meer nodig. Deze voorziening is daarom met ingang van 2016 ook afgeschaft door het bestuur.

Inzake de kredietwaardigheid van debiteuren bij met name de vastrentende obligatie portefeuille is er een belangrijke verschuiving te zien naar een lagere rating (BBB en lager). Wat is daarvan de reden en neemt hierdoor het risico van het fonds niet onnodig toe?

SPMS heeft het beleid voor obligaties in 2016 niet gewijzigd. Er is niet gestuurd naar beleggen in meer risicovolle obligaties. De stijging van deze categorie is het gevolg van een wijziging in de structuur. Obligaties in opkomende markten werden in het verleden via beleggingsfondsen beheerd en deze beleggingsfondsen werden geboekt onder credits. In 2016 is er overgestapt naar gesegregeerde mandaten voor opkomende markten. Hierdoor worden staatsobligaties uit opkomende landen nu meegenomen bij obligaties en ontstaat hier een stijging in deze categorie BBB. Bij de credits zien we daarentegen een daling van het belang in BBB obligaties.

Bij de alternatieve beleggingen is er sprake van twee hedgefunds gevestigd op de Kaaimaneilanden. Is dit essentieel om ons rendement te halen. Past het binnen het (maatschappelijk) risicoprofiel om hier in deel te nemen?

SPMS heeft deze structuur gekozen omdat het gebruikelijk is voor hedgefunds om deze jurisdictie te gebruiken. Operationeel gezien is dit voor de manager dus gemakkelijk om dit ook voor SPMS te doen. SPMS heeft onderzocht of dit ook via een andere jurisdictie zou kunnen. Dit kan met behoud van vergelijkbare voorwaarden. Dit levert echter operationele risico's op en aanvullende kosten. SPMS heeft er voor gekozen deze structuur niet te wijzigen, maar uit te leggen waarom voor deze structuur is gekozen.

Bij de samenvatting van de financiële positie wordt gesproken over de beleidsdekkingsgraad (gemiddelde over 12 maanden). Is dit niet een gemiddelde over de laatste 12 maanden en welke maanden worden dan nog meegeteld?

In de begrippenlijst achterin het jaarverslag staat de "beleidsdekkingsgraad" nader toegelicht. Deze is gedefinieerd als het gemiddelde van de laatste 12 (actuele) maanddekkingsgraden. Hierbij telt de laatste maand nog mee. In de tekst op pagina 25 wordt dit aangepast.

Bij het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen zijn in het kader van de thema's voor wat betreft engagement bijna 400 ondernemingen aangesproken. Slechts iets meer dan 150 hebben daarop gereageerd. Komt het bestuur hiermee tot een voldoende dialoog?

SPMS probeert in gesprek te komen en blijven met de bedrijven waarin belegd wordt. Niet alle ondernemingen reageren op uitvragen die SPMS doet. SPMS heeft geen beleid om hier sancties aan te verbinden. Afscheid nemen kan, maar dan kun je de onderneming zeker niet meer beïnvloeden en dat is toch het doel van SPMS. Dit beleid wordt uitgevoerd voor SPMS door BMO Global Asset Management (BMO). BMO treedt namens meer pensioenfondsen en verzekeraars op en werkt ook samen met andere partijen. Dit is belangrijk om meer onderhandelkracht te hebben bij de ondernemingen.

Bij het verloop van beleggingen in 2016 is te zien dat er sprake is van een hoge turnover (transacties). Ongeveer de gehele portefeuille wordt op jaarbasis vervangen. Wanneer eindigt beleggen en wanneer begint speculeren. In hoeverre past dit binnen de lange termijn horizon van het fonds?

Deze omvang van transacties is niet ongebruikelijk in de markt. De fiduciair noch de vermogensbeheerder heeft voordeel van het doen van transacties. Het is eerder een nadeel omdat de kosten het rendement drukken. Daarnaast is het doen van transacties arbeidsintensiever dan niets doen. Een groot deel van de transacties wordt uitgevoerd om de portefeuille op kwartaalbasis in de buurt te houden van de lange termijn strategische wegingen. Daarnaast ontstaan er transacties door de rentehedge en de valutahedge en de waarde veranderingen in die portefeuilles. Tot slot zijn in 2016 een aantal wijzigingen in de portefeuille geweest die het aantal transacties vergroot. Denk aan het vervangen van de fondsen bij emerging markets voor gesegregeerde mandaten. Verder maakt SPMS voor een deel gebruik van actieve managers. Die hebben over het algemeen meer transacties dan passieve mandaten. Dit hoeft echter niet altijd het geval te zijn.

Bij de kosten van vermogensbeheer is ook sprake van indirecte kosten. Deze zijn lastig inzichtelijk te maken en worden daarom kennelijk deels geschat. Is dit noodzakelijk en hoe groot is dan dit deel ten opzichte van de totale indirecte kosten?

Schattingen van de indirecte kosten zijn onvermijdelijk omdat op het moment van opstellen van het SPMS bestuursverslag nog niet alle definitieve stukken van de onderliggende managers bekend zijn. Alle indirecte kosten zijn geschat. Dit betreft opgaven van hedgefonds- en vastgoedmanagers. De tekst in het jaarverslag is hierop aangepast.

1. Karakteristieken van het pensioenfonds

1.1 Personalia

Bestuur

Naam	Functie	Lid sinds	Einde zittingsduur	Herkiesbaar
drs. M. Bijl	voorzitter	01-03-2011	01-03-2019	nee
drs. E.P. Stuijtzand	vicevoorzitter	01-03-2011	01-03-2019	nee
dr. P. Biemond	lid	05-11-2012	05-11-2020	nee
dr. C.H.R. Bosman	lid	16-12-2014	16-12-2018	ja
mw. drs. C.J.M. Kiewiet	lid	16-02-2016	15-02-2020	ja
mw. dr. M.Th.P. Odenthal	lid	16-12-2008	16-12-2016	nee
dr. C.G. Vermeij	lid	13-02-2017	12-02-2021	ja
drs. M.H.B. Vonk	lid	22-12-2016	21-12-2020	ja

mw. M. Th. P. Odenthal is ultimo 2016 geen lid meer van het bestuur vanwege bereiken maximale statutaire bestuurstermijn.

Directie

drs. J.A.G. Steenvoorden

ALM-consultant

Ortec

Actuaris

Willis Towers Watson

Uitvoerders

APG voor pensioenbeheer

BlackRock voor fiduciair vermogensbeheer

Aviva Investors voor vastgoed

JPMorgan Chase Bank als custodian

Accountant

Deloitte

Bestuurscommissies

Investment committee

drs. E.P. Stuijtzand, namens het bestuur

mw. dr. M.Th.P. Odenthal, namens het bestuur (t/m 16 december 2016)

dr. J. Frijns, zelfstandig adviseur, voormalig CIO ABP

drs. J.W. Baan, managing director bij PGGM Investments

drs. M.J.E. Roberts, namens het bestuursbureau SPMS

drs. Q.V. Ho RBA, namens het bestuursbureau SPMS

Pensioencommissie

dr. C.H.R. Bosman, namens het bestuur

drs. M. Bijl, namens het bestuur (vanaf 12 januari 2016)

mr. H.J. Thoman, voormalig voorzitter OPF en oud-directeur Blue Sky Group (tot 25 mei 2016)

mr. R.L. Schikhof, directeur Pensioenfonds Randstand Holding N.V. (vanaf 25 mei 2016)

prof. mr. drs. M. Heemskerk, advocaat en hoogleraar pensioenrecht

mw. mr. A. Petrov, namens het bestuursbureau SPMS

mr. M.J. Alsmā, namens het bestuursbureau SPMS (tot en met 31 december 2016)

mr. R.A. Schuurs, namens het bestuursbureau (vanaf 1 december 2016)

Audit & Risk commissie

dr. P. Biemond, namens het bestuur

mw. drs. C.J.M. Kiewiet (lid sinds 16 februari 2016)

D. Heijting RA, algemeen directeur PGB Pensioendiensten)

mw. drs A.C.A. Lemsom-Mosselman AAG CERA, International Pensions & Reward Director Unilever

Ir. J. Potters, Aegon Nederland, Senior consultant ALM&Hedging.

drs. J.A.C. Luijks RA FRM, namens het bestuursbureau SPMS

drs. Q.V. Ho RBA, namens het bestuursbureau SPMS

Raad van Toezicht

prof. mr. S.R. Schuit

dr. R.H.M.A. Kleyen AAG

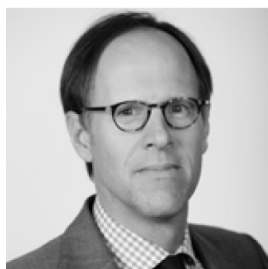
mw. dr. D.A.M. Melis MBA

Micon Bij
(voorzitter bestuur
SPMS)

Eelco Stuijzand
(vicevoorzitter
bestuur SPMS)

Kees Vermeij
(bestuur SPMS)

Monica Odenthal
(bestuur SPMS)

Marcel Vonk
(bestuur SPMS)

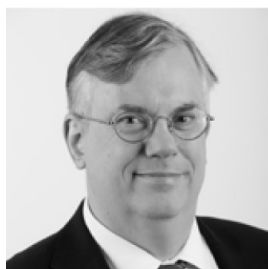
Piet Biemond
(bestuur SPMS)

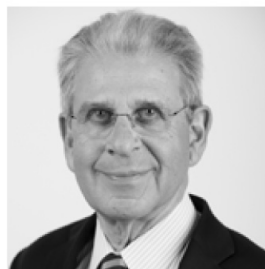
Coks Bosman
(bestuur SPMS)

Cunera Kiewiet
(bestuur SPMS)

**Jeroen
Steenvoorden**
(directeur SPMS)

Steven Schuit
(voorzitter Raad van
Toezicht)

Ruud Kleynen
(lid Raad van
Toezicht)

Daniëlle Melis
(lid Raad van
Toezicht)

1.2 Missie, strategie organisatie

1.2.1 Missie

SPMS stelt zich tot doel een goede welvaartsvaste basispensioenvoorziening te verzorgen in verhouding tot het inkomen van de doelgroep voor een betaalbare premie en tegen acceptabele risico's. De regeling van SPMS is in essentie een basispensioenregeling. Mede in verband daarmee heeft SPMS als missie het ondersteunen van deelnemers bij hun financiële (pensioen)planning.

Visie en doelstellingen

In de visie van SPMS is het, gegeven de gewenste betaalbaarheid van de premie, bij het nastreven van een waarde-respectievelijk welvaartsvast pensioen, van belang om een verantwoorde prudente afweging te maken tussen de omvang van de toeslagambitie, de hoogte van de premie en de te nemen risico's bij het beleggingsbeleid. De invulling van deze elementen moet zo acceptabel mogelijk zijn voor alle betrokkenen bij het fonds. Het hebben van voldoende draagvlak is voor een beroepspensioenfonds als SPMS van eminent belang. Vanaf 2016 wordt de toekomstvisie en strategie ook als expliciet onderwerp besproken in diverse SPMS-gremia en is het een vast onderwerp op de strategiedagen.

Welvaartsvastheid

SPMS heeft als doelstelling dat het pensioen meegroeit met de ontwikkeling van de cao-lonen bij de overheid, indien dit in lijn ligt met de ontwikkeling van het honorarium van de medisch specialist (welvaartsvastheid). SPMS kent een onvoorwaardelijke toeslag van 3% per jaar (zie de eerste bladzijde van dit jaarverslag en paragraaf 4.5.6). SPMS wil het pensioen op lange termijn mee laten groeien met de loonontwikkeling. Ook wil het fonds extra toeslagen boven op het basispensioen mogelijk maken. Daarom worden beheerste beleggingsrisico's genomen.

Draagvlak voor het delen van risico's en opbrengsten

Het is van groot belang dat er een breed (risico-)draagvlak is voor de pensioenregeling onder de beroepsgenoten. Dat is nodig voor de continuïteit van het pensioenfonds en voor het delen van risico's en opbrengsten. Het draagvlak is tevens cruciaal voor het in stand houden van de verplichtstellingsbeschikking die door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is afgegeven. Dat er draagvlak is voor de verplicht gestelde pensioenregeling blijkt uit het feit dat per 1 januari 2017 bijna 80 procent van de actieve premiebetalende deelnemers lid is van BPMS. Dit percentage heeft zich jarenlang op het niveau van ongeveer 80 procent bevonden. Het laatste jaar is daar geen grote verandering in opgetreden. Van de gepensioneerden is ongeveer 87 procent buitengewoon lid van BPMS. In het kader van de periodieke representativiteitstoets van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn deze cijfers ook gedeeld met het ministerie.

Strategie

SPMS wil haar missie, visie en doelstellingen realiseren via een stabiele langetermijn-strategie die gebaseerd is op vier pijlers:

1. In nauwe samenwerking met de opdrachtgever (BPMS) een "pension plan design met bijbehorende degelijke financiering" onderhouden die toegesneden is op de doelgroep van vrij gevestigde medisch specialisten.
2. Een evenwichtige belangenafweging maken tussen de duale doelstelling van nominale pensioenzekerheid enerzijds en het verhogen van de pensioenopbouw door extra indexatie anderzijds.
3. Via actief risicomanagement trachten te voorkomen dat de gewenste doelstellingen niet meer gerealiseerd kunnen worden. Dit komt onder andere tot uiting in het geven van prioriteit aan het opbouwen en handhaven van een relatief hoge buffer en voorzichtig beleid ten aanzien van winstdeling.
4. Via proactief en transparant "stakeholdersmanagement" het draagvlak voor de verplichte SPMS-regeling onderhouden onder de doelgroep, alsmede het bestaansrecht te borgen bij de overheid en toezichthouder.

In de tussentijd komen wijzigingen voort uit wensen van de doelgroep, maar ook uit nieuwe regelgeving en maatschappelijke

trends. Bij de mogelijke hervorming van het pensioenstelsel hanteert zij daarbij een viertrap strategie:

1. De eerste voorkeustrap is het geleidelijk aanpassen van het huidige businessmodel aan de gewijzigde omgeving;
2. De tweede trap omvat een nader onderzoek naar de invoering van een netto- pensioenregeling. Dit is van belang voor het geval de fiscale aftoppingsgrens verder wordt verlaagd;
3. In de derde trap zullen de wijzigingen in het kader van de herziening van het pensioenstelsel nauw worden gemonitord en waar mogelijk beïnvloed;
4. Als de eerste drie trappen van de strategie niet haalbaar of succesvol blijken te zijn en het niet meer mogelijk is om een aantrekkelijke regeling te bieden voor de deelnemers, is het laatste alternatief door te gaan als een zelfstandig gesloten pensioenfonds.

Zo worden wijzigingen in het kader van de herziening van het pensioenstelsel nauw gemonitord en waar mogelijk ook via de lobby beïnvloed. Daarnaast zijn de kapitaalmarkten waarop SPMS actief is voortdurend in beweging. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de bestuurskeuzen en het te ontwikkelen beleid. Op de voor de bedrijfsvoering belangrijkste aspecten is het volgende beleid geformuleerd.

Communicatiebeleid

SPMS richt zich in de communicatie hoofdzakelijk op de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en partners of wezen. Onder communicatie wordt verstaan: het verstrekken, structureren en verbeteren van diverse vormen van communicatie, deels verplicht en deels waar het fonds dat voor de doelgroepen nodig acht.

SPMS communiceert op basis van een merk- en klantbelofte: SPMS, partner in uw pensioenplanning.

De inzet is proactief, waarbij zowel de dialoog wordt aangegaan als adequate voorlichting wordt gegeven. SPMS is het pensioenfonds voor en door specialisten, met een vaste vertegenwoordiging vanuit elk ziekenhuis.

De communicatiestrategie van SPMS wordt vastgelegd in een communicatiebeleidsplan. Dit plan heeft een horizon van drie jaar. In 2016 is het nieuwe beleidskader voor 2017-2019 besproken en opgesteld. Dit kader beschrijft de doelstellingen, de doelgroepen en de communicatiestrategie. Jaarlijks wordt op basis van het beleidsplan een activiteitenplan opgesteld. In het activiteitenplan wordt aangegeven hoe de communicatiestrategie het betreffende jaar wordt gerealiseerd.

De beoogde uitstraling van het fonds in de communicatie is gebaseerd op de gestelde kernwaarden authentiek, persoonlijk en duidelijk. Dit is samengevat in een strategie op speerpunten als: stabiliteit en rust bieden, de betrokkenheid van deelnemers verhogen, meer persoonlijke relevantie en voorsprong in de sector behouden. Dit moet in alle communicatie doorgevoerd worden. SPMS verlangt van al haar medewerkers en uitvoeringsorganisaties dat zij voortdurend handelen en communiceren conform de communicatiedoelstellingen en de gewenste uitstraling, waardoor zij een bijdrage leveren aan het gewenste imago van het fonds.

Premiebeleid

SPMS hanteert een (gedempte) kostendekkende premie en een feitelijke doorsneepremie. De (gedempte) kostendekkende premie en de feitelijke doorsneepremie zijn voor SPMS opgebouwd uit drie onderdelen: de actuariael benodigde premie voor de financiering van de onvoorwaardelijke toezeggingen, de opslag voor de uitvoeringskosten van het fonds en de opslag voor het in stand houden van het vereiste eigen vermogen. Een ALM-studie vormt een belangrijk middel voor vaststelling van het premiebeleid. Dit premiebeleid draagt bij aan de houdbaarheid van en het draagvlak voor de pensioenregeling.

Toeslagbeleid

SPMS kent een pensioenregeling waarbij sprake is van een combinatie van onvoorwaardelijke en voorwaardelijke toeslagverlening. Het pensioenfonds streeft naar welvaartsvaste pensioenen. Dat wil zeggen pensioenen die stijgen als ook de

inkomens (cao-loonstijging ambtenaren) stijgen. Het onvoorwaardelijk deel van de toeslag bedraagt 3 procent. Financiering van de onvoorwaardelijke indexatie geschiedt via de premieheffing. Het meerdere boven 3 procent is een voorwaardelijke toezegging en deze is afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Indien de financiële buffers ruim voldoende zijn gevuld, en de kans op kortingen hierdoor klein zijn, kan het bestuur ook extra toeslagen geven met oog op verkrijgen van een hoger basispensioen. Als de stijging van het CBS-indexcijfer van de cao-lonen bij de overheid hoger is dan 3 procent en het ligt in de lijn van de ontwikkeling van het honorarium van de medisch specialist in Nederland, kan het bestuur besluiten de pensioenen te verhogen in de lijn van deze CBS-index.

Beleggingsbeleid

Het (strategische) beleggingsbeleid wordt afgestemd op de verplichtingen, ambitie en risicobereidheid van SPMS. Het doel van het beleggingsbeleid is om met grote mate van zekerheid te kunnen voldoen aan de pensioenverplichtingen. Daarbinnen is het beleggingsbeleid van SPMS gericht op het realiseren van een zo hoog mogelijk rendement met inachtneming van een aanvaardbaar risico. SPMS voert een actief beleggingsbeleid met als doel het realiseren van outperformance na kosten. Aan de hand van een ALM-studie en grondige analyse hiervan wordt een strategisch beleggingsbeleid vastgesteld. Hierin worden de volgende kaders vastgesteld: de hoogte van het risicobudget, de vermogensverdeling, de mate waarin mag worden afgeweken van de vermogensverdeling door de fiduciair beheerder, de keuze van de benchmarks en het valuta- en renteafdekkingsbeleid. Deze kaders zijn vastgelegd in het strategisch beleggingsplan en jaarlijks wordt eveneens een beleggings jaarplan opgesteld waarin ook de strategische normportefeuille is vastgesteld voor het betreffende jaar.

Risicobeleid

SPMS past een integrale benadering toe bij het beheersen van de risico's die het fonds loopt. SPMS streeft ernaar alle risico's die een bedreiging kunnen vormen voor het realiseren van de missie en doelstellingen van het fonds op een gestructureerde manier in kaart te brengen, te wegen en te beheersen met een passende set beheersmaatregelen. SPMS monitort de effectiviteit van de risicobeheersing en past deze aan indien daar aanleiding voor is, met het doel dat het bestuur van SPMS te allen tijde in control is en verantwoording kan afleggen over de risicobeheersing binnen het fonds.

Uitbestedingsbeleid

SPMS besteedt op basis van een risicoanalyse haar werkzaamheden uit aan professionele partijen, die hun continuïteit, integriteit, prijs-kwaliteitverhouding en risicobeheersing adequaat kunnen aantonen en waarmaken. Door het uitbestedingsrisico voortdurend te controleren en eventueel aanvullende beheersmaatregelen te benoemen, streeft het fonds naar een verantwoord uitbestedingsbeleid. Een zorgvuldig uitbestedingsbeleid draagt volgens het fonds bij aan een betrouwbare pensioenuitvoering voor nu en in de toekomst.

Integriteitsbeleid

SPMS onderscheidt financiële en niet-financiële risico's. Deze risico's zijn vastgelegd in het document Risicomanagement van het fonds. Eén van de niet-financiële risico's betreft het integriteitsrisico. SPMS heeft beleid geformuleerd over hoe zij omgaat met dit risico. Dit beleid is er op gericht om integriteitsrisico's tot een acceptabel niveau te beperken. Onder integriteitsrisico wordt verstaan het risico dat de integriteit en het imago van SPMS in het geding komen door onethisch gedrag van de instelling, bestuur en/of medewerkers (intern integriteitsrisico), dan wel het risico dat SPMS schade wordt toegebracht door onethisch gedrag van derden (extern integriteitsrisico). SPMS neemt onder andere de volgende beheersingsmaatregelen ten aanzien van het integriteitsrisico: het laten ondertekenen van een gedragscode door insiders, het instellen van een compliance officer, het verstrekken van openheid over nevenfuncties in het jaarverslag, het hanteren van een insiderregeling en het voeren van een ESG-beleid.

Uitkomsten van het gevoerde (financiële) beleid

Het SPMS-bestuur is van mening dat zijn lange termijn doelstelling tot op heden is bereikt. Het bestuur heeft de ambitie om de loontrend bij te houden waar kunnen maken. Het pensioenfonds kent geen indexatie-achterstand en heeft de nominale rechten niet hoeven te korten. Ook zijn de basispensioenen aanzienlijk harder in waarde gestegen dan de loonindex (zie de grafiek in

paragraaf 2.3). De laatste jaren had het vormen van de buffer prioriteit. Net als voorgaande jaren zijn de pensioenen per 1 januari 2017 verhoogd met 3 procent. De overheidslonen in 2016, die sterk waren achtergebleven zijn met 3,7 procent gestegen. Het bestuur heeft besloten dit jaar de ambtenarenlonen niet te volgen omdat de ontwikkeling van de beroepsinkomens veel minder zijn gestegen. (conform artikel 27 lid 4 van het pensioenreglement). Op basis van de verkorte updates in 2016 van de eind 2014 uitgevoerde ALM-studie en de in 2015 uitgevoerde Haalbaarheidstoets spreekt het bestuur dan ook de verwachting uit dat de financiële opzet op hoofdlijnen voldoet om ook in de toekomst aan de verwachtingen te kunnen voldoen. In 2017 wordt weer een volledig nieuwe ALM studie uitgevoerd.

Kernactiviteiten

Kernactiviteiten van het pensioenfonds zijn:

- voeren van de pensioenadministratie (innen van premies, registreren van aanspraken, verzorgen van uitkeringen);
- beleggen van de pensioengelden;
- integraal risico- en balansmanagement;
- uitbestedingsmanagement;
- communicatie met de deelnemers.

Daarnaast helpt SPMS haar deelnemers met onafhankelijke financiële (pensioen)planning. Veel deelnemers bouwen ook nog op een andere wijze pensioen op.

Producten

SPMS biedt de volgende pensioenproducten:

- ouderdomspensioen;
- nabestaandenpensioen;
- tijdelijk nabestaandenpensioen op risicobasis (vervanging voorziening Algemene nabestaandenwet);
- premievrije opbouw bij arbeidsongeschiktheid;
- financiële planning die onafhankelijk is van commerciële marktpartijen.

1.2.2 Organisatie

Organisatie bestuur

Het bestuur van SPMS is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling en laat zich hierin bijstaan door een directeur en een bestuursbureau. Zij zorgen voor de beleidsvoorbereiding en assisteren het bestuur bij het monitoren van de pensioenuitvoering. SPMS maakt waar nodig ook gebruik van externe adviseurs. De bestuurscommissies 'pensioenen', 'investment' en 'audit&risk' adviseren het bestuur. Deze commissies bereiden bestuursbesluiten en/of beleid voor. In deze commissies hebben ook twee of drie externe deskundigen zitting. Incidenteel doet SPMS een beroep op ad-hoc-commissies als een onderwerp extra aandacht verdient.

Rol BPMS

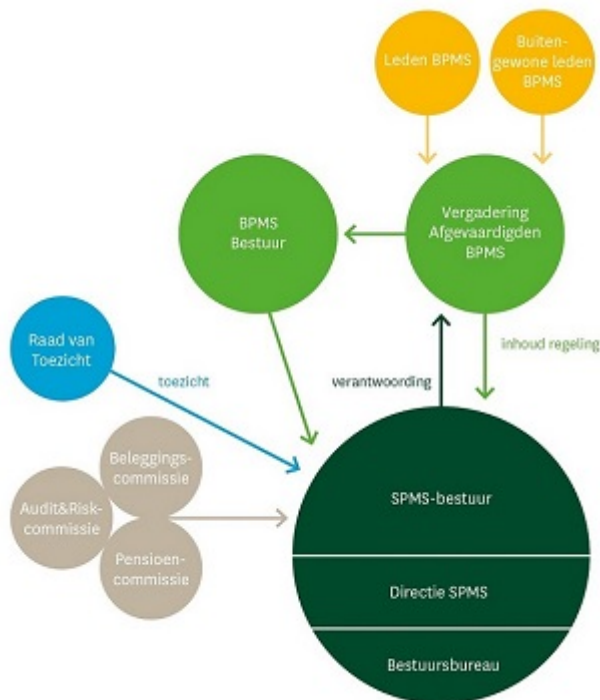
Het bestuur van SPMS legt verantwoording af aan de Vergadering van Afgevaardigden (VvA) van de Beroepspensioenvereniging voor Medisch Specialisten (BPMS). Het bestuur van BPMS overlegt enkele keren per jaar met een delegatie van het bestuur van SPMS. Het bestuur van BPMS benoemt de SPMS-bestuursleden, voor zover deze de actieven vertegenwoordigen, en kan ze eventueel ook weer ontslaan. Het lid uit de geleding van de gepensioneerden wordt benoemd door de gekozen vertegenwoordigers van de gepensioneerden in de Vergadering van Afgevaardigden, op voordracht van het bestuur van SPMS. De BPMS treedt op als "opdrachtgever" van het fonds. De BPMS heeft een belangrijke rol bij het bepalen van de inhoud van de pensioenregeling.

Rol Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht is in de eerste helft van 2014 ingericht en op 1 juli 2014 formeel met zijn werkzaamheden gestart. Het bestuur van SPMS benoemt, na goedkeuring van DNB, de leden op voordracht van het bestuur van BPMS. Tot haar taken behoren:

- Toezicht houden op het beleid van het bestuur van het pensioenfonds en de uitvoering ervan en op de algemene gang van zaken in het fonds;
- Het bestuur met raad terzijde staan.

De samenhang tussen de verschillende bestuursorganen is als volgt:

Uitbestede taken

SPMS heeft het pensioenbeheer ondergebracht bij APG en het vermogensbeheer bij BlackRock. Uitzondering hierop is het vastgoed, daarvoor is Aviva de uitvoerende partij. Uiteraard is het bestuur van SPMS volgens de eisen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Profiel

SPMS is een verplicht gesteld beroepspensioenfonds voor vrijgevestigde medisch specialisten. Onder het motto 'Uw pensioen, ons specialisme', wil SPMS op pensioengebied toegevoegde waarde en hoogwaardige dienstverlening leveren aan de deelnemers. Het pensioenfonds onderscheidt zich door zijn onvoorwaardelijke toeslagverlening, waardoor de nadelen van de doorsneepremie worden gemitigeerd. Immers door de vaste indexatie in de premie op te nemen, wordt het subsidiërende effect van de doorsneepremie gematigd. Daarnaast is de persoonlijke dienstverlening onderscheidend, zoals de advisering bij pensioenplanning door financiële planners. Er zijn circa 7.900 premiebetalende deelnemers, ongeveer 1.700 voormalige deelnemers die nog niet gepensioneerd zijn (slapers) en bijna 6.900 pensioengerechtigden. Met een belegd vermogen per 31 december 2016 van 9,8 miljard euro behoort SPMS tot de top 20 van pensioenfonds in Nederland. Gemeten naar de omvang van het vermogen is SPMS het tweede beroepspensioenfonds. Het pensioenfonds wil de beloftes aan en de verwachtingen van zijn deelnemers waarmaken. SPMS hanteert daarom een degelijke financiële opzet die past bij het karakter van het pensioenfonds. Twee aspecten zijn kenmerken voor dat karakter: een streven naar zekerheid en een streven naar invulling van de winstdelingsregeling. Hiervoor is het nemen van beheerste beleggingsrisico's noodzakelijk.

SPMS is gevestigd in Zeist, een voorloper van dit pensioenfonds werd al opgericht op 16 januari 1968. De pensioenregeling ging formeel van start op 1 januari 1973. De laatste statutenwijziging was op 14 februari 2017. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41177485. Het pensioenfonds is aangesloten bij de koepelorganisatie Pensioenfederatie.

2. Bestuursverslag

2.1 Samenvatting

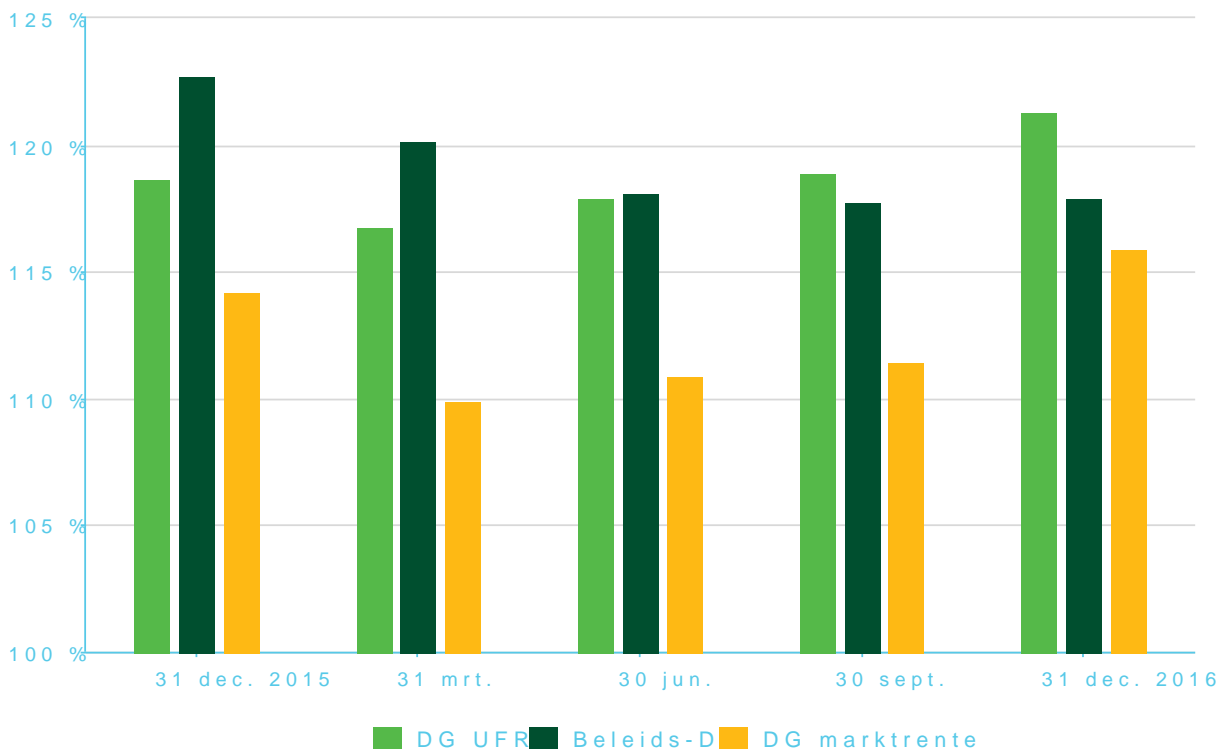
2.1.1 Financiële positie

Eind 2016 bedroeg de dekkingsgraad van SPMS 121 procent. De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het aanwezige vermogen (teller) en de pensioenverplichtingen (noemer). De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde over de laatste 12 maanden) eind 2016 bedroeg 118 procent. Eind 2016 was de gemiddelde beleidsdekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen circa 104 procent.

Bij de pensioenverplichtingen heeft SPMS al rekening gehouden met de financiering van de jaarlijkse onvoorwaardelijke toeslag van 3 procent (zie 'Toeslagbeleid' in paragraaf 4.5.6). Hierdoor is de dekkingsgraad van SPMS op dit moment eigenlijk een reële dekkingsgraad op basis van de verwachte loonindex (zie begrippenlijst), omdat het bestuur ook uitgaat van een langetermijnloonontwikkeling van 3 procent. Dit is bij de meeste Nederlandse pensioenfondsen niet het geval. Deze gaan namelijk bij het berekenen van hun dekkingsgraad uit van nul procent stijging, dus van gelijkblijvende pensioenen. Jaarlijks moet SPMS ook een reële dekkingsgraad opleveren aan DNB op prijsindex. Deze bedraagt 166%. DNB publiceert dit cijfer per pensioenfonds. De dekkingsgraad van eind 2016 is 2 procentpunten hoger dan het jaar ervoor. Eind 2015 bedroeg deze 119 procent. De ontwikkeling van de dekkingsgraad blijkt uit onderstaande figuur.

De dekkingsgraad uitgaande van de marktwaarde op dagbasis bedroeg 116 procent eind 2016. Eind 2015 was dit 114 procent. De marktrente gemeten op dagbasis is gedaald gedurende 2016, met als gevolg een stijging van de pensioenverplichtingen. Echter, het vermogen aan het eind van het jaar was hoger dan aan het begin van het jaar, waardoor de dekkingsgraad uiteindelijk met 2 procentpunten stijgt van 114 procent naar 116 procent.

Onderstaand is het verloop van de veelgebruikte dekingsgraden weergegeven.

De DG-UFR is de dekingsgraad berekend op basis van de UFR (Ultimate Forward rate)-rente curve.

De Beleids-DG is gedefinieerd als het gemiddelde van de laatste twaalf (actuele) maanddekingsgraden.

De DG-marktrente is de dekingsgraad gebaseerd op de rente- termijnstructuur van het betreffende meet-moment.

2.1.2 Invloeden op de financiële positie: beleggingsresultaten, rente en levensverwachting

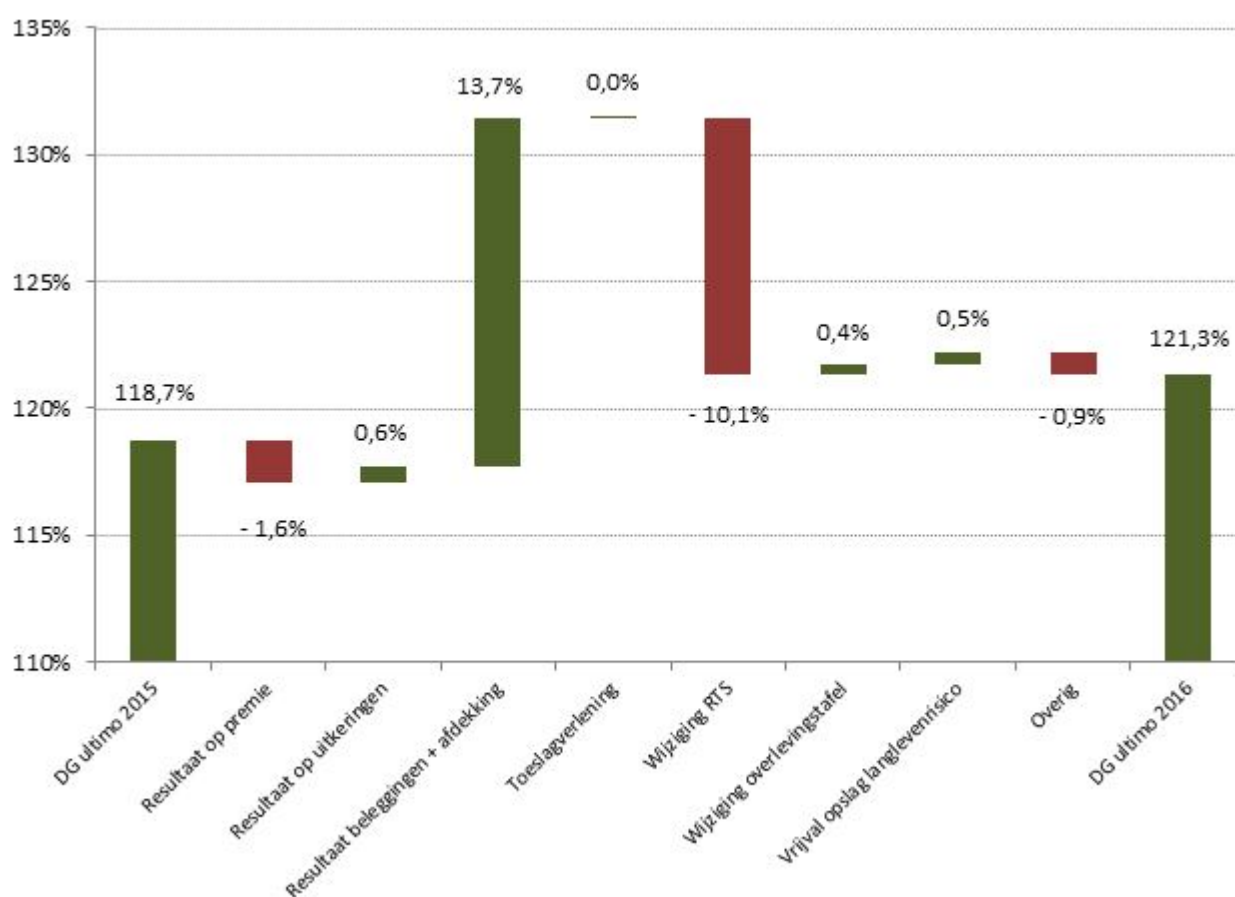
In 2016 behaalde SPMS een beleggingsrendement van bijna 12 procent. Het belegd vermogen steeg van 8,9 miljard euro naar 9,8 miljard euro. In het vervolg van deze paragraaf en in paragraaf 2.4 wordt nader ingegaan op de beleggingen en het behaalde resultaat.

In de verplichtingen eind 2016 zijn de meeste recente sterftegrondslagen meegenomen: Prognosetafel AG2016 en de nieuwe fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2016, effect: daling van de technische voorzieningen (TV) van 0,4 procent). Eind 2015 was nog gebaseerd op Prognosetafel AG2014 en de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2014.

Voor aanpassingen aan nieuwe toekomstige tafels spaarde het fonds door middel van de voorziening langlevensrisico. Jaarlijks werd hier 0,5% aan toegevoegd. In november 2016 is besloten om de bestaande voorziening per eind 2016 te laten vrijvallen en naar de toekomst toe geen voorziening langlevensrisico meer te vormen.

Reden hiervoor is het feit dat het fonds afgelopen jaren bij de overgang naar nieuwe overlevingstafels met bijbehorende ervaringssterfte geen beroep heeft hoeven doen op de voorziening langlevensrisico. De juistheid van de sterftegrondslagen wordt geborgd door het twee-jaarlijkse onderzoek naar de correctiefactoren voor ervaringssterfte.

In onderstaande figuur zijn de invloeden op de financiële positie in beeld gebracht.

2.1.3 Herstelplan

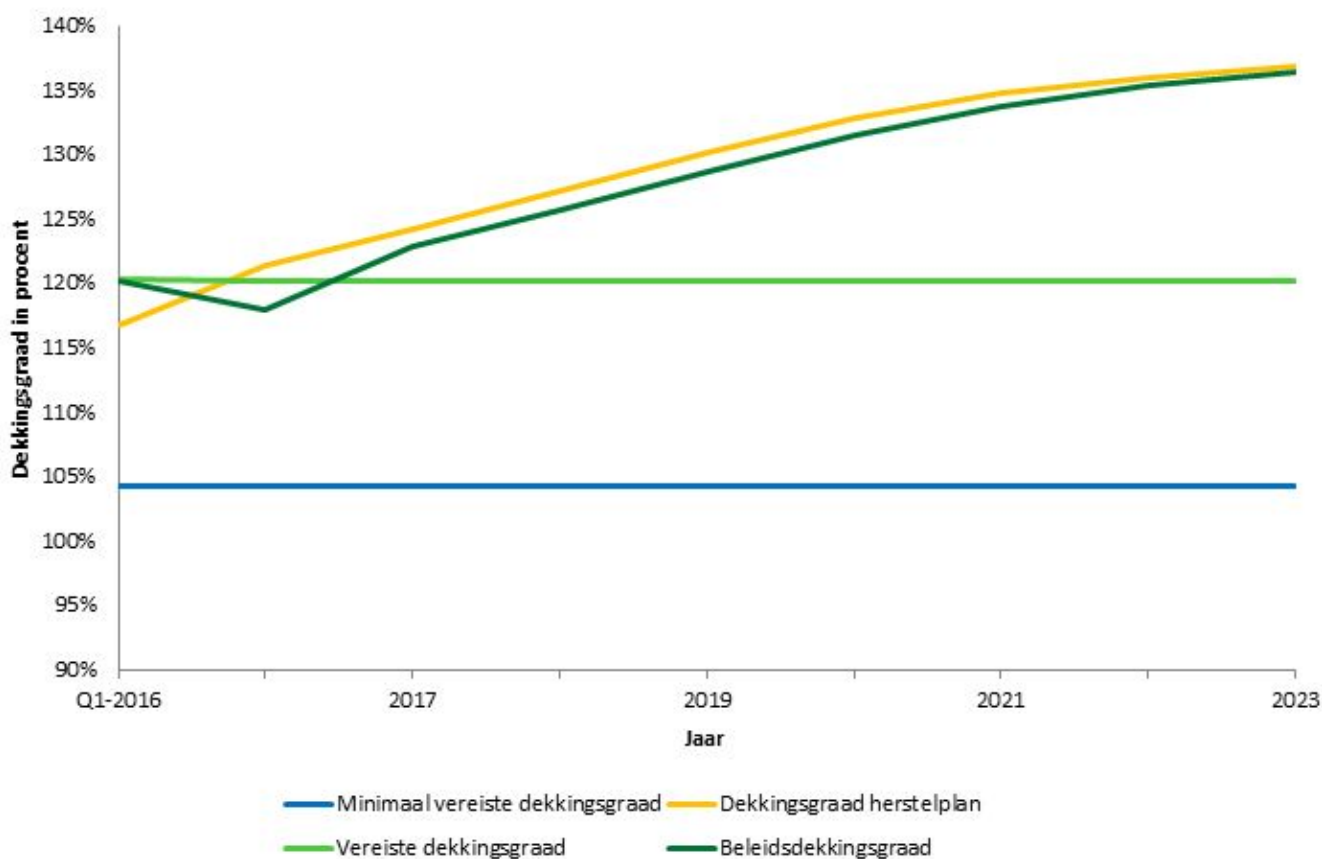
Reeds vóór 1 juli 2016 heeft het fonds een herstelplan ingediend per eind maart 2016, gezien het fonds zich op dat moment in een situatie van een reservetekort bevond.

Eind 2016 bedroeg de dekkingsgraad 121 procent. Dit is 1 procentpunt boven de vereiste dekkingsgraad van 120 procent. Echter, maatgevend voor het hebben van een (“wettelijk”) tekort is niet de dekkingsgraad, maar de beleidsdekkingsgraad (= de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden). Deze beleidsdekkingsgraad bedroeg eind 2016 118 procent. Omdat onze beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, is er sprake van een tekort. Daarom heeft het fonds het herstelplan per eind december 2016 geactualiseerd. Dit is ingediend vóór 1 april 2017.

Hieronder wordt de ontwikkeling van de dekkingsgraad volgens het herstelplan getoond. Uit de ontwikkeling van de dekkingsgraad kan worden geconcludeerd dat SPMS binnen de door het fonds gestelde maximale termijn van 7 jaar uit reservetekort herstelt. Dit is minder dan de maximale termijn van 10 jaar. Het bestuur wil voorkomen dat de dekkingsgraad te ver wegzakt voordat er ingegrepen wordt. Bij langere herstelduur hoeft er vanuit het herstelplan pas bij lagere dekkingsgraden

gekort te worden op de onvoorwaardelijke toeslag. Een langere herstelperiode kan tot gevolg hebben dat dekkingsgraad laag blijft, waardoor na 5 jaar forse kortingen moeten worden doorgevoerd. Het bestuur wil deze hoge kortingen voorkomen door eerder maatregelen te nemen. De beleidsdekkingsgraad is naar verwachting ultimo 2017 boven het vereist eigen vermogen.

Dekkingsgraad ontwikkeling volgens herstelplan

2.1.4 Toeslagverlening in 2017

Op basis van de beleidsdekkingsgraad van de peildatum, 30 september 2016, heeft het bestuur besloten om per januari 2017 een toeslag toe te kennen van 3 procent. SPMS heeft de onvoorwaardelijke toeslag van 3 procent verleend, omdat de beleidsdekkingsgraad ruim boven de minimaal vereiste dekkingsgraad lag. De toeslagverlening bij SPMS was bij het besluit gebaseerd op de ontwikkeling van het honorarium van de medisch specialist en dus niet loonontwikkeling van de ambtenaren. De reden was dat dit jaar die ontwikkeling bij ambtenaren een inhaaleffect bevatte die niet paste binnen de SPMS-systematiek. De loonontwikkeling voor ambtenaren bedroeg ruim 3,6 procent op basis van de voorlopige cijfers op de peildatum. De prijzen stegen in 2016 met 0,3 procent (consumentenprijsindex). In termen van gemiddelde koopkracht gingen de pensioenaanspraken er dus met 2,7 procent op vooruit. De uitgangspunten van SPMS bij de toeslagverlening staan in het onderdeel 'Toeslagbeleid' in paragraaf 4.5.6.

2.1.5 Rente en valuta

De rente heeft in 2016 een grillig verloop gekend. In de eerste 7 maanden is de rente (lange looptijden) zowel in Europa, Japan als de VS gedaald. Om in aanloop naar de presidentsverkiezingen in de VS tegen het eind van het jaar weer op te lopen. In de VS heeft dit geleid tot een stijging van de lange rente in 2016. In Europa en Japan is de lange rente niet boven het niveau van begin 2016 uitgekomen. SPMS heeft het renterisico voor 78% op marktwaarde afgedekt. Een daling van de rente wordt dus

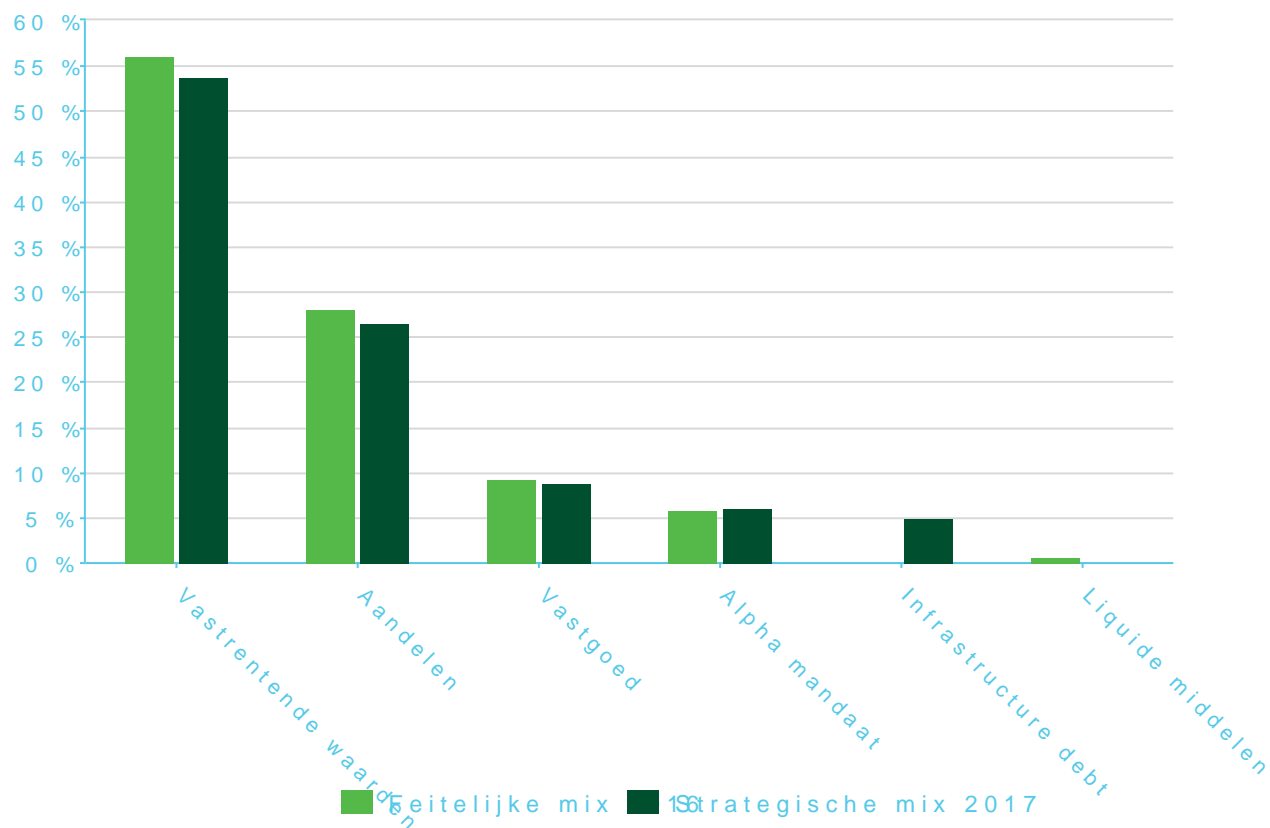
opgevangen door deze hedge. Op tactisch niveau werd niet afgeweken van het strategisch afdekkingspercentage. Bij de renteafdekking stuurt SPMS op basis van de marktwaardering van de verplichtingen.

Het valutarisico wordt ook afgedekt, waarbij ervoor gekozen is om de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 100 procent af te dekken. De dollar is gestegen ten opzichte van de euro met 3,2% en ook de Japanse yen is gestegen met 5,9%. Het Britse Pond daarentegen is als reactie op de Brexit gedaald ten opzichte van de euro met 15,8%. SPMS heeft de grootste exposure naar de Amerikaanse dollar, waardoor de stijging van de dollar in combinatie met de 100%-hedge een negatieve bijdrage heeft gehad op het totale rendement van SPMS.

2.1.6 Beleggingsbeleid en beleggingsresultaten

Het rendement van SPMS bedroeg in 2016 bijna 12,0%. Door de verdere daling van de lange rente in Europa heeft de rentehedge een positieve bijdrage hierop gehad van 4,5%. Het vermogen is van 8,9 miljard euro gestegen naar 9,8 miljard euro.

De strategische mix voor 2017 en feitelijke beleggingsmix van SPMS ultimo 2016 is hieronder weergegeven.

In de beleggingsrichtlijnen legt SPMS de strategische mix vast inclusief de bandbreedtes. De ALM studie die hieraan ten grondslag ligt wordt minimaal elke drie jaar uitgevoerd. In het jaarlijks beleggingsplan worden eventuele aanpassingen toegelicht. Een update van de ALM studie wordt indien nodig dan ook jaarlijks uitgevoerd. In 2016 heeft SPMS tot een strategische allocatie van 5% in infrastructure debt besloten. Hiervoor is de allocatie naar een specifiek hedge fund (fund of funds) volledig afgebouwd. De opbrengsten van de verkoop van het hedge fund zijn tijdelijk geherinvesteerd in aandelen en

vastrentende waarden. De implementatie van infrastructure debt heeft iets langer geduurd door de onderhandelingen over de beleggingsrichtlijnen voor de betrokken drie beleggingsfondsen.

In 2016 is de rente toch nog verder gedaald waardoor vastrentende waarden, maar ook de rentederivaten voor het reduceren van het rente risico hebben een hoog rendement opgeleverd. Vastrentende waarden hebben een rendement behaald van 10,7% en de rente hedge heeft een rendement behaald van 9,5%. De rentederivaten hebben voor 4,5% bijgedragen aan het totale rendement van SPMS in 2016 van 11,97%. Aandelen hebben met 10,1% ook een goed jaar achter de rug evenals vastgoed dat na afdekking van de valuta's een rendement heeft laten zien van 7,6%. Het alpha mandaat heeft na aftrek van het resultaat op de valuta afdekking een rendement behaald van 0,6%. Het benchmark rendement van het fonds totaal is uitgekomen op 12,6%. Dus is er sprake van een underperformance van 0,6%.

SPMS heeft als beleid voor haar mandaten geen obligaties en aandelen ter beschikking te stellen voor het uitlenen van effecten (securities lending). Het ESG beleid is in 2016 opnieuw geëvalueerd en hier is dan ook een aantal aanpassingen in doorgevoerd.

2.1.7 Risicomanagement

Het verkrijgen van inzicht in de risico's voor SPMS en de beheersing van deze risico's zijn kerntaken van het bestuur. In de eerste plaats richt het risicomanagementbeleid van SPMS zich op de strategische risico's. Het gaat hierbij om activiteiten van het fonds, die de financiële positie direct raken en die de uitvoering van het fonds bepalen. Voor de meer operationele risico's ziet SPMS nadrukkelijk toe op de uitbestede werkzaamheden, zoals op het gebied van de pensioenadministratie, beleggingen en beleggingsadministratie.

De ALM-studie vormt een belangrijk instrument om inzicht te krijgen in de strategische beleggingsrisico's en om de strategische beleggingsmix vast te stellen. Het bestuur stemt de strategische beleggingsmix af op de verplichtingenstructuur van SPMS met inachtneming van de risicobereidheid van haar deelnemers. Risicobeheer(sing) kent een dynamisch karakter en wordt waar nodig verder verbeterd. De risico's en de beheersingsmaatregelen zijn geborgd in het document 'Risicomanagement bij SPMS'. In dit document zijn alle onderkende risico's opgenomen. Het bestuur bepaalt daarbij per risico welke gebeurtenis grote impact kan hebben op het pensioenfonds en schat de hoogte van het risico in. Ook wordt in het document aangegeven welke beheersingsmaatregelen het fonds inzet en wat het nettorisico is dat overblijft na de inzet van deze maatregelen. Daarnaast heeft het bestuur een risico control framework (RCF) opgesteld voor een vijftal financiële risico's, te weten renterisico, tegenpartijkredietrisico, liquiditeitsrisico, valutarisico en managerselectie en -monitoring. In dit framework worden risico-onderwerpen beschreven op basis van de componenten: strategie (het beleid), uitvoering (de procedures) en controle (rapportages etc.). De beoordeling van de financiële risico's komt ieder kwartaal terug in de Financial Risk Dashboard. Na de versterking van het bestuursbureau met een operational risk manager (ORM) zal het RCF verder uitgebreid worden met niet-financiële risico's. In 2016 is het IT-beleid vastgesteld en het Informatieveiligheidsbeleid. Het Informatieveiligheidsbeleid adresseert de IT-risico's van SPMS.

Ook na het instellen van beheersingsmaatregelen wordt ingeschat dat de kans groot is dat een aantal risico's werkelijkheid wordt en/of dat er sprake is van een grote impact. Marktrisico, renterisico en liquiditeitsrisico zijn als grote risico's benoemd en worden continu gemonitord. Het renterisico is voor een groot deel afgedekt door middel van rentederivaten. Het liquiditeitsrisico wordt gemitigeerd door het uitwerken van stress-scenario's en het paraat hebben van een actieplan om liquiditeiten c.q. onderpand vrij te maken. Met gevoeligheidsanalyses en stress-scenarios wordt de impact van het marktrisico in kaart gebracht. Op operationeel en audit gebied heeft SPMS Institutional Trust Services (ITS) als controlerend back-office aangesteld.

In paragraaf 2.7 worden de risico's toegelicht.

2.1.8 Kosten

De kosten die SPMS maakt, kunnen worden onderverdeeld in een drietal categorieën: kosten pensioenbeheer, kosten vermogensbeheer en transactiekosten. Kosten pensioenbeheer zijn de kosten die gemaakt worden voor de pensioenadministratie en pensioencommunicatie. Kosten vermogensbeheer zijn de kosten die het fonds moet maken om het vermogen te kunnen beleggen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om kosten van fiduciair beheer, kosten van advies, kosten van portefeuillebeheer en prestatieafhankelijke vergoedingen. De toedeling van de kosten pensioenbeheer aan kosten vermogensbeheer is middels een bestuursnotitie besproken en geaccordeerd.

De kosten voor 2016 worden hierna beschreven. In deze kosten zijn de kosten van BTW inbegrepen. Voor de pensioenuitvoeringskosten bedragen deze 714 duizend euro en voor de direct in rekening gebrachte facturen inzake vermogensbeheer bedragen deze 5,6 miljoen euro.

Pensioenuitvoeringskosten:

- 7,4 miljoen euro (2015: 7,8), oftewel
- 502 euro (2015: 544) per deelnemer (actieven plus gepensioneerden)
- 2,3 procent (2015: 2,55 procent) van de premie (actieven).

In paragraaf 4.6.6 (jaarrekening) worden de kosten pensioenbeheer verder uitgesplitst. De kosten pensioenbeheer van SPMS betreffen een relatief hoog bedrag per deelnemer, als deze worden vergeleken met fondsen van vergelijkbare grootte. Dit wordt enerzijds verklaard door het hoge serviceniveau voor de deelnemers en een relatief goede kwaliteit van de pensioenadministratie. SPMS heeft een aantal gecertificeerde Financieel planners in dienst om de deelnemer en de gepensioneerde te adviseren in persoonlijke gesprekken en door specifieke rapporten. Kosten gemaakt in het kader van controle en risicomanagement vertalen zich niet direct in extra opbrengsten, maar voorkomen mogelijk wel verliezen of toekomstige herstelkosten. Anderzijds zijn de kosten ook relatief hoog door de governancestructuur die hoort bij een beroepspensioenfonds. De wetgever schrijft onder andere voor dat het fonds een eigen beroepspensioenvereniging dient te hebben. Daarnaast heeft een beroepspensioenfonds in tegenstelling tot een bedrijfstak- of ondernemingspensioenfonds rechtstreeks contact met alle individuele deelnemers (bijvoorbeeld incasso, voorlichting). Veel ondernemingspensioenfondsen hoeven slechts contact te onderhouden met een aantal of zelfs maar één werkgever(s). Daarbij verzorgt de personeelsafdeling bij die werkgever(s) meestal een deel van de pensioenvoorlichting.

De kosten uitgedrukt per deelnemer zijn in 2016 gedaald tot 502 euro. Dit hangt enerzijds samen met de lagere pensioenkosten voor het personeel van het bestuursbureau, anderzijds is het aantal deelnemers toegenomen. Ook de kosten uitgedrukt in een percentage van de premie zijn in 2016 weer gedaald.

Kosten vermogensbeheer:

Zoals zichtbaar is in de hierna weergegeven tabel bestaan deze kosten uit twee componenten. Ten eerste bevat het kosten vermogensbeheer zoals deze ook zijn opgenomen in paragraaf 4.6.3 (jaarrekening). Dit zijn de (directe) kosten waarvoor het fonds in 2016 facturen heeft ontvangen en betaald. Het gaat om de kosten voor bewaarloon, beheerloon en advieskosten. Ook de kosten van het bestuursbureau zijn hierin gedeeltelijk meegenomen. Het andere deel van de kosten van het bestuursbureau is hierboven meegenomen onder de kosten pensioenbeheer.

Naast deze directe kosten heeft SPMS ook te maken met indirecte kosten. Indirecte kosten ontstaan bij beleggingen in private investeringen en in fondsen, die op hun beurt ook weer in andere fondsen belegd (kunnen) zijn. Doordat hier meerdere lagen zijn is het soms lastig om alle kosten inzichtelijk te krijgen. De indirecte kosten worden verrekend met het rendement. Voor het kwantificeren van deze kosten hebben we gebruik moeten maken van de geschatte opgaven van de onderliggende vermogensbeheerders.

Beleggingskosten (x € 1 miljoen)

	direct	indirect	totaal
Beheervergoeding	24,4	11,4	35,8
Vergoeding voor fiduciair beheer	5,0	-	5,0
Bewaarloon	2,0	-	2,0
Overige kosten	0,6	-	0,6
Totaal beheervergoedingen	32,0	11,4	43,4
Prestatievergoedingen	4,4	4,0	8,4
Totaal Beleggingskosten 2016 (excl. Transactiekosten)	36,4	15,4	51,8
Totaal Beleggingskosten 2015 (excl. Transactiekosten)	31,7	24,4	56,1

De totale beleggingskosten zijn in 2016 gedaald met € 4,3 miljoen en vallen hiermee ongeveer 8 procent lager uit dan in 2015, ondanks het toegenomen belegd vermogen. Aangezien vermogensbeheerkosten over het algemeen basispunten over het beheerd vermogen zijn, is de daling van de kosten dus eigenlijk hoger omdat het vermogen in 2016 met ruim 10% gestegen is naar € 9,8 miljard. De totale beheervergoeding nam af van € 45,6 miljoen naar € 43,5 miljoen (-5%). De belangrijkste oorzaak hiervan is de daling van de indirecte beheervergoeding van € 17,1 miljoen naar € 11,4 miljoen (€ -5,7 miljoen, -33%), mede als gevolg van de verkoop begin 2016 van een hedge fund met een indirecte kostenstructuur (fund of funds). De vrijkomende middelen zijn belegd in aandelen en vastrentende waarden met een lagere kostenstructuur. Daarnaast is met een aantal managers ook een lagere beheervergoeding overeengekomen. Tegenover deze daling van de indirecte kosten staat een toename van de directe beheervergoeding van € 28,5 miljoen naar € 32,1 miljoen, met name door de stijging met 10,1% van het gemiddelde belegd vermogen in 2016 tot € 9,8 miljard. Voorts is sprake van een daling van de performance fees met € 2,1 miljoen (-20%).

SPMS heeft er voor gekozen om een goed gespreide portefeuille aan te houden. Deze spreiding kenmerkt zich door een spreiding over meerdere beleggingscategorieën en een regionale spreiding binnen alle beleggingscategorieën. Er is ook gekozen voor een combinatie van actief beheer en passief beheer. Dit sluit aan bij de investment beliefs van SPMS. Met name de keuze voor beleggingscategorieën heeft grote invloed op de hoogte van de kosten. Het belang in hedge funds, niet beursgenoteerd vastgoed en infrastructure debt heeft een groot effect op de hoogte van de zichtbare kosten. Daarnaast heeft SPMS een relatief groot deel van de portefeuille via actieve strategieën belegd. Actief beheer is duurder dan passief beheer. Hier staat potentieel de positieve outperformance tegenover. Over de afgelopen 5 jaar is er sprake van een underperformance ten opzichte van de benchmark. Er is over die periode een underperformance behaald van gemiddeld 0,02%. De gemiddelde kosten van vermogensbeheer bedroegen over die periode 0,67%. De kosten hebben echter niet alleen betrekking op actief beheer. Het grootste deel van de hogere kosten wordt veroorzaakt door beleggingen in hedge funds en onroerend goed, die als doel hebben een betere diversificatie te krijgen. De samenstelling van de SPMS portefeuille is voor het bestuur een afweging van risico, rendement en kosten. Kosten gaan altijd voor de baat uit en voor een deel staan die kosten vast en de opbrengsten zijn onzeker. Door te spreiden in risico's en beleggingscategorieën verwacht SPMS ook in perioden waarin aandelen en/of obligaties het minder goed doen, een gunstiger rendement te behalen. Een aantal van deze categorieën heeft hogere kosten, maar als de strategie werkt, betaalt dat zich terug. Alleen een kostenvergelijking is onvoldoende. Kosten moeten gerelateerd worden aan rendements- en risicoprofiel en zo mogelijk een benchmark. De kosten van een benchmark zijn echter lastig te bepalen. Er zijn immers geen bestanden beschikbaar van fondsen met een vergelijkbare omvang, eenzelfde mate van actief beheer en dezelfde

strategische mix. Om een indruk te krijgen of een pensioenfonds "goedkoop" is of niet, kan het kosten-percentages ook vergeleken worden met aanbieders van bijvoorbeeld beleggingsverzekeringen. Bij individuele beleggingsverzekeringen zijn de kosten soms het dubbele. In 2016 heeft SPMS een onderzoek laten doen naar de vermogensbeheer kosten op mandaat niveau door een extern bureau. De conclusies uit deze analyse zijn dat de kosten bij de meeste managers in lijn zijn of lager zijn in 2016 dan in de markt betaald worden. Voorts is deze analyse ook gebruikt om met een paar partijen nieuwe, lagere afspraken te maken over de beheervergoeding.

Beleggingskosten per categorie (x € 1 miljoen)

	2016 beheervergoeding		performance		2016		transactiekosten	
	gemidd. Belegd vermogen(mln)	€ (mln)	bp	€ (mln)	bp	€ (mln)	bp	€ (mln)
Vastrentende waarden	5.254	14,7	28	0,7	1	15,4	29	11,1
Aandelen	2.420	10,7	44	0,8	3	11,5	47	3,1
Vastgoed	912	7,9	87	3,1	34	11,0	120	0,4
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen/Alpha-mandaat)	594	10,2	171	3,7	62	13,9	233	-
Overlay (derivaten / deposito's)	628	0,2	3	-	-	0,2	3	12,0
Totaal 2016	9.808	43,5	44	8,3	8	51,8	53	26,6
Totaal 2015						56,1	61	16,7

Tellingen betreffen totalen van onafgeronde bedragen

Transactiekosten:

Het derde onderdeel betreft de transactiekosten. Transactiekosten zijn de kosten die het fonds moet maken om een (beleggingstransactie) tot stand te brengen en uit te voeren. Dit zijn niet kosten die SPMS aan de vermogensbeheerder betaalt, maar de kosten die bijvoorbeeld aan de beurs of aan een broker betaald worden. Deze categorie kosten is moeilijk te verbijzonderen, omdat de kosten impliciet onderdeel uitmaken van een zogenaamde nettoprijs die bij een transactie overeengekomen is. Deze kosten zijn dus al verrekend met het rendement.

De transactiekosten van SPMS bedroegen € 26,6 miljoen of wel 0,27% (2015 0,18%) van het gemiddeld belegd vermogen in 2016. Deze kosten zijn voor aandelen de feitelijke kosten en voor vastrentende waarden de waargenomen spreads in de markt. De stijging van de transactiekosten wordt grotendeels verklaard door een aantal transitie in de portefeuille. Voorts zijn bij de rentederivatentransacties de spreads fors gestegen. De spreads die gevraagd worden om bestaande transacties te recouponnen zijn bijna verdubbeld. Dit is onder andere het gevolg van de invoering van central clearing. SPMS voert deze transacties uit om de hoeveelheid cash dat als onderpand moet worden aangehouden te beperken en ook dicht bij de strategische vermogensverdeling te blijven. Ondanks dat central clearing nog niet verplicht is voor pensioenfondsen worden ze door de verhoging van de spreads bij de banken wel die kant op gedwongen door de markt. Daarnaast zijn er meer transacties nodig geweest om binnen de grenzen te blijven die SPMS gesteld heeft door de dalende rente. Hierdoor zijn de kosten gestegen van 2,1 mln in 2015 naar 8,5 mln in 2016. Hier staat tegenover dat SPMS dit vrijkomende geld heeft kunnen beleggen. Hier is dan vervolgens weer een beter rendement mee behaald dan wanneer dit als onderpand was aangehouden. Door de wijze waarop bij vastrentende waarden met kosten wordt omgegaan als onderdeel van de spread is het lastig voor de pensioensector om dit volledig en correct weer te geven.

Oordeel bestuur over kosten

Het bestuur is van oordeel dat het kostenniveau aanvaardbaar is gezien de dienstverlening aan de belanghebbenden. De uitgebreide onderbouwing is te vinden onder de kopjes; Pensioenuitvoeringskosten en Kosten vermogensbeheer. Samengevat komt het op het volgende neer dat het hoge serviceniveau en de governance van een Beroepspensioenfonds extra kosten met zich mee brengt. De relatief hoge kosten van vermogensbeheer zijn acceptabel vanwege de kans op extra rendement en de

voordelen van diversificatie (waarvoor in meerdere en ook duurdere beleggingscategorieën moet worden belegd). De kosten zijn een continu aandachtspunt van het bestuur.

2.1.9 Pensioenbeleid

SPMS heeft, zoals eerder aangegeven, de pensioenen per 1 januari 2017 alleen kunnen verhogen met de vaste toeslag van 3 procent.

Voor het pensioenbeleid is van belang dat de fiscale wetgeving ook op beroepspensioenfondsen van toepassing is. De pensioenregeling is in verband met fiscale voorschriften eerder aangepast. Uit het overheidsbeleid volgt dat de AOW-leeftijd in stappen en afhankelijk van de levensverwachting omhoog gaat. Hierbij verschuift ook de rekenleeftijd voor maximale fiscale pensioenopbouw, de zogenaamde pensioenrichtleeftijd. In 2017 ligt deze op 67 jaar. In 2018 gaat deze naar 68 jaar. Zolang de leeftijd 65 in de SPMS pensioenregeling wordt aangehouden, wordt daarmee het maximale opbouwpercentage verlaagd. Daarbij dient steeds te worden beoordeeld of de pensioenregeling van SPMS daarin blijft passen. Daarnaast is er de verwachting dat de nieuwe regering het maximum voor de hoogte van het salaris waarover fiscaal vriendelijk pensioen mag worden opgebouwd verder zal aftoppen.

Het bestuur heeft na een onderzoek inzake de administratieve gevolgen en met het oog op de toekomstige pensioenstelsel herziening, na consultatie van de Vergadering van Afgevaardigden van BPMS, geconcludeerd dat er op korte termijn geen draagvlak is om de reguliere pensioenleeftijd te verhogen naar 67 jaar. In 2016 is besproken of het daarbij wenselijk zou zijn om een voortgezette pensioenopbouw te bieden aan de deelnemers die na 65 jaar doorwerken. Het uiteindelijk oordeel was dat de kosten hiervan niet zouden opwegen tegen het naar schatting beperkte aantal deelnemers dat de komende jaren van de voortgezette opbouw gebruik zou willen maken. Dat de voortgezette opbouw dan verplicht moet worden, en niet als vrijwillige module kan worden aangeboden, zag het bestuur ook als nadeel. Niet iedere deelnemer die uitstelt zal immers positief zijn over een verplichte voortzetting van de premiebetaling. Deze oplossing zou hooguit als tussenoplossing hebben kunnen dienen.

Niet alle fiscale onderwerpen raken de pensioenregeling van SPMS direct. De huidige SPMS-regeling past op hoofdlijnen nog onder het zogenaamde Witteveen kader, al is de ruimte aanzienlijk beperkt ten opzichte van het verleden door de fiscale aftopping van de pensioenopbouw die in 2017 ligt op 103.317 euro. Op termijn kunnen de winstdeling en hoge conversie mogelijk tot problemen leiden. SPMS heeft hierover eerder overleg gevoerd met de belastingdienst. Hierna is een aantal zaken aangepast. De meeste impact heeft de toepassing van de parttime factor gehad. Hierdoor worden deelnemers met een parttime factor vanaf 2015 ingedeeld in een lagere trapcode. SPMS heeft haar aangepaste regeling vervolgens voorgelegd aan het ministerie van Financiën en in 2016 de definitieve goedkeuringsbeschikking ontvangen.

2.2 Goed pensioenfondsbestuur

2.2.1 Governance en de Code

Goede governance vergroot de effectiviteit, legitimeert ten opzichte van de belanghebbenden en helpt excessen te voorkomen. Voor beroepspensioenfondsen is wettelijk geregeld dat het bestuur dient te bestaan uit vertegenwoordigers van de beroepspensioenvereniging die de verplichtstelling hebben aangevraagd. Dit is bij SPMS van oudsher de structuur en ook de inrichting. Verder krijgt goed pensioenfondsbestuur bij SPMS gestalte in de juiste checks & balances tussen de functies bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Tijdens de jaarlijkse strategiedag is de SPMS-nota omtrent de toekomstvisie en strategie 2016 besproken. Aan deze dag namen zowel het bestuur van SPMS als dat van BPMS deel. In de strategienota heeft SPMS voor de langere termijn gekozen voor een viertrapsstrategie (meer hierover in paragraaf 1.2.1). In dit gezamenlijke overleg concludeerden de beide besturen verder dat daarbij het huidige bestuursmodel het best passend blijft. Dat model functioneert naar tevredenheid.

De functie van verantwoordingsorgaan ligt bij de VvA. Dit orgaan bestaat uit afgevaardigden van alle ziekenhuizen waarin vrijgevestigde medisch specialisten werkzaam zijn. Het gaat om 63 ziekenhuizen (stand per 31 december 2016). Begin 2016 lag dit aantal nog op 66, maar inmiddels heeft een aantal fusies tussen ziekenhuizen plaatsgevonden.

Naast de actieve leden hebben de gepensioneerden tien zetels in de VvA. Hun stemrecht is met 50 procent van de stemmen gelijk aan dat van de actieve leden, voor de taken die zijn toebedeeld aan het verantwoordingsorgaan. Ook degenen die niet in een ziekenhuis werken, zijn in de VvA vertegenwoordigd. Het afleggen van verantwoording is dus stevig ingevuld. Een verantwoordingsorgaan van een dergelijke omvang waarin vertegenwoordigers vanuit het gehele land verenigd zijn, is uniek in het Nederlandse pensioenveld.

Code

De Code Pensioenfondsen (hierna Code) is wettelijk verankerd en van toepassing vanaf 2014. De Code gaat uit van het beginsel 'pas toe of leg uit'. De Code kan worden gezien als een doorontwikkeling van de (oude) Principes op basis van inzichten van nu. Deze door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid opgestelde Code levert een bijdrage aan het transparanter maken van de verhoudingen binnen het pensioenfonds en de communicatie met belanghebbenden. De Code gaat niet alleen over de vormgeving van de verschillende bestuursmodellen, maar bevat ook bepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds. Ook gaat de Code uitgebreid in op daaraan gekoppelde thema's als benoemingen en zittingstermijnen. Hiermee wordt inzicht verkregen in de wijze van beïnvloeding van gedrag van bestuurders, intern toezichthouders en degenen die de verantwoordingsfunctie van het fonds vervullen. Daarbij komt bijvoorbeeld ook het beloningsbeleid aan de orde. De waarde van de Code zit met name in de jaarlijkse dialoog en afgewogen besluitvorming over de onderwerpen in deze Code. Op een aantal punten wijkt SPMS af van de normen van de Code. Deze afwijkingen hebben te maken met de structuur van het beroepspensioenfonds. Zo worden bestuursleden benoemd door het bestuur van de beroepspensioenfonds, na selectie door het fondsbestuur. Eén bestuurslid wordt benoemd door de buitengewone VvA-leden. Ook bij de RvT en het verantwoordingsorgaan gelden afwijkende benoemingsprocedures. De RvT wordt benoemd door het bestuur van SPMS, na een voordracht door het bestuur van BPMS. Bij het verantwoordingsorgaan worden de actieve leden benoemd door hun achterban in de ziekenhuizen. De tien afgevaardigden namens de buitengewone leden en twee plaatsvervangers worden na kandidaatstelling gekozen door de slapers en gepensioneerden. Voor een beroepspensioenfonds als SPMS is deze invulling vanwege het noodzakelijke draagvlak heel belangrijk. De afgevaardigden vervullen daarmee een soort spilfunctie tussen bestuur, deelnemer, slapers en gepensioneerden. Een zelfevaluatie van het bestuur heeft begin 2016 plaatsgevonden aan de hand van de Governance Board van Montae.

Een uitgebreide toelichting per norm van de Code is terug te vinden op de website van SPMS. Daarbij is ten aanzien van iedere norm uit de Code vermeld hoe het bestuur van SPMS daar invulling aan geeft.

2.2.2 Intern toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene zaken binnen het pensioenfonds. De raad staat het bestuur bij met advies en fungeert als gesprekspartner. De eindverantwoordelijkheid voor het bestuur en het initiëren en uitvoeren van de bestuurstaken ligt bij het bestuur. De RvT heeft verslag gedaan van haar werkzaamheden in hoofdstuk 3.

2.2.3 Verantwoording

De VvA is als verantwoordingsorgaan bevoegd een oordeel te geven over het beleid van het bestuur van SPMS. In juni 2016 stond de VvA uitgebreid stil bij het concept jaarverslag over 2015, met het daarbij horende actuariële rapport. De VvA dechargeerde vervolgens bestuur en directie van SPMS over het gevoerde beleid in 2015.

De VvA is verder geconsulteerd over de toekomstvisie en strategie van SPMS, de jaarlijkse haalbaarheidstoets, het eventueel

verhogen van de pensioenleeftijd naar 67 jaar, het afschaffen van de vrijwillige voortzetting en het communicatiebeleid.

2.2.4 Externe toezichthouders

Het SPMS-bestuur heeft in 2016 twee keer een reguliere bespreking gehad met vertegenwoordigers van DNB. Deze gesprekken bij SPMS gingen over Governance (waaronder het bestuursmodel), Haalbaarheidstoets en Risicohouding, Themaonderzoeken (IT en Belangenverstremgeling & Integriteit) en de opvolging van de aanbevelingen van de actuaris en de accountant naar aanleiding van het jaarwerk over 2015. Daarnaast zijn twee gesprekken geweest gerelateerd aan DNB themaonderzoeken.

Het SPMS-bestuur heeft in 2016 een plan van aanpak opgesteld ter verbetering van de inrichting en governance van IT-processen. Hierover heeft DNB gesteld dat het nog niet aan de eisen voldoet. DNB is van mening dat uitgebreider moet worden vastgelegd wat de inhoudelijke eisen zijn die het fonds zelf stelt aan haar IT-Informatieveiligheidsbeleid. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening was het bestuur in gesprek met DNB over de wijze waarop we precies tegemoet kunnen komen aan de eisen van DNB. Na dit gesprek is een nieuw Informatiebeveiligingsbeleid opgesteld en aan DNB voorgelegd. Inmiddels (op 4 mei 2017) heeft DNB laten weten dat het Informatiebeveiligingsbeleid voldoet aan de eisen en aan de verwachtingen van DNB. IT is een onderwerp dat gegeven de vele ontwikkelingen blijvende bestuursaandacht zal vergen.

In totaal heeft DNB in 2016 acht thema-onderzoeken bij SPMS uitgevoerd. Dit betrof de meest uiteenlopende onderwerpen zoals valuta-risico, invoering EMIR, Panama Papers, integriteit en belangenverstremgeling (SIRA 2A), IT-veiligheidsbeleid en effectiviteit intern toezicht. Deze laatste twee onderwerpen worden vervolgd in 2017. In 2016 hebben DNB en AFM geen dwangsommen of boetes opgelegd aan SPMS. DNB heeft geen aanwijzingen aan het fonds gegeven en geen bewindvoerder aangesteld. Ook heeft DNB de bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds niet gebonden aan toestemming van de toezichthouder. Het bestuur hecht veel waarde aan het onderhouden van een goede relatie met de toezichthouders.

2.2.5 Samenstelling bestuur

Medio december 2016 heeft mw. dr. M.Th.P. Odenthal haar maximale statutaire termijn bereikt. Het bestuur is haar zeer erkentelijk voor haar grote inzet voor SPMS sinds 2008. Dit heeft zij gedaan in diverse rollen waaronder voorzitter van de pensioen-commissie, voorzitter van de audit-commissie en laatstelijk als lid van de Investment Committee.

Het bestuur bestond einde 2016 uit zeven bestuursleden, zes benoemd door de actieve deelnemers en één door de gepensioneerden. Om de continuïteit te waarborgen zorgt het bestuur in overleg met het bestuur van BPMS voor aspirant-bestuursleden. Begin 2016 waren dit er vier. Twee daarvan zijn in 2016 na de toetsing door DNB tot het bestuur toegetreden. Begin 2017 kent het bestuur nog een aspirant-bestuurslid.

Begin van het verslagjaar is mw. C.J.M. Kiewiet benoemd in de Audit & Risk commissie. In het najaar 2016 zijn nog twee aspirant-leden voorgedragen aan DNB voor een voorgenomen benoeming. Op 22 december 2016 heeft DNB ingestemd met de voorgenomen benoeming van de heer M. Vonk tot lid van de Pensioencommissie. Einde 2016 is aspirant bestuurslid de heer C.G. Vermeij uitgenodigd voor een gesprek met DNB in verband met de voorgenomen benoeming tot lid van het Investment Committee. De benoeming van de heer C.G. Vermeij heeft na het verslagjaar plaatsgevonden.

Diversiteitsbeleid SPMS

Het bestuur van SPMS vindt het belangrijk dat de fondsorganen zoveel mogelijk complementair zijn samengesteld. In het algemeen geldt dat er een meervoudig perspectief ontstaat als vertegenwoordigers van diverse groepen betrokken zijn bij een proces. Dit komt de besluitvorming ten goede. Het bestuur onderkent dat het een verscheidenheid aan vaardigheden en zienswijzen nodig heeft om optimaal te functioneren.

In de Code Pensioenfondsen is opgenomen dat het diversiteitsbeleid vorm krijgt als een groei-model, waarin het bestuur

concrete doelen stelt die binnen haalbare termijnen bereikt kunnen worden. Er kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met zittingstermijnen. Het bestuur wil bij het uitwerken van het diversiteitsbeleid een onderscheid maken tussen de doelen die op de korte termijn realiseerbaar zijn en de gewenste situatie op de langere termijn. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de diverse fondsorganen.

Vooraf wil het bestuur benadrukken dat de situatie bij een beroepspensioenfonds anders is dan bij een bedrijfstak- of ondernemingspensioenfonds. In een beroepsfonds is de samenstelling van het deelnemersbestand immers per definitie tamelijk eenvormig. Alle deelnemers en gepensioneerden hebben dezelfde achtergrond, hetzelfde opleidingsniveau en – binnen marges – hetzelfde inkomensniveau. De samenstelling zal daardoor uit de aard der zaak minder divers zijn dan bij andere fondsen.

Het bestuur

- Jong / oud

Het bestuur streeft naar een evenwichtige samenstelling van de deelnemers naar leeftijd. Hierbij moet bedacht worden dat een jonge deelnemer bij SPMS een stuk ouder zal zijn dan een jonge deelnemer bij andere fondsen. Gemiddeld genomen stroomt een nieuwe deelnemer op 35-jarige leeftijd in in de SPMS-regeling. Een deelnemer die jonger is dan 45, kan daarmee als ‘jong’ worden gezien. In de Code Pensioenfonds is opgenomen dat in het bestuur ten minste één lid onder de 40 jaar zitting heeft. Gelet op de afwijkende leeftijdsopbouw, stelt het bestuur deze leeftijd op 45 jaar. Het bestuur stelt daarmee als doel dat ten minste één lid jonger is dan 45 jaar. Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht naar kandidaten die passen in deze leeftijdsgroep, voor zover deze nog niet in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Het lid dat begin 2016 is toegetreden (tot dat moment aspirant-lid), was op het moment van toetreden 43 jaar. Ook ten aanzien van de hogere leeftijden streeft het bestuur naar een evenwichtige samenstelling. Dit betekent in concreto dat het bestuur, dat statutair uit minimaal zeven leden bestaat, zich tot doel stelt dat ten minste twee leden voortkomen uit de groep 45-55-jarigen. Bij de vervulling van vacatures wordt hier echter niet expliciet op geworven; bij gelijke geschiktheid zullen kandidaten uit deze groep evenwel de voorkeur genieten, voor zover de bestuurssamenstelling daarom vraagt.

- Man / vrouw

In de vacature die begin 2016 is ontstaan, is opnieuw in eerste instantie een beroep op de vrouwelijke aspirant-deelnemers gedaan. Dit heeft ertoe geleid dat een vrouwelijk aspirant-bestuurslid is aangesteld. Het bestuur kent op dit punt dus een actief beleid. Gelet op de feminisering van de beroepsgroep acht het bestuur het wenselijk dat ten minste twee vrouwen in het bestuur zitting hebben. Het bestuur acht het, gelet op het toenemend aantal vrouwen in de beroepsgroep, van groot belang dat de zetelverdeling onder mannen en vrouwen meer evenwichtig wordt. Bij een eerdere vacature is al in eerste instantie alleen geworven onder de vrouwelijke deelnemers. Dit heeft resultaat gehad; vanaf 2008 maakt een vrouw deel uit van het SPMS-bestuur, daarnaast is een van de aspirant-bestuursleden vrouw.

- Diverse specialismen / verschillende ziekenhuizen / gepensioneerden

Het bestuur heeft aangegeven dat bij de samenstelling ook gekeken wordt naar diverse beroepsmatige specialismen en een spreiding over verschillende ziekenhuizen, om op deze wijze zoveel mogelijk een evenwichtige weergave van de doelgroep te bewerkstelligen. Tevens is besloten ook de gepensioneerden een plaats te geven in het bestuur. Er is een bestuurslid uit de geleding van de gepensioneerden benoemd door de buitengewone (gepensioneerde) leden van de Vergadering van Afgevaardigden (VvA).

Het verantwoordingsorgaan

De Vergadering van Afgevaardigden fungeert binnen SPMS als verantwoordingsorgaan. Dit orgaan is anders samengesteld dan bij andere pensioenfondsen. De leden worden namelijk benoemd door de leden van de beroepspensioenvereniging in het ziekenhuis waarin de specialist werkzaam is. Dit betekent dat de 63 ziekenhuizen ieder hun vertegenwoordiger in de VvA zelf benoemen. Er kan dus gesproken worden van een echte, min of meer volmaakte vertegenwoordiging. De tien leden namens de gepensioneerden worden via rechtstreekse verkiezingen tot buitengewoon lid van de VvA benoemd.

Gelet op deze constructie is het niet goed denkbaar om aan de 'achterbannen in de ziekenhuizen' voor te schrijven wie zij als hun vertegenwoordiger in de VvA willen terugzien. Wel kan het bestuur bij vacatures wijzen op het belang van een evenwichtige samenstelling binnen de VvA en de leden in de ziekenhuizen oproepen om daarbij ook vooral aan "jonge" en vrouwelijke deelnemers te denken. Ook kan deze boodschap aan de VvA-leden worden meegegeven, zodat zij – in het geval zij binnen hun ziekenhuis op zoek gaan naar geschikte opvolgers – in eerste instantie binnen de doelgroep "jong" en/of vrouw kunnen zoeken.

Van de 65 personen (afgevaardigden) in de VvA is de verhouding man /vrouw; 97% / 3%.

De Raad van Toezicht

Het bestuur benoemt de leden van de Raad van Toezicht op voordracht van het bestuur van BPMS. Beide besturen streven naar een evenwichtige samenstelling van de Raad. Als doel wordt gesteld dat in de Raad ten minste één vrouw zitting heeft. Van de Raad zoals die per 1 juli 2014 voor het eerst in werking trad, is ook daadwerkelijk een vrouw lid. Deze doelstelling is dus gehaald. Daarnaast achten de besturen het van belang dat de leeftijdsamenstelling van de Raad evenwichtig is.

2.2.6 Bestuursvergaderingen

Het bestuur van SPMS vergaderde in 2016 twaalf keer. Het ging om tien reguliere vergaderingen en twee extra telefonische vergaderingen. Daarnaast werden twee strategiedagen georganiseerd. Daarin kwamen reguliere onderwerpen aan de orde, zoals de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn), de gevolgen van de fiscale wetgeving voor de deelnemers, het financieel toetsingskader, de vaststelling van de toeslagverlening en de aanpassingscoëfficiënt, de strategische normportefeuille, de afdekking van risico's en het jaarverslag. Andere belangrijke onderwerpen waren in willekeurige volgorde:

- Het niveau van de beheerkosten van het vermogensbeheer;
- Periodieke behandeling risicodocumenten via de commissies;
- Reglement: onderzoek deeltijd pensioen, verhoging 65-67, geen afkoop en vrijwillige voortzetting meer;
- Handhavingsactie en draagvlaktoets (periodieke representativiteit);
- Governance (Code pensioenfondsen);
- Fiscaal: aanwijzing als pensioenregeling;
- Discussie mogelijke verdere aftopping € 103.317;
- Netto-pensioen en werkgroep nieuwe pensioenregeling;
- Incasso en afboeken deelnemers met betalingsachterstand;
- Onderzoek opties voor oplossing keuzeverzekeraars (Rhams);
- Het houden van een SPMS pensioencongres (5 november 2016);
- De aanpassing van de beleggingsportefeuille (als gevolg van besluit tot risicoreductie);
- Het al dan niet verschuldigd zijn van btw (koepelvrijstelling);
- Het communicatiebeleidskader 2017-2019;
- De aanpassing van de SLA met APG;
- Het kwantitatieve deelnemersonderzoek;
- Plan van aanpak verbetering inrichting en governance IT-processen, IT-beleid en informatieveiligheidsbeleid.
- Beleggingsplan 2016

Tijdens beide strategiedagen stond het bestuur onder meer stil bij de onderwerpen Financial Risk Dashboard, ESG-beleid en toekomstvisie en strategie. In de sessie in het najaar besprak het ook een aantal risico's, verkende het de stand van zaken in de discussie over het nieuwe pensioenstelsel en overige actuele pensioendossiers. Tevens werd de governance van het huidige bestuursmodel besproken. Bij de bespreking van het integrale risicodocument is nagedacht over de vraag welke risico's de komende tijd meer aandacht zouden moeten krijgen.

2.2.7 Deskundigheid

Het bestuur hecht groot belang aan het bevorderen van de deskundigheid. De pensioenwereld wordt steeds complexer en deskundigheidsbevordering is daardoor een doorlopend proces. Kennisoverdracht vindt deels *on the job* plaats door een jaar als aspirant-bestuurder te fungeren en deels door het aanbieden van (vak)informatie en seminars. Alle nieuwe bestuursleden volgen in ieder geval de basispensioencursus (niveau A) van één van de erkende aanbieders. Daarnaast volgt het bestuurslid in ieder geval de cursus op niveau B van het aandachtsgebied van de commissie waarin het bestuurslid zitting heeft. Maar de ambitie is dat de bestuursleden ook cursussen volgen op andere gebieden waarbij zij nog niet op niveau B zitten. Ook geven prominente experts tijdens de VvA-vergaderingen nadere uitleg over actuele onderwerpen. De bestuurscommissies die de vergaderingen van het bestuur voorbereiden, vervullen ook een belangrijke rol bij de deskundigheidsbevordering. Hierdoor krijgen de bestuursleden kennis over specifieke aandachtsgebieden. Iedere commissie bestaat uit minstens twee bestuursleden, minimaal twee externe deskundigen en ten minste één interne deskundige. Dit bevordert de onderlinge kennisoverdracht en waarborgt de kennis. Ook vanwege deskundigheidsbevordering vindt het bestuur het gewenst dat bestuursleden na enige tijd rouleren tussen de commissies. Hierdoor kunnen zij op termijn de diverse aspecten meer afgewogen in hun besluitvorming betrekken. Kennis op zich is overigens slechts een randvoorwaarde voor het goed functioneren van het bestuur. Vooral het kunnen toepassen van deze kennis op het werkveld van het pensioenfonds is van belang. Het bestuur moet als geheel zijn eigen visie kunnen ontwikkelen, na input van de interne en externe deskundigen. In het kader van 'education permanente' maakte SPMS afspraken over het aantal scholingsdagen dat de bestuursleden moeten bijwonen. SPMS organiseert ook nog een *in house* en op maat gemaakt introductieprogramma voor nieuwe bestuursleden.

Het bestuur vindt ook de deskundigheid van de VvA-leden van groot belang. Daarom geven de medewerkers van het bestuursbureau na de reguliere VvA-vergaderingen in de avonduren cursussen, soms met een gastspreker. In 2016 kwamen de onderwerpen: Jaarverslag, AO/IC en Financiële Planning aan de orde.

Daarnaast wordt in het kader van de deskundigheidsbevordering aan het begin van VvA-vergaderingen een bekende spreker uitgenodigd. In maart 2016 deelde de heer T. Kocken van Cardano zijn visie over de weg naar een eenvoudiger doch solidair pensioencontract. In december werd de deskundigheidsbevordering verzorgd door de heer Coen Teulings, hoogleraar economie in Cambridge (voormalig directeur CBP). Hij verschafte de zaal inzicht in de demografische ontwikkelingen en de gevolgen daarvan op de renteontwikkeling.

2.2.8 Integriteit

Alle bestuursleden hebben de eigen gedragscode van SPMS ondertekend. Deze gedragscode is in 2016 bijgesteld aan de hand van de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. Daarbij is meer aandacht gegeven aan de integriteitsrisico's. Hierin zijn bestuursleden ook aangemerkt als insiders. Vanwege de mogelijkheid van voorwetenschap mogen bestuurders daarom privé niet beleggen bij instellingen waarmee het pensioenfonds een zakelijke relatie heeft. Verder moeten zij alle privébeleggingen melden aan KPMG, die de compliance officer van SPMS ondersteunt. De compliance officer heeft in 2016 geen bijzonderheden gerapporteerd. In 2017 wordt verder gewerkt aan het invoeren van een meer volwaardige compliance-functie.

2.2.9 Uitbesteding

Sinds 2011 wordt de pensioenregeling uitgevoerd door APG (pensioenbeheer), Blackrock (beleggingen/fiduciair) en Aviva (vastgoed). Met de drie uitvoerders zijn Service Level Agreements (SLA's) afgesproken welke periodiek door het bestuursbureau SPMS worden gemonitord op nakoming. Met APG zijn nieuwe afspraken gemaakt naar aanleiding van de conversie van het pensioenadministratiesysteem. Deze resultaten hebben er toe geleid dat het bestuur heeft besloten om de overeenkomst met APG, waarvan de termijn op 1 januari 2016 afliep, met vijf jaar te verlengen. Er geldt derhalve met ingang van deze datum een hernieuwde overeenkomst voor vijf jaar. Ook hebben partijen goedkeurende ISAE 3402-rapportages opgeleverd over 2016. Met BlackRock is gesproken over de resultaten van het managersselectie team. Er is een verbeterplan opgesteld dat in 2016 is doorgevoerd. Naast een uitbreiding van het team zijn ook de rapportages over de managers uitgebreid.

2.2.10 Communicatie

Het bestuur van SPMS vindt goede communicatie met de deelnemers heel belangrijk. SPMS onderscheidt zich van veel andere pensioenfondsen, doordat het relatief zwaar inzet op persoonlijke communicatie en kleine groepsbijeenkomsten. In 2016 werden twee bijeenkomsten 'Bijna met pensioen' georganiseerd. De bijeenkomsten werden gemiddeld gewaardeerd met een 8,2. In plaats van enkele regionale bijeenkomsten heeft SPMS in 2016 voor de tweede keer een pensioencongres gehouden. Dit congres werd door de zeventig deelnemers gewaardeerd met een 8,4. Er zijn twee bijeenkomsten geweest van de klankbordgroep. De klankbordgroep, bestaande uit deelnemers, heeft toen de communicatiemiddelen van SPMS besproken. SPMS was in 2016 één keer vertegenwoordigd op de AIOS-beurs (AIOS staat voor 'arts in opleiding tot specialist').

De financieel planners hebben het gehele jaar door presentaties gegeven in diverse ziekenhuizen over diverse onderwerpen. Ook in 2016 hebben de financieel planners de meeste afgevaardigden weer persoonlijk gesproken. Zij geven de afgevaardigden de middelen om een verbindende rol richting de nieuwe deelnemers te kunnen vervullen. SPMS ondersteunt de afgevaardigden uiteraard waar mogelijk bij deze en andere taken. Ook verzorgt SPMS indien gewenst presentaties in de ziekenhuizen. In totaal zijn in 2016 acht presentaties gegeven. Verder zijn twaalf zogenaamde UPO-poli's georganiseerd; daarin konden de deelnemers via een persoonlijk gesprek met de financieel planners een toelichting op het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) krijgen.

Inzicht geven in de pensioenregeling van SPMS en de persoonlijke pensioensituatie is een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van de financieel planners. De aanvragen komen binnen op aanraden van collega's, naar aanleiding van de workshops en door uitingen op de website en artikelen in PensioenInzicht. In 2016 hebben de planners 201 financiële scans uitgebracht, 73 (deel)adviesgesprekken gevoerd en 437 telefonische of emailconsulten gegeven. In 2016 zijn verder alle startende medisch specialisten telefonisch of per mail benaderd door een financieel planner. Er zijn per jaar ongeveer 350 starters, in 2016 hebben 119 daarvan een persoonlijk gesprek gehad met een financieel planner. Dat is dus ongeveer 1 op 3 (in 2015 was dat 1 op 8).

SPMS richt zich in haar communicatie steeds meer op de digitale middelen. Er zijn in 2016 drie webinars geweest met als thema's de lage rente, de risicobereidheid en de B.V. Daarnaast heeft SPMS een communicatieprijs gewonnen voor de beste communicatie met deelnemers met haar interactieve video 'SPMS Update'. In maart van 2016 is de nieuwe responsive (zichtbaar op alle devices) website van SPMS 'live' gegaan.

Er is één regionale bijeenkomst georganiseerd voor gepensioneerden in het najaar van 2016, met twee geplande bijeenkomsten in 2017. Hier gaf het bestuursbureau voorlichting en konden de gepensioneerden vragen stellen.

2.2.11 Procedures

SPMS doet er alles aan om de deelnemers zo goed mogelijk van dienst te zijn. Bij een klacht over de uitvoering van de pensioenregeling stelt SPMS elke deelnemer of andere belanghebbende in staat deze klacht bij het pensioenfonds in te dienen. Het fonds tracht klachten binnen de in de procedures vastgelegde termijnen van tien werkdagen af te handelen.

SPMS heeft een klachtenprocedure en een geschillenregeling voor deelnemers. Deze staan op onze website www.spms.nl. In 2016 ontving SPMS in totaal 53 klachten en 2 geschillen. De 2 geschillen zijn in behandeling genomen, beide zijn ongegrond verklaard. Er is bij geen enkel geschil beroep ingesteld. Deelnemers kunnen na het volgen van interne procedures ook de Ombudsman Pensioenen inschakelen.

Van de klachten had een aanzienlijk deel betrekking op de incasso van pensioenpremies, al dan niet ten gevolge van de nieuwe inschaling. Deze inschaling is in 2015 nogal gewijzigd vanwege de fiscale regels die van toepassing werden. Zo dient nu rekening te worden gehouden met het aantal uren dat een specialist werkt. Daarnaast ging een aantal klachten over de handhavingsactie en de wijze waarop de deelnemer door de uitvoerder tegemoet is getreden. De handhaving van de verplichtstelling is in 2016

een belangrijk aandachtspunt geweest. Daarbij wordt de deelnameplicht nogal eens ter discussie gesteld. Verder wil SPMS dat de deelnemer door de uitvoerder APG direct correct en inhoudelijk juist wordt bediend. In 32 van de 53 klachten bleek de klacht terecht en heeft er een correctie plaatsgevonden, met excuses aan de deelnemer.

In 2016 liep nog een rechtszaak die een medisch specialist tegen het ministerie van SZW had aangespannen, omdat hij meende dat SZW in 2010 ten onrechte de regeling van SPMS verplicht heeft gesteld. De specialist betoogde dat de draagvlaktoets door SZW niet juist is uitgevoerd. Hij was al in een eerdere procedure door de bestuursrechter in het ongelijk gesteld. In beroep en in hoger beroep is ter discussie gesteld of de beroepspensioenvereniging wel de meerderheid van de beroepsgenoten vertegenwoordigt. Tevens heeft de specialist aangevoerd dat (de wijziging van) de verplichtstelling in strijd zou zijn met internationaal recht en niet op een redelijke afweging van belangen berust. De uitspraak volgde op 3 november 2016. Het hoger beroep was ongegrond. BPMS vertegenwoordigt een meerderheid van de beroepsgenoten, zodat BPMS moet worden geacht namens een meerderheid van de beroepsgenoten te hebben verzocht om de pensioenregeling open te stellen. SZW is op alle punten in het gelijk gesteld.

2.3 Pensioenen

De Beroepspensioenvereniging Medisch Specialististen (BPMS) is verantwoordelijk voor de inhoud van de pensioenregeling op hoofdlijnen. SPMS voert de regeling uit in opdracht van BPMS. Dit is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen BPMS en SPMS.

De deelnemer bouwt jaarlijks ouderdomspensioen op en, indien van toepassing, partner- en wezenpensioen. De regeling kwalificeert zich daarmee als een uitkeringsregeling volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De som van de jaarlijkse pensioenaanspraken, inclusief alle toeslagen, vormt het te bereiken pensioen op de ingangsdatum. Naast de opbouw van pensioen kent de regeling een aantal andere voorzieningen. Het gaat daarbij met name om een premievrije opbouw bij arbeidsongeschiktheid en een tijdelijk partnerpensioen. Verder biedt de regeling flexibilisering in de vorm van uitruil tussen partnerpensioen en ouderdomspensioen, vervroegen of uitstel van pensioen en conversie. De mogelijkheid van afkoop en vrijwillige voortzetting is in het verslagjaar per 1 januari 2017 geschrapt. Hier werd overigens ook nauwelijks gebruik van gemaakt.

Inhoud van de pensioenregeling

Het in 2016 op te bouwen ouderdomspensioen bedraagt jaarlijks 999,84 euro. Bij opting out is dat 749,88 euro per jaar. Ter illustratie: een specialist die sinds 1986 aan de pensioenregeling van SPMS deelnam en in 2016 met pensioen ging, heeft een vast pensioenbedrag opgebouwd van 18.629 euro bruto per jaar. Samen met alle toeslagen komt dit bedrag in 2016, inclusief hoge conversie (toekomstige indexaties inruilen voor een gelijkblijvend hogere uitkering op pensioeningangsdatum), uit op een bedrag van 53.538 euro bruto per jaar. Zie ook de paragraaf 'Ontwikkeling pensioen uit eigen premiebetaling'.

Het partnerpensioen is 70 procent van het ouderdomspensioen. Het wezenpensioen bedraagt 14 procent van het ouderdomspensioen. Bij overlijden van de deelnemer vóór de 65-jarige leeftijd van de partner berekent SPMS het partnerpensioen alsof de deelnemer de premie heeft betaald tot de pensioendatum. Ook keren we dan aanvullend een tijdelijk partnerpensioen uit tot de partner de leeftijd van 65 jaar bereikt. Overlijdt de deelnemer op of na 1 januari 2013, dan wordt het tijdelijk partnerpensioen uitgekeerd tot en met de kalendermaand waarin de partner de AOW-leeftijd bereikt.

Dilemma: is netto-pensioen een oplossing voor verdere fiscale aftopping?

Het bestuur heeft in 2016 besloten een werkgroep in het leven te roepen die onderzoek gaat doen naar de mogelijkheid van het aanbieden van een zogenaamd netto-pensioen. Dit naast de studiegroep die onderzoek doet naar een nieuwe pensioenregeling in 2020. De in paragraaf 2.1.9 genoemde verdere verlaging van de verplichte opbouwrens was daarbij de aanleiding. Bij de optie van een netto-regeling wordt de toekomst van het pensioenstelsel (zie paragraaf 2.8.6) en de daar genoemde alternatieven meegenomen.

De uitdaging voor deze werkgroep schuilt met name in de voorschriften die wettelijk worden gesteld bij deelname aan een vrijwillige netto-regeling aangeboden door het fonds. Hierbij geldt dat er volgens de regels van de taakafbakening slechts een netto-regeling in de vorm van een vrijwillige aanvullende regeling beschikbare premie (DC) – regeling, mag worden aangeboden, als de premie niet meer is dan 1/3e deel van de premie voor de verplichte basisregeling. De maximaal beschikbare premie is dan onvoldoende om de pensioenverlaging te compenseren. Omdat dit een aanvullende regeling voor de doelgroep bij het fonds oninteressant maakt, wordt op dit punt via de Pensioenfederatie nog gelobbyd. Welke alternatieven zijn er dan?

Om een ongewenste beperking van de premie te voorkomen, zou kunnen worden gewerkt met een regeling waarbij verplicht moet worden ingekocht in de basisregeling op de pensioendatum. Dit alternatief heeft echter als groot nadeel dat dit kostendekkend moet gebeuren. Dit betekent dat er bij deze zogenaamde ‘harde inkoop’ rekening dient te worden gehouden met het aanwezige vereiste eigen vermogen (VEV) van c.a. 20% bij SPMS.

Dat maakt ook dit alternatief zeer onaantrekkelijk. De deelnemer aan de netto-regeling ziet dan namelijk zijn gespaarde kapitaal verdwijnen in de collectieve buffer met een onzeker resultaat. Hij mag bij dit alternatief zijn geld echter ook niet meenemen naar een andere uitvoerder of verzekeringsmaatschappij.

De invulling van de netto-regeling is daarmee sterk afhankelijk van de gewijzigde behoeften van de deelnemers en het toekomstige fiscale kader na de kabinetsformatie. De werkgroep volgt in 2017 nauwlettend de ontwikkelingen op dit gebied en op de markt. Het probleem daarbij is dat deze markt pas gaat ontstaan bij een daadwerkelijke aftopping van de fiscale opbouwrens. Een soort “Kip en ei” verhaal. Het bestuur blijft tot die tijd kiezen voor het zeer geleidelijk aanpassen van de SPMS-regeling. Daarmee worden de goede elementen van de SPMS regeling zo lang mogelijk behouden.

Mutatieoverzicht deelnemers

In 2016 steeg het aantal actieve deelnemers tot 7.902. Dat waren er 376 meer dan in 2015. Deze toename is voor een deel het gevolg van de in begin 2016 ingezette handhavingsactie, waarbij actief is gecontroleerd of vrij gevestigde medisch specialisten, die niet als deelnemer waren geregistreerd, onder de verplichtstelling van SPMS vallen. Het aantal bestond eind 2016 voor 67 procent uit mannen (2015: 69 procent) en voor 33 procent uit vrouwen (2015: 31 procent). Het aantal gewezen deelnemers is toegenomen met 36 tot 1.693 personen aan het einde van 2016. Deze groep bestond eind 2016 voor 66 procent uit mannen (2015: 67 procent) en voor 34 procent uit vrouwen (2015: 33 procent). Het aantal pensioengerechtigden nam in 2016 toe met 138 tot een totaal van 6.860. Van de deelnemers die in 2016 ouderdomspensioen ontvingen, was 91 procent man en 9 procent vrouw. In 2016 keerde het fonds een nabestaandenpensioen uit aan 31 mannen (2015: 28) en 1.863 vrouwen (2015: 1.847).

Het percentage vrouwen onder de pensioengerechtigden was de afgelopen vijf jaar stabiel. Binnen de groep actieve deelnemers loopt het percentage vrouwen op van 20 procent in 2007 naar 33. procent in 2016. Van de nieuwe instroom in 2016 is 47 procent vrouw.

De mutaties in 2016 per deelnemersgroep zijn in de tabel hierna weergegeven.

De mutaties in 2016 per deelnemersgroep

	Deelnemers		Gewezen deelnemers		Ouderdomspensioen		Nabestaandenpensioen		Wezenpensioen	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Aantal per 01-01	7.526	8.005	1.657	1.168	4.717	4.608	1.875	1.854	130	128
Bij:										
Toetredingen vanuit:										
- Deelnemers	717	350	204	608	164	176				
- Gewezen deelnemers	57	13			109	98				
- Pensioengerechtigden							113	124	33	29
Af:										
- naar deelnemers			-57	-13						
- naar gewezen deelnemers	-204	-608								
- naar pensioengerechtigden	-164	-176	-109	-98						
Overleden	-8	-15			-154	-160	-90	-103		
Afloop rechten									-33	-27
Waardeoverdrachten		-5		-6						
Beëindiging deelname / overige oorzaken *)	-22	-38	-2	-2		-5	-4			
Aantal per 31-12	7.902	7.526	1.693	1.657	4.836	4.717	1.894	1.875	130	130

* Overige oorzaken betreffen deelnemers die slapers zijn geworden zonder aanspraken

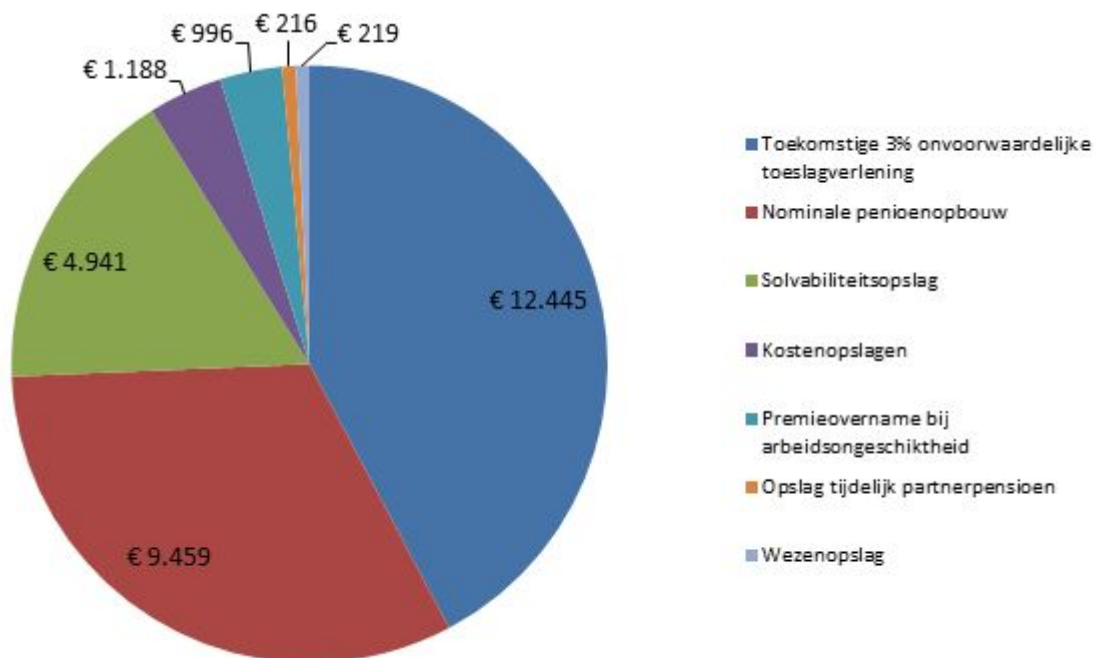
Premies

SPMS draagt zorg voor de uitvoering van de pensioenregeling. Dit betekent dat SPMS de premie berekent en int. Ook verzorgt SPMS de pensioenuitkering. Het maakt daarbij niet uit of de pensioengerechtigde de pensioenrechten heeft ondergebracht bij het pensioenfonds of elders bij verzekeringsmaatschappijen. In 2016 bedroegen de premieopbrengsten voor SPMS 170,7 miljoen euro. Ten opzichte van 2015 betekent dit een toename van circa 10 miljoen euro. De premieopbrengsten bevatten alleen de premies die door de deelnemers zijn betaald. Sinds 1 januari 2007 is sprake van een doorsneepremie. Hierbij maakt SPMS bij de bepaling van de premie voor de deelnemer geen onderscheid naar leeftijd en geslacht. De pensioenpremie van een deelnemer bestaat uit de volgende bestanddelen:

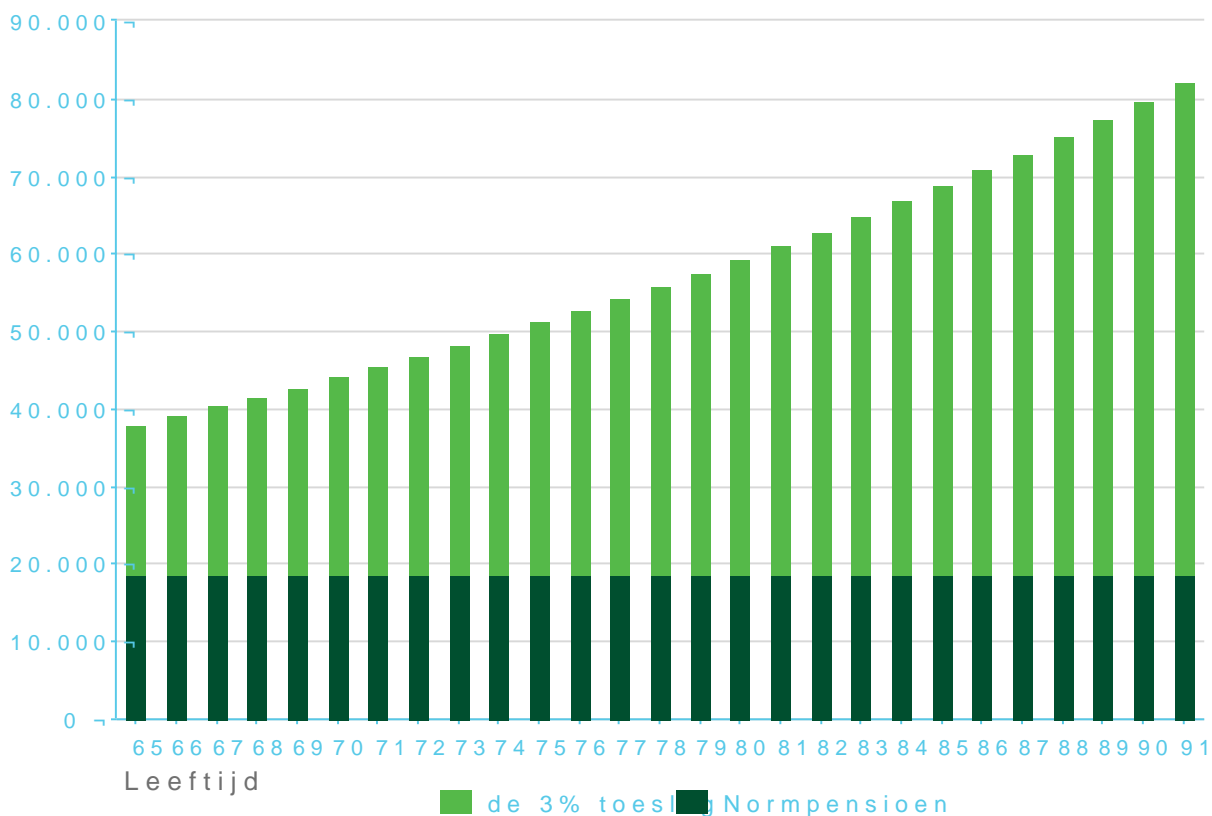
- Premie voor de nominale pensioenopbouw (normpensioen);
- Premie voor 3 procent onvoorwaardelijke toeslag;
- Kostenopslagen;
- Solvabiliteitsopslag;
- Premie voor premieovername bij arbeidsongeschiktheid;
- Premie voor het wezenpensioen;
- Premie voor het tijdelijk partnerpensioen.

Indien sprake is van een deelnemer met partner in het fonds ook de premie voor het nominale partnerpensioen en het tijdelijke partnerpensioen.

De opbouw van de totale premie staat in de volgende figuur. Voor een deelnemer met partner bestaat het jaarlijkse premiebedrag van 29.464 (opting in) en 22.170 (opting out) bij een volledige pensioenopbouw uit de volgende deelbedragen:

Hieronder volgt een overzicht van de uitkeringsstroom (het nominale deel en de 3 procent-toeslag) van een 65-jarige deelnemer die na 30 jaar pensioenopbouw in 2016 met pensioen is gegaan. Met deze grafiek wordt een beeld gegeven hoe de premie voor de 3% onvoorwaardelijke opslag uiteindelijk tot uitkering komt als er geen sprake is van conversie.

Bij de premiebedragen kan onderscheid worden gemaakt naar:

- feitelijke premie;
- kostendeekkende premie;
- gedempte kostendeekkende premie.

De feitelijke premie is de premie die SPMS bij de deelnemer in rekening brengt. De gedempte kostendeekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie. De verschillen tussen de kostendeekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendeekkende premie zijn het gevolg van verschillen in gehanteerde rekenrente. Het Financieel Toetsingskader staat het toe om de kostendeekkende premie te dempen. Het pensioenfonds heeft gekozen voor een demping op basis van het verwacht rendement van het fonds.

Premiebijdragen (x € 1.000)

	2016	2015
Feitelijke premie		
Normpensioen	70.809	67.284
3% onvoorwaardelijke toeslagverlening	92.395	86.232
Risicoregeling	1.698	1.624
Premieovername bij arbeidsongeschiktheid	5.773	5.429
Totaal	170.675	160.569
Kostendeckende premie	296.435	277.882
Gedempte kostendeckende premie	135.268	140.927
Feitelijke premie	170.675	160.569

Premieovername

In 2016 nam SPMS van 109 deelnemers (2015: 121) de premiebetaling geheel over. Van 51 deelnemers (2015: 49) nam het fonds de premiebetaling gedeeltelijk over. De daarbij horende premieovername bedroeg 3,1 miljoen euro in 2016 (2015: 3,0 miljoen euro).

De pensioenaanspraken van de belanghebbenden bestaan uit de volgende onderdelen het normpensioen inclusief de aanpassingen op grond van (standaard)winstdeling, toegekende en toekomstige welvaartsvastheidsbescherming en toegekende extra verhogingen, waarbij een indexatie van 3 procent onvoorwaardelijk is.

Deze pensioenaanspraken omvatten zowel de pensioenrechten vanuit ouderdomspensioen als de pensioenrechten vanuit partnerpensioen. SPMS heeft volgens voorschrift een voorziening pensioenverplichtingen gevormd om de toegezegde pensioenaanspraken van zowel huidige als toekomstige pensioengerechtigden te kunnen nakomen. Het belegd vermogen moet toereikend zijn om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. De certificerend actuaris toetst eind 2016 de toereikendheid van dit vermogen aan de eind 2016 gefinancierde pensioenaanspraken. Hierbij gaat hij uit van de pensioenregeling die van kracht is en van de gehanteerde actuariële grondslagen.

De voorziening pensioenverplichtingen bestaat uit de volgende componenten:

- normpensioenen (inclusief gerealiseerde welvaartsvastheidsbescherming, extra verhoging en 3 procent toekomstige verhogingen);
- pensioenen uit de interimperiode en backservice;
- premieovername arbeidsongeschiktheid;
- pensioenaanvulling vanuit de risicoregeling;
- tijdelijk partnerpensioen.

Voorziening pensioenverplichtingen (x € 1 miljoen)

	2016	2015	2014	2013	2012
Normpensioen (incl toeslagen)	7.903	7.216	6.777	5.811	5.999
Pensioen uit interimperiode en BS	125	138	149	176	200
Premieovername bij AO pensioenaanvulling	25	23	23	19	19
Risicoregeling en tijdelijk partnerpensioen	45	44	43	43	47
Totaal	8.098	7.421	6.992	6.049	6.265

Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen gaat SPMS uit van door het bestuur vastgestelde grondslagen. Hierbij houdt het fonds rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen en sterfte van de populatie van het fonds. Eind 2015 is er 0,5 procent van de ultimo voorziening pensioenverplichtingen gereserveerd te behoeve van de voorziening langlevensrisico. Eind 2016 is SPMS bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen overgegaan op de nieuwste AG-prognosetafels 2016 en de nieuwe fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2016). De eind 2015 gevormde voorziening langlevensrisico is vrijgevallen aan het fonds. Het bestuur heeft besloten naar de toekomst toe geen voorziening langlevensrisico meer te vormen.

Voorziening langlevensrisico (x € 1 miljoen)

	2016	2015	2014	2013	2012
Langlevensrisico	-	37	-	30	-

De pensioenregeling van SPMS is bijzonder ten opzichte van de markt door de jaarlijkse onvoorwaardelijke toeslag van 3 procent. Slechts enkele pensioenregelingen kennen nog een (vaste) onvoorwaardelijke toeslag. De onvoorwaardelijke toeslag maakt inherent een fors onderdeel uit van de voorziening en dus ook van de dekkingsgraad.

Ontwikkeling pensioenen uit premiebetaling

Ons pensioenfonds heeft de ambitie welvaartsvaste pensioenen uit te keren. SPMS realiseert deze welvaartsvastheid als de pensioenrechten en –aanspraken gemiddeld genomen de loonontwikkeling volgen. Daartoe stelt het bestuur jaarlijks een aanpassingscoëfficiënt voor het normpensioen vast. Uitgangspunt bij de bepaling van de aanpassingscoëfficiënt is de index van de cao-lonen van ambtenaren, zoals het CBS die jaarlijks vaststelt. Afhankelijk van de financiële positie van het fonds kan SPMS een verhoging groter dan 3 procent van de pensioenrechten en –aanspraken toekennen. Dat gebeurt dan in aanvulling op de wijziging van de aanpassingscoëfficiënt.

Pensioenverhogingen over een jaar vinden telkens per 1 januari van het volgende jaar plaats. De pensioenregeling van SPMS kent sinds 1 juli 2007 een onvoorwaardelijke jaarlijkse procentuele verhoging van 3 procent. Eind 2016 besloot SPMS, volgens deze toezegging, om de pensioenen per 1 januari 2017 met 3 procent te verhogen. Vanwege de financiële positie van het pensioenfonds ging SPMS per 1 januari 2017 niet over tot de toekenning van een extra verhoging bovenop de reeds toegekende 3 procent.

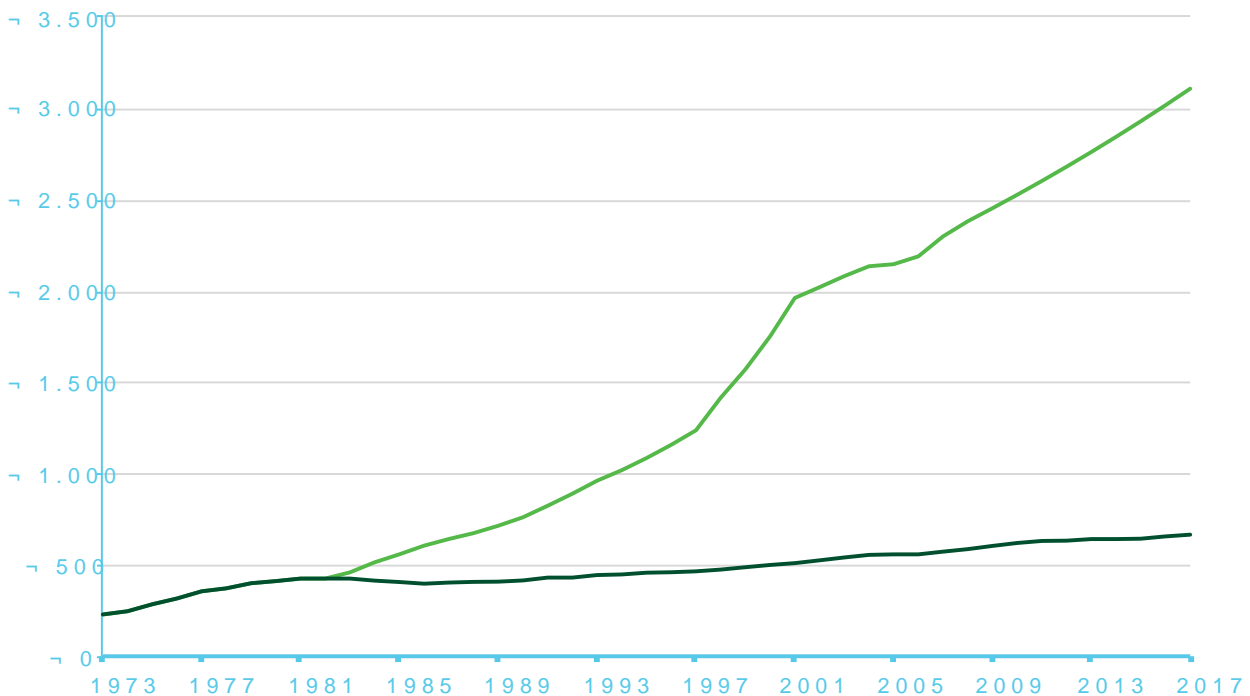
De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van het normpensioen weer vanuit de wijzigingen van de aanpassingscoëfficiënt en de toegekende extra verhogingen per 1 januari 2017.

Ontwikkeling pensioen uit eigen premiebetaling per 1 januari in %

	2017	2016	2015	2014	2013
Wijziging aanpassingscoëfficiënt	1,450	1,969	0,306	-	1,387
Extra verhoging (aanvulling tot 3%)	1,550	1,031	2,694	3,000	1,613
Totaal	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000

Bij het in werking treden van de pensioenregeling op 1 januari 1973 stelde SPMS de aanpassingscoëfficiënt vast op 1,000. Door de jaarlijkse wijziging van de aanpassingscoëfficiënt steeg deze factor tot 2,9107 per 1 januari 2017. Dit betekent dat een normpensioen van 228,71 euro dat een deelnemer op 1 januari 1973 inkocht, inmiddels is gegroeid tot een bedrag van 665,71 euro. Als rekening wordt gehouden met de toegekende extra verhogingen, steeg het ingekochte bedrag van 228,71 euro in de periode van 1973 tot en met 1 januari 2017 met een factor 13,5878 tot een totaalbedrag van 3.107,67 euro.

Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van een in 1973 ingekocht normpensioen van 228,71 in de periode 1 januari 1973 – 1 januari 2017:

— Ontwikkeling normpensioen op basis van aanpassingscoëfficiënt en
 — Ontwikkeling normpensioen op basis van aanpassingscoëfficiënt

Standaardwinstdeling

Bij de bepaling van de premies en de voorziening pensioenverplichtingen gaat SPMS uit van actuariële veronderstellingen over sterfte, rente en administratie en excassokosten. Als de werkelijkheid afwijkt van de gehanteerde veronderstellingen is er sprake van positieve of negatieve resultaten voor het pensioenfonds. Eventuele positieve resultaten op het verzekerde nominale normpensioen gaan via een winstdelingsregeling naar de normpensioenen van de deelnemers, gewezen deelnemers, ex-partners met zelfstandig recht op ouderdomspensioen en pensioengerechtigden. De winstdeling over de bij het pensioenfonds verzekerde pensioenen wordt standaardwinstdeling genoemd. Deze winstdeling is door het bestuur over 2016 vastgesteld op nul.

2.4 Beleggingen

2.4.1 Macro-economische ontwikkelingen

In 2016 hebben onverwachte politieke gebeurtenissen veel impact gehad op de financiële markten en voor een hoge volatiliteit gezorgd. Met de onverwachte Brexit en de verkiezing van Trump tot president van de Verenigde Staten als grootste verrassingen met onduidelijke gevolgen voor de financiële markten. Daar kwamen een vluchtelingencrisis en een zeer volatiele olieprijs nog eens bij. Met name de verkiezing van Trump heeft er voor gezorgd dat het deflatie-scenario snel omgeslagen is naar een reflatie-scenario.

Tot aan de zomer zijn de rentes in Europa en de VS gedaald, maar richting de verkiezingen in de VS en vooral ook daarna zijn de lange rentes fors gestegen. Over geheel 2016 is de rente (30 jaar) in de VS nagenoeg gelijk gebleven, met een kleine stijging van 0,16% voor de 10-jaars-rente. Mede ook door de renteverhoging (0,25%) in december van de FED, de eerste in 12 maanden. In Europa is de 10-jaars-rente met 0,43% gedaald en de 30-jaars-rente met 0,54%. Het ruime monetaire beleid vooral in Europa en Japan is ook in 2016 gevoerd. De ECB heeft de rente verder verlaagd naar -0,4% en zet ook het opkoopprogramma (van obligaties) door met 60 miljard euro per maand. Dit was 80 miljard euro, maar is verlengd tot december 2017.

De olieprijs is in 2016 met 58,9% gestegen, mede doordat de OPEC heeft aangegeven de productie te beperken. Dit heeft ook een opdrijvend effect gehad op de inflatie, die in de VS met 1,2% gestegen is naar 1,7% (november) en in Duitsland van 0,38% naar 0,84%. Dit heeft vooral in het laatste kwartaal plaatsgevonden.

2.4.2 Ontwikkelingen financiële markten

Ondanks alle politieke ontwikkelingen en de hoge mate van volatiliteit op de financiële markten is 2016 een jaar geworden met aantrekkelijke rendementen. De aandelenmarkt in de VS is met bijna 12% gestegen en in Europa met 3,2%. En ondanks de Brexit heeft de aandelenmarkt van het Verenigd Koninkrijk een rendement behaald van 19,2% in Britse ponden. Daar staat een daling van het Britse pond ten opzichte van de euro van -16,2% tegenover.

Ondanks de ideeën van Trump over wereldwijde handel, hebben ook de opkomende markten een positief rendement laten zien. Grote uitschieter was Brazilië met een rendement in dollars van 66,7%. De vastrentende markten hebben een goed rendement behaald. High Yield VS in dollars 17,5% en High Yield in Europa 9,1% in euro's. Ook Duitse staatsobligaties hebben dankzij de verder gedaalde rente een rendement behaald van 4,1%. 2016 was ook bijzonder goed voor olie (+58,9% in dollars) en goud (+9,0% in dollars). Ook de vastgoedmarkten hebben een sterk rendement laten zien. Beursgenoteerd onroerend goed wereldwijd heeft een rendement behaald van 5,4%. Dit wordt nog steeds gedreven door de beschikbaarheid van goedkoop geld. Het onroerend goed in het Verenigd Koninkrijk heeft na de Brexit wel te maken gekregen met een correctie.

2.4.3 Vooruitzichten

Wereldwijd kan er sprake zijn van een versnelling van de economische groei, stijgende lonen en toenemende inflatie (reflatie). Dit wordt dan geleid door de Verenigde Staten. Dit scenario is positiever voor aandelen dan voor obligaties. Als de inflatie doorzet en de economische groei aantrekt, zullen de rentes gematigd kunnen stijgen. Vastgoed heeft ook geprofiteerd van de lage rente, maar heeft ook enige buffer tegen een beperkte rentestijging. De yields in bepaalde vastgoedsectoren lijken niet verder te kunnen dalen, waardoor het rendement lager zal zijn dan de afgelopen jaren.

Er is wel enige onzekerheid rond dit scenario, zeker ook omdat eind 2016 er al een stap in deze richting gezet is. Ook is er nog grote politieke onzekerheid in Europa met de kans op een harde Brexit die toegenomen is, verkiezingen in Duitsland, Frankrijk en Nederland, met mogelijk grote politieke gevolgen.

Het monetaire beleid van de centrale banken wereldwijd zal ook in 2017 nog van grote invloed zijn op de ontwikkelingen op de financiële markten.

2.4.4 Beleggingsbeleid en beleggingsresultaten

In 2016 is er een forse beweging geweest in de lange rente. In de eerste 7 maanden is de rente fors gedaald om vervolgens in aanloop naar de verkiezingen in de VS weer op te lopen. Daarbij is de rente in de VS hoger uitgekomen dan begin 2016, de rente in het eurogebied is in 2016 gedaald.

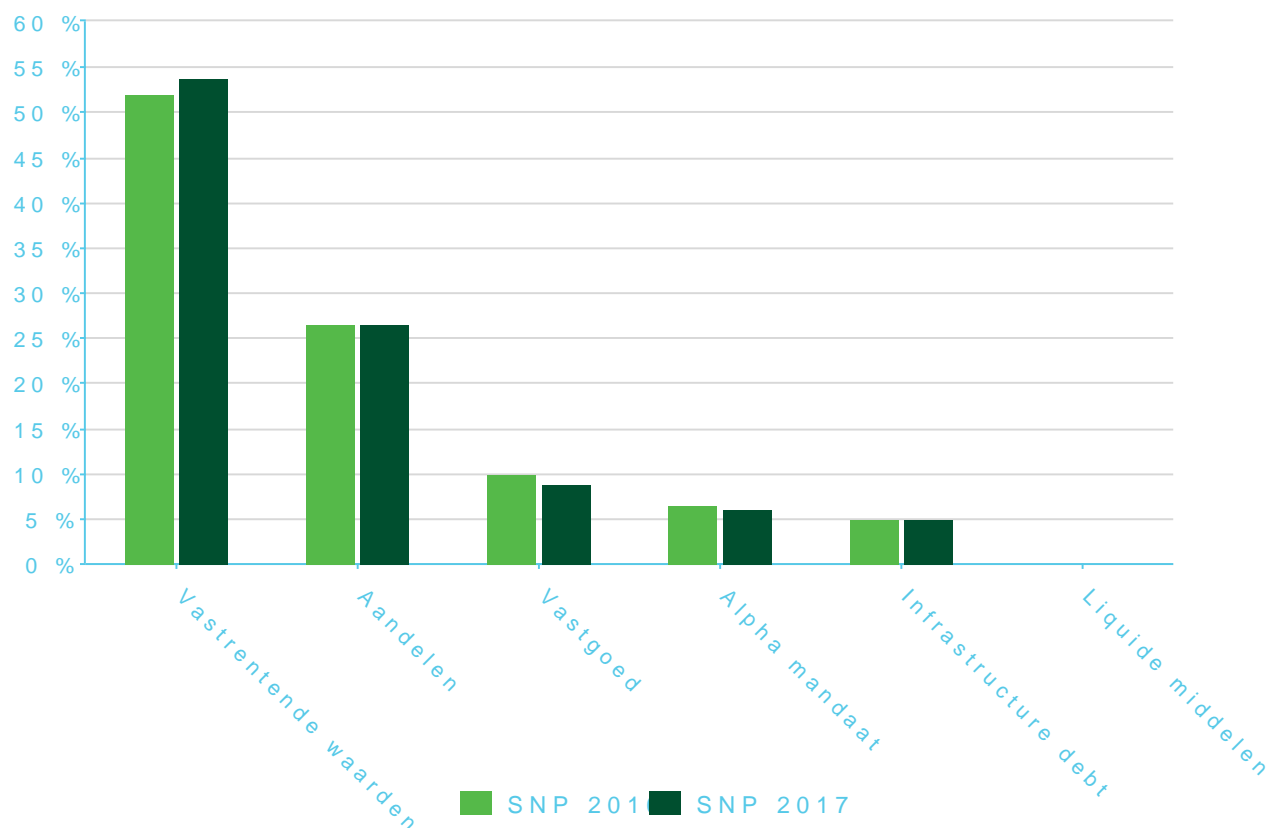
Door de rentedaling in Europa is het rendement op staatsobligaties (Nederland en Duitsland) uitgekomen op 9,4%. Dit is vergelijkbaar met het rendement op de rentehedge (9,5%). Het totaal rendement voor de SPMS-portefeuille is uitgekomen op 11,97%, waarbij de rentehedge een bijdrage heeft gehad van 4,5%. Ook andere vastrentende categorieën hebben een aanzienlijk rendement behaald. Het rendement in opkomende markten is uitgekomen op 17,0%. Ook bedrijfsobligaties in Europa (4,3%) en de VS 9,6% hebben een goed jaar gehad.

Ook aandelen hebben wederom kunnen profiteren van het ruime monetaire beleid en de lage rente met een rendement van 10,1%. Europa is achter gebleven met -0,4% terwijl de VS met 16,8% en opkomende markten met 15,8% het heel goed gedaan hebben. Japan blijft hier iets bij achter met 7,8%. Vastgoed heeft ook geprofiteerd van de lage rente en heeft een rendement laten zien van 8,5%. Het alpha-mandaat heeft een rendement van 0,6%.

SPMS heeft de portefeuille in 2016 aangepast om beleggingen in infra structure debt mogelijk te maken. De allocatie naar inflation linked bonds is volledig afgebouwd en ook de allocatie naar het alpha-mandaat is gereduceerd. De vrijgekomen gelden zijn tijdelijk belegd in liquide aandelen en vastrentende waarden. Verder is het aandelenmandaat aangepast en zijn de wereldwijde mandaten vervangen voor regio-mandaten en is bij beursgenoteerd vastgoed juist gekozen voor een wereldwijd mandaat in plaats van twee regio-mandaten. Tot slot zijn er enkele aanpassingen geweest om het aantal managers te reduceren in de portefeuille.

De indeling in de jaarrekening wijkt af van de indeling in het bestuursverslag. In het bestuursverslag wordt de indeling op mandaatniveau weergegeven, terwijl in de jaarrekening gewerkt wordt met de indeling op instrumentniveau. Derivaten kunnen gebruikt worden bij verschillende mandaten. Onder andere bij vastrentende waarden mandaten voor het sturen van de duration. In het bestuursverslag zijn ze dan opgenomen bij vastrentende waarden, terwijl ze in de jaarrekening onderdeel zijn van derivaten.

De strategische normportefeuilles (SNP) 2016 en 2017 van SPMS zijn hieronder weergegeven.

De implementatie van infrastructure debt heeft nog niet plaatsgevonden in 2016. Aan het eind van 2016 is wel de selectie van de managers afgerond. Begin 2017 heeft de eerste allocatie naar infrastructure debt plaatsgevonden. In de allocatie naar categorieën hebben in 2016 geen grote verschuivingen plaatsgevonden en ook in 2017 wordt dat niet voorgesteld. In 2017 zal er wel een nieuwe ALM-studie uitgevoerd worden.

Dilemma: rente afdekken

SPMS heeft twee grote risicobronnen: aandelenrisico en renterisico. SPMS heeft 78% van haar verplichtingen afgedekt voor renteveranderingen op de marktrente op dagbasis. De rente was halverwege 2016 weer verder gedaald, waardoor het opwaarts potentieel alleen maar verder tegenomen was. Toch heeft SPMS vastgehouden aan het afdekpercentage van 78%. In de tweede helft van 2016 liep de rente op en verhoogde de FED ook nog eens de rente in de VS. Dit had ook een effect op de Europese rente. Een verdere rentedaling werd echter zeker niet uitgesloten. Dit zou een aanzienlijk negatief effect hebben op de dekkingsgraad van SPMS. Een stijging van de rente zou een minder snelle stijging van de dekkingsgraad tot gevolg hebben. Zonder de rente-afdekking ("hedge") zouden de effecten (stijgingen en dalingen van de dekkingsgraad) nog groter zijn.

Rendementen per beleggingscategorie afgezet tegen de eigen benchmark (in %)

	SPMS	Benchmark	Vershil
Aandelen	10,1	11,1	-1,0
Vastrentende waarden	10,7	9,6	1,1
Vastgoed	7,6	6,5	1,1
Alpha-mandaat + Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen) (incl. valutahedge)	0,6	3,2	-2,6
Totaal (ex-LDI)	7,6	8,2	-0,6
Bijdrage rentederivaten	4,5		
Totaal generaal *)	12,0	12,6	-0,6

*) De rendementen zijn niet zomaar bij elkaar op te tellen of af te trekken. Daarvoor zouden zij gecorrigeerd moeten worden voor de "gewichten" die ze in de portefeuille innemen. Deze fluctueren echter in de tijd, waardoor er geen eenvoudige rekensom is te maken door twee rendementen bij elkaar op te tellen.

Het totaal rendement is uitgekomen op 12,0%, waarbij de rentederivaten een bijdrage hebben gehad van 4,5%. Vastrentende waarden waren in 2016 de beste categorie in de portefeuille van SPMS met een rendement van 10,7%. Gevolgd door aandelen met een rendement van 10,1%. Het afdekken van de US dollar, Britse Pond en Japanse yen heeft negatief bijgedragen aan het resultaat over 2016.

Bij de liquide beleggingen is de bijdrage op valuta -1,2% geweest en bij de illiquide beleggingen is dit -2,2% geweest.

Het rendement van 10,7% bij vastrentende waarden komt vooral door de goede resultaten bij opkomende markten (17,0%), bedrijfsobligaties VS (10,6%) en de US Core plus (9,6%) mandaten. Ook de staatsobligaties in Duitsland en Nederland hebben door de gedaalde rente een rendement behaald van 9,4%.

Er waren grote regionale verschillen bij het rendement op aandelen. Daarnaast was met name binnen Europa een aantal mandaten met een underperformance. De allocatie naar small cap aandelen in de VS (28,2%) en Japan (10,9%) heeft een positieve bijdrage gehad. De VS als geheel (16,5%) en opkomende markten (15,8%) en Azië (11,4%) hebben ook positief bijgedragen.

Het alpha-mandaat is in 2016 aangepast. Er is afscheid genomen van 1 strategie en de allocatie naar deze categorie is verlaagd. Een van de mandaten heeft een negatief resultaat behaald, waardoor het totale rendement van deze categorie (0,6%) tegenvalt. SPMS heeft een cash benchmark met een vaste opslag gekozen voor deze categorie. Dit is meer een verwacht rendement.

De beursgenoteerde onroerendgoedmarkten hebben het minder goed gedaan dan de niet beursgenoteerde onroerendgoedfondsen. Op totaalniveau is er een rendement behaald van 8,5%.

Het marginale belang (minder dan 0,01%) in private equity is gestegen (34%) door een herwaardering. De laatste investering is nog niet verkocht, waardoor er wederom een verlenging heeft plaatsgevonden van de looptijd met 1 jaar. Er wordt op dit moment geen nieuwe allocatie naar private equity overwogen.

2.4.5 Securities lending

In 2016 heeft SPMS geen aandelen of obligaties uitgeleend.

2.4.6 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten (SPMS) heeft een helder en transparant beleid voor maatschappelijke verantwoord beleggen (MVB), gericht op het identificeren en terugdringen van duurzaamheidsrisico's en op het signaleren van kansen. De strategie richt zich op het zoeken van de dialoog met ondernemingen waarin wordt belegd (aandelen, onroerend goed en bedrijfsobligaties) en de uitvoering van een actief stembeleid. Hierbij wordt gekeken naar diverse thema's op het gebied van milieu, de maatschappij en goed ondernemingsbestuur (ESG). Uitgangspunt hierbij zijn de wereldwijd geaccepteerde standaarden zoals de UN Principles for Responsible Investment (UNPRI) en de UN Global Compact (UNGC). SPMS gaat verder dan de wettelijke kaders met haar uitsluitingsbeleid. SPMS heeft een uitsluitingsbeleid geformuleerd op ondernemingen van controversiële wapens en producenten van Tabak, VN sanctielijst en Nederlandse ziekenhuizen.

Engagement

2016 stond voor wat betreft engagement in het teken van een aantal belangrijke thema's:

1. Klimaatverandering: na het Klimaatakkoord van Parijs (eind 2015) was de dialoog met ondernemingen gericht op de implementatie. Meer dan honderd ondernemingen in de sectoren grondstofwinning, industrie en nutsbedrijven zijn aangesproken op het feit hoe hun bedrijfsmodel en -strategie is ingericht op een transitie naar een koolstofarme economie.
2. Arbeidsomstandigheden: met name grote ondernemingen met complexe ketens zijn benaderd over de risico's van schendingen binnen de keten (buiten hun directe controle), die enorme schade kunnen veroorzaken.
3. Corporate governance: diverse Europese landen hebben nieuwe corporate-governance-codes ontwikkeld of voorstellen gedaan voor (vergaande) hervormingen van bestaande codes. Daarnaast zijn in Azië verbeteringen doorgevoerd in standaarden (met name op de beurzen) als gevolg van toenemende concurrentiedruk.

Binnen de beleggingsportefeuille van SPMS zijn 396 ondernemingen binnen de aandelenportefeuille aangesproken, wat 153 keer resultaat heeft opgeleverd. Binnen de bedrijfsobligatieportefeuille is met 122 ondernemingen de dialoog gezocht, wat in 81 gevallen tot positieve verandering heeft geleid.

Voorbeelden van dergelijke engagementprojecten die namens Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten in 2016 zijn gevoerd:

• **Project: Verbetering toegang tot medicijnen**

Gekoppeld aan de tweejaarlijkse Access to Medicine Index (voor de verbetering van de toegang tot de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden) zijn negentien farmaceutische ondernemingen aangesproken. Vooral de ondernemingen die in 2014 onderaan stonden, zijn aangespoord om duidelijke werkwijzen in te voeren die al eerder door de voortrekkers waren doorgevoerd. Hierbij is nauw samengewerkt met de Access to Medicine Foundation, die de index samenstelt.

In de gesprekken met de ondernemingen lag de nadruk in het bijzonder op de prijsstelling. Internationale farmaceutische ondernemingen richtten het vizier voorheen hoofdzakelijk op de welgestelde patiënt in de steden, die zelf voor de zorg betaalt. De ondernemingen die de index aanvoeren, hebben een rechtvaardiger prijsbeleid geformuleerd, waarin ook rekening wordt gehouden met betaalbaarheid en met het uitgangspunt dat meer patiënten toegang moeten hebben tot zorg.

• **Beheersing uitstoot in CO₂-intensieve sectoren**

Ondernemingen als Monsanto, Syngenta en Toray Industries in CO₂-intensieve sectoren (industriële ondernemingen, de bouw, de chemische sector) zijn gevraagd om het emissiebeheer in overeenstemming te brengen met het internationale COP21-klimaatverdrag. We willen kunnen inschatten hoe ondernemingen het effect van het klimaatbeleid op de bedrijfsactiviteiten evalueren en hoe dat effect naar broeikasgasreductiedoelstellingen wordt vertaald.

Ondernemingen zijn gevraagd hun eigen klimaatbeleid naast de 'best practice'-standaarden te leggen die voor CO₂-intensieve ondernemingen in kaart zijn gebracht. Uit het engagementproject is gebleken dat ondernemingen in staal, bouwmaterialen en chemie minder ver zijn met het beheersen en in modellen vatten van de blootstelling aan klimaatverandering dan hun tegenspelers in de sectoren energie en mijnbouw. Vooral bij de scenarioplanning en de inzet van mechanismen die energie-efficiëntiestrategieën moeten stimuleren, werden zeer uiteenlopende bedrijfspraktijken geconstateerd. Die varieerden van alleen de regelgeving naleven, tot vooruitblikken op basis van scenariomodellen. Het engagement over emissiebeheer in CO₂-intensieve sectoren zal de komende jaren toenemen, waarbij de lat onder invloed van die toenemende druk hoger komt te liggen

Stembeleid

Een actief stembeleid maakt onlosmakelijk onderdeel uit van de dialoog die met ondernemingen wordt gevoerd. Voorafgaand aan aandeelhoudersvergaderingen wordt proactief met ondernemingen contact gezocht om de verwachtingen te delen en kwesties te adresseren. In het geval van een tegenstem (of bij onthouding) wordt dit veelal na afloop van de aandeelhoudersvergaderingen toegelicht aan de betreffende ondernemingen als dit de dialoog ten goede komt.

In 2016 zijn 36.561 stemmen uitgebracht op 3.442 aandeelhoudersvergaderingen. In 28% van de gevallen is er een tegenstem uitgebracht. Deze tegenstem was met name gericht op de rol, samenstelling en werking van het bestuur.

Het aantal lokale corporate-governance-codes is aan het toenemen (nieuwe Stewardshipcodes in Taiwan en Hongkong zijn geïntroduceerd) en bovendien worden bestaande codes geëvalueerd. Zo is er een bijdrage geleverd ten aanzien van de voorgestelde wijzigingen voor de Nederlandse corporate-governance-code.

Tot slot realiseert SPMS zich dat het onderwerp maatschappelijk verantwoord beleggen zowel nationaal als internationaal in de schijnwerpers staat en volop in beweging is. Zo zijn de Sustainable Development Goals (SDG's) door de Verenigde Naties geïntroduceerd als gemeenschappelijk vocabulaire tussen beleggers, ondernemingen en overheden. Deze SDG's kunnen als katalysator voor het engagementproces dienen en de transparantie bij ondernemingen bevorderen. Ook zijn ze bruikbaar om de impact van de engagementinspanningen verder in kaart te brengen.

Ook binnen Nederland zijn in 2016 diverse initiatieven ontplooid om maatschappelijk verantwoord beleggen binnen de pensioensector verder te ontwikkelen. Zo wordt er op initiatief van minister Ploumen voor een twintigtal sectoren gewerkt aan IMVO-convenanten (o.a. één voor de pensioensector en één voor de verzekeringsbranche): deze moeten de samenwerking tussen bedrijven, overheden, NGO's en stakeholders alsook het maatschappelijk verantwoord beleggen bevorderen. Ook heeft de Pensioenfederatie een servicedocument verantwoord beleggen gepubliceerd met handvatten om het MVB-beleid verder te optimaliseren. Verder heeft DNB onderzoek gedaan naar duurzaam beleggen in de pensioensector en aanbevelingen gedaan om de transparantie (inclusief datakwaliteit), de samenwerking en integratie van duurzaamheid in het risicomanagement te bevorderen. SPMS onderschrijft dergelijke initiatieven en werkt waar mogelijk samen, zonder de eigen identiteit te verliezen. Het MVB-beleid wordt dan ook periodiek geëvalueerd, waarna eventuele vervolgstappen gedefinieerd worden om dit verder te optimaliseren.

2.5 Financiële verslag

Financiële positie en ontwikkelingen (x € 1.000)

	Pensioenvermogen	Pensioenverplichtingen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari 2016	8.854.279	7.458.513	118,7%
Premiebijdragen	170.675	244.303	-1,6%
Uitkeringen	-214.212	-214.273	0,6%
Wijziging marktrente	-	693.835	-10,1%
Beleggingsopbrengst / benodigde interest	1.018.206	-4.621	13,7%
Wijziging overlevingstafels	-	-30.772	0,4%
Vrijval opslag langlevensrisico	-	-37.107	0,5%
Overige *	-7.505	-11.793	-0,9%
Stand per 31 december 2016	9.821.443	8.098.085	121,3%

*) Onder pensioenverplichtingen 'Overige' zijn onder andere de vrijgevallen excassokosten over de uitkeringen opgenomen.

De dekkingsgraad (zie begrippenlijst) van het pensioenfonds is een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. De dekkingsgraad steeg van 118,7 procent aan het einde van 2015 naar 121,3 procent eind 2016. De belangrijkste oorzaak van de stijging van de dekkingsgraad is toe te schrijven aan het positieve beleggingsresultaat over 2016, namelijk 13,7 procentpunten. De wijziging van de rentetermijnstructuur had een negatief effect op de dekkingsgraad van 10,1 procentpunten. Door de lagere rente is de pensioeninkoop duur. Dit had een negatief effect van 1,6 procentpunten. De overstap op de nieuwe prognosetafels AG2016 met bijbehorende fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2016) tezamen met de vrijval van de gevormde voorziening langlevensrisico had een positief effect van 0,9 procentpunten.

Eind 2016 bedroeg de gemiddelde UFR-rente voor SPMS 1,36 procent (2015: 1,71 procent). Dit percentage is zodanig vastgesteld dat de voorziening pensioenverplichtingen op basis van deze vaste rente gelijk is aan de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de rentetermijnstructuur. De dekkingsgraad aan het eind van het jaar (op basis van de jaarrekening) ontwikkelde zich de afgelopen jaren als volgt:

Dekkingsgraad einde jaar in %

	2016	2015	2014	2013	2012
	121,3	118,7	126,4	116,8	112,4

Uitkomst van de solvabiliteitstoets

Per 31 december 2016 bedraagt de actuele dekkingsgraad 121,3 procent en is de beleidsdekkingsgraad gelijk aan 117,9 procent. De vereiste dekkingsgraad die voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) bedraagt 120,1 procent. Gezien het feit dat de beleidsdekkingsgraad lager is dan deze vereiste dekkingsgraad, is eind 2016 sprake van onvoldoende solvabiliteit.

Haalbaarheidstoets

In 2015 moest SPMS voor het eerst de wettelijk verplichte aanvangshaalbaarheidstoets uitvoeren. Deze aanvangshaalbaarheidstoets is op 1 oktober 2015 ingediend bij DNB. De aanvangshaalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen het financiële beleid van het fonds, de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen en de toekomstige pensioenuitkeringen als de opbrengsten van de beleggingen lager of hoger zijn dan verwacht. Met de (aanvangs)haalbaarheidstoets wordt getoetst of de te verwachten toekomstige pensioenuitkeringen passen binnen de risicohouding van het fonds (voor de lange termijn).

Bij de haalbaarheidsstudie hebben wetgever en DNB de focus meer gelegd op de onderlinge vergelijkbaarheid van pensioenfondsen. Zo moet er voor toekomstige toeslagen in de haalbaarheidstoets worden uitgegaan van de prijsindex, terwijl SPMS de in de regel hogere loonindex wil volgen met een minimum van 3%. Hierdoor scoort SPMS relatief hoge percentages bij de aanvangsresultaten die zonder toelichting misleidende informatie kan geven voor de deelnemers. Het geeft echter wel aan dat SPMS relatief veel middelen reserveert voor toekomstige indexaties. Vanwege de (hoge) ambitie is daarom gekozen voor hoge verwachte ondergrenzen voor het pensioenresultaat, namelijk 140% en een maximale afwijking hiervan van 30% bij een slecht weer scenario.

Per 1 januari 2016 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd en deze is vóór 1 juli 2016 ingediend bij DNB. In onderstaande tabel staan de resultaten van 2015 en 2016 alsmede de door SPMS gekozen ondergrenzen.

Uitgangspositie	Ondergrenzen	Resultaat per 1-1-2015	Resultaat per 1-1-2016
Vereiste dekkinggraad (per 1-1-2015: 122,6%)	Ondergrens verwacht pensioenresultaat: 140%	Verwacht pensioenresultaat: 168%	
Feitelijke dekkinggraad (per 1-1-2015: 121,2%) (per 1-1-2016: 118,7%)	Ondergrens verwacht pensioenresultaat: 140%	Verwacht pensioenresultaat: 167%	Verwacht pensioenresultaat: 164%
	Maximale afwijking slecht weer scenario: 30%	Afwijking slecht weer scenario: 26%	Afwijking slecht weer scenario: 29%

Uit de resultaten van de aanvangshaalbaarheidstoets per 1 januari 2015 blijkt dat het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is en dat het fonds over voldoende herstelcapaciteit beschikt. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2016 voldoen beide aan de vastgestelde ondergrenzen. Daarmee heeft SPMS aangetoond dat het financiële beleid van het fonds en de toekomstige pensioenuitkeringen (zowel in verwachting als onder slechte omstandigheden) passen binnen de risicohouding van het fonds. De jaarlijkse haalbaarheidstoets (update) zal met relevante SPMS gremia besproken worden in de vergaderingen waar ook het jaarverslag besproken wordt. Indien noodzakelijk kan dit leiden tot aanpassing van het beleid en/of de ondergrenzen.

2.6 Actuarieel verslag

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten (x € 1.000) ziet er als volgt uit:

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten (x € 1.000) ziet er als volgt uit:

	2016	2015
Resultaat op kosten		
Vrijval uit premie voor dekking kosten	4.129	3.885
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten	5.365	5.215
Pensioenuitvoeringskosten	-7.414	-7.758
	2.080	1.342
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten	1.018.206	65.395
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	4.621	-12.653
Indexering en overige toeslagen	-	971
Wijziging marktrente	-693.835	-406.927
	328.992	-353.214
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten (saldo overdracht van rechten)	-84	-135
Technisch resultaat (resultaat op kanssystemen en mutaties)	6.481	4.730
Wijziging overlevingstafels / voorziening langlevensrisico	67.879	-37.107
Resultaat op premie	-77.757	-67.900
	-3.481	-100.412
Totaal saldo baten en lasten	327.591	-452.284

Resultaat op overlevingstafels/ voorziening langlevensrisico (x € 1.000)

Resultaat op overlevingstafels / voorziening langlevensrisico (x € 1.000)

	2016	2015
Overgang prognosetafel	30.772	-
Dotatie voorziening langlevensrisico	-	-37.107
Vrijval voorziening langlevensrisico	37.107	-
	67.879	-37.107

Resultaat op premie (x € 1.000)

	2016	2015
Premiebijdragen na aftrek kostenopslagen	166.546	156.684
Actuarieel benodigde premie	-244.303	-224.584
	-77.757	-67.900

De feitelijke premie bedraagt 170,7 miljoen euro. Dit is de premie die SPMS bij de deelnemer in rekening brengt. Het resultaat op premie wordt bepaald als het verschil tussen de feitelijke premie na aftrek van de opslag voor administratiekosten ad. 4.1 miljoen euro en de actuarieel benodigde premie (op basis van de rentetermijnstructuur primo 2016). De gedempte kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie. De verschillen tussen de kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie zijn het gevolg van verschillen in de gehanteerde rekenrente. In het Financieel Toetsingskader is het toegestaan om de kostendekkende premie te dempen (premiedemping is een methode om fluctuaties bij de vaststelling van de premie te voorkomen). Het pensioenfonds heeft gekozen voor een dempen op basis van het verwacht rendement van het fonds. De feitelijke premie is hoger dan de gedempte kostendekkende premie (zie paragraaf 4.6.1 in de jaarrekening).

Per 1-1-2016 is de reservering van de backservice-aanspraken en de aanspraken uit de interim voorzieningen in lijn gebracht met de overige aanspraken van de pensioenregeling conform de besluitvorming in 2015. SPMS kan de indexering volledig financieren vanuit de voorziening voor toekomstige welvaartsvastheidsbescherming. Deze maakt deel uit van de voorziening pensioenverplichtingen. Daarom is er geen resultaat op indexering en overige toeslagen.

De overgang op nieuwe overlevingstafels, namelijk Prognosetafel AG2016 en de nieuwe fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2016) is verantwoord onder 'Wijziging overlevingstafels / voorziening langlevensrisico'.

2.7 Risicomanagement

2.7.1 Code Pensioenfondsen

Alvorens in detail op het risicomanagement in te gaan, worden eerst de elementen van de Code Pensioenfondsen besproken.

Passende risicostrategie: doelstellingen op bestuursniveau

SPMS stelt zich tot doel om een goede welvaarts vaste basispensioenvoorziening te verzorgen in verhouding tot het inkomen van de doelgroep voor een betaalbare premie en tegen acceptabele risico's. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen de omvang van de toeslagambitie, de hoogte van de premie, de kosten en de te nemen risico's bij het beleggingsbeleid. De invulling van deze elementen moet zo acceptabel mogelijk zijn voor alle betrokkenen bij het fonds.

Passend risicobeleid: te volgen procedures en regels

SPMS heeft een zorgvuldig risicobeleid voor de afbakening van de risico's die het fonds kan lopen. De ALM-studie is één van de bouwstenen voor het risicomanagement binnen SPMS. Door het uitvoeren van periodieke ALM-studies (met een minimum van één keer in de drie jaar) wordt de samenhang tussen het premiebeleid, het toeslagbeleid en het strategisch beleggingsbeleid in beeld gebracht. Op basis hiervan bepaalt SPMS op welke vlakken het fonds beleggingsrisico's wil nemen bij het nastreven van de ambitie, onder meer door de kaders voor de beleggingsmix te bepalen tussen offensieve en defensieve investeringen, en in welke mate het de rente- en valutarisico's wil mitigeren. Voorts monitort SPMS zorgvuldig de operationele risico's en mitigeert het deze risico's waar dat nodig is. Een zorgvuldig en dynamisch risicobeleid is volgens het fonds een van de belangrijkste vereisten voor het vertrouwen in het fonds.

Toelichting risicobereidheid

Het realiseren van de nominale beloftes, inclusief de 3% onvoorwaardelijke toeslag, is de belangrijkste doelstelling van SPMS. Dit gaat niet alleen om het waarmaken van de kapitaal gedekte pensioentoezeggingen, zoals ouderdoms- en nabestaandenpensioen, maar ook om de risicodkkingen bij overlijden en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Voor de 3% toeslag wordt premie betaald en een voorziening aangehouden. Daarnaast stuurt SPMS op een versterking van haar buffers met als gevolg een relatief hoge uitdeeltgrens. Het beleid is gericht op het behalen van de langetermijnambitie om de looninflatie te volgen met een minimum van 3 procent. Daarboven wordt een extra winstdeling nagestreefd. De extra winstdeling is voorwaardelijk en zal gefinancierd worden uit overrendement. Hierbij heeft het bestuur aangegeven dat de kans op 1 keer in de 10 jaar korten op de onvoorwaardelijke toeslag van 3 procent acceptabel is.

Afweging van risico's en risicobeheersing bij bepalen van beleid en nemen van besluiten

Bij de afweging van risico's en risicobeheersing ten behoeve van het bepalen van het beleid en het nemen van besluiten kijkt SPMS altijd naar het samenhangend geheel van het pensioen dat wordt nagestreefd (de 'ambitie'), de hoeveelheid premie die moet worden ingelegd (de 'premiestelling'), het kostenniveau en de hoeveelheid risico die genomen dient te worden om op de ingelegde premies extra rendement te creëren (de 'risicohouding'). Hoe meer beleggingsrisico wordt genomen, hoe hoger het in verwachting behaalde pensioen zal zijn, maar dit gaat wel gepaard met meer risico en daarmee de kans dat er een korting op de aanspraken moet plaatsvinden. Periodiek wordt geëvalueerd of het samenhangend geheel nog met elkaar in balans is.

2.7.2 Inleiding

Het beheersen/mitigeren van risico's speelt bij SPMS een centrale rol. Bij risico's waar naar verwachting een rendement tegenover staat (zoals beleggingsgerelateerde risico's) streeft SPMS er naar rendementen te realiseren tegen zo laag mogelijke risico's. Ten aanzien van risico's waar in verwachting geen rendement tegenover staat (zoals integriteit/IT-risico), besteedt SPMS veel aandacht aan de analyse en beheersing ervan teneinde ongewenste uitkomsten voor het fonds te voorkomen. De risicovisie van SPMS is om met behulp van een adequaat en integraal ingericht risicomanagementraamwerk een maximaal rendement te behalen tegen een beperkt risicoprofiel. Hierbij wordt altijd een afweging gemaakt tussen rendement, risico en kosten.

Het beleid voor risicomanagement heeft het bestuur opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het fonds. In het document ‘Risicomanagement bij SPMS’ staan de belangrijkste risico’s voor SPMS, de beheersing van deze risico’s en de nettorisico’s die overblijven. SPMS heeft de risico’s toebedeeld aan één of meerdere bestuurscommissies. De door de commissies beoordeelde risico’s worden vervolgens door het bestuur plenair besproken en hieruit volgt een eindoordeel. Verder is met inachtneming van onder meer de Wet verplichte beroepspensioenregeling (artikel 43 en 138) een risico control framework (RCF) opgesteld. Het RCF maakt de (integrale) risicobeheersing van onder meer de uitbesteding tot een meer systematisch proces, waarbij het bestuur van SPMS doelstellingen vaststelt, risico’s in kaart brengt, maatregelen neemt en resultaten controleert.

SPMS heeft de risico’s nagenoeg in lijn met de Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (‘FIRM’) van DNB gecategoriseerd. In de volgende paragrafen worden de verschillende, belangrijkste risico-categorieën nader toegelicht. De kwantitatieve informatie over deze risico’s is opgenomen in de risicoparagraaf in de jaarrekening (paragraaf 4.5).

Financiële risico's	Niet-financiële risico's
Matching- / renterisico	Omgevingsrisico
Beleggingsrisico's	Operationeel risico
Systeemrisico	Uitbestedingsrisico
Kredietrisico	IT-risico
Verzekeringstechnisch risico	Integriteitsrisico
	Juridisch risico

2.7.3 Financiële risico's

Matching- en renterisico

Het matching- en renterisico houdt in dat er (ongewenste) effecten kunnen ontstaan op de balans door verschillen in rentegevoeligheid van de beleggingen (activa) en de voorziening pensioenverplichtingen (passiva); de zogenaamde ‘duration mismatch’. In 2016 is het strategisch afdekkingspercentage van het renterisico van de voorziening pensioenverplichtingen ongewijzigd gebleven (78%) . Voor het afdekken van het renterisico worden naast fysieke (euro-, staats- en bedrijfs-) obligaties ook rentederivaten (swaps) gebruikt. In het risico control framework is gedetailleerd uiteenzet hoe SPMS haar beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het renterisico.

Beleggingsrisico's

SPMS loopt bewust beleggingsrisico's met als doel hogere opbrengsten, om zo deelnemers een relatief goed pensioen te kunnen bieden tegen een betaalbare premie. Deze opbrengsten kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden voor de (extra) toeslagverlening, het verlies op premie te compenseren bij lage rente en langere levensverwachting dan verwacht op te vangen. Relevante beleggingsrisico's zijn (a) prijs/marktrisico, (b) valutarisico, (c) liquiditeitsrisico en (d) concentratierisico.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen is dit risico voor het fonds maar tot op zekere hoogte beheersbaar. De wereldwijde kredietcrisis in 2008 heeft pijnlijk aangetoond in hoeverre marktpartijen afhankelijk zijn van de goede werking van financiële markten en systemen. Het risico wordt zo goed mogelijk gemonitord. Op onderdelen werken de beheersingsmaatregelen, zoals ingezet door het fonds. Wanneer alle risico's echter tegelijk optreden, dan zullen deze

maatregelen niet voldoende zijn.

(a) Prijs/marktrisico

Het prijs/marktrisico is het risico dat ontstaat doordat het pensioenfonds blootstaat aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen een beleggingsportefeuille. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat de meeste beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde, waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in de staat van baten en lasten worden verwerkt. Het bestuur onderkent de prijs/marktrisico's bij het vaststellen van het beleggingsbeleid. Het beleggingsbeleid is mede gebaseerd op een ALM-studie, adviezen van de beleggingscommissie, de audit & riskcommissie en het bestuursbureau. SPMS beperkt het prijs/marktrisico met spreiding over diverse geografische markten, beleggingscategorieën en vermogensbeheerders. Verder worden gevoeligheids- en stressanalyses uitgevoerd.

In de gevoeligheidsanalyse wordt op een gestyleerde manier de gevoeligheid van de dekkinggraad getoond voor waardeveranderingen van de aandelenbeleggingen en voor verschuivingen van de rente. In het midden van de tabel staat de actuele dekkinggraad op marktwaarde (116%). Doordat het renterisico deels is afgedekt, zullen plotselinge schokken in de rente nog wel invloed hebben op de dekkinggraad. Dit geldt uiteraard ook voor schokken op de aandelenbeurs. Indien bijvoorbeeld aandelen met 10% in waarde toenemen en de rente stijgt met 0,5%, dan zal de dekkinggraad naar verwachting stijgen tot circa 123%.

De Gevoeligheidsanalyse en de Stressscenario's zijn gebaseerd op van BlackRock ontvangen data en dienen slechts om een indruk te krijgen wat de impact van een verandering (in bijvoorbeeld de rente) of een schok zou kunnen zijn. De getoonde uitkomsten zijn dus slechts indicatief.

		Ontwikkeling rente								
		-2,0%	-1,5%	-1,0%	-0,5%	0,0%	0,5%	1,0%	1,5%	2,0%
Rendement aandelen	-40%	96%	97%	97%	98%	99%	100%	102%	104%	106%
	-30%	99%	100%	101%	102%	103%	105%	107%	110%	113%
	-20%	102%	103%	104%	106%	107%	109%	112%	115%	120%
	-10%	105%	106%	108%	109%	112%	114%	117%	121%	127%
	0%	108%	109%	111%	113%	116%	119%	122%	127%	134%
	10%	111%	113%	115%	117%	120%	123%	128%	133%	141%
	20%	114%	116%	118%	121%	124%	128%	133%	139%	148%
	30%	117%	119%	122%	125%	128%	133%	138%	145%	155%
	40%	120%	122%	125%	128%	132%	137%	143%	151%	162%

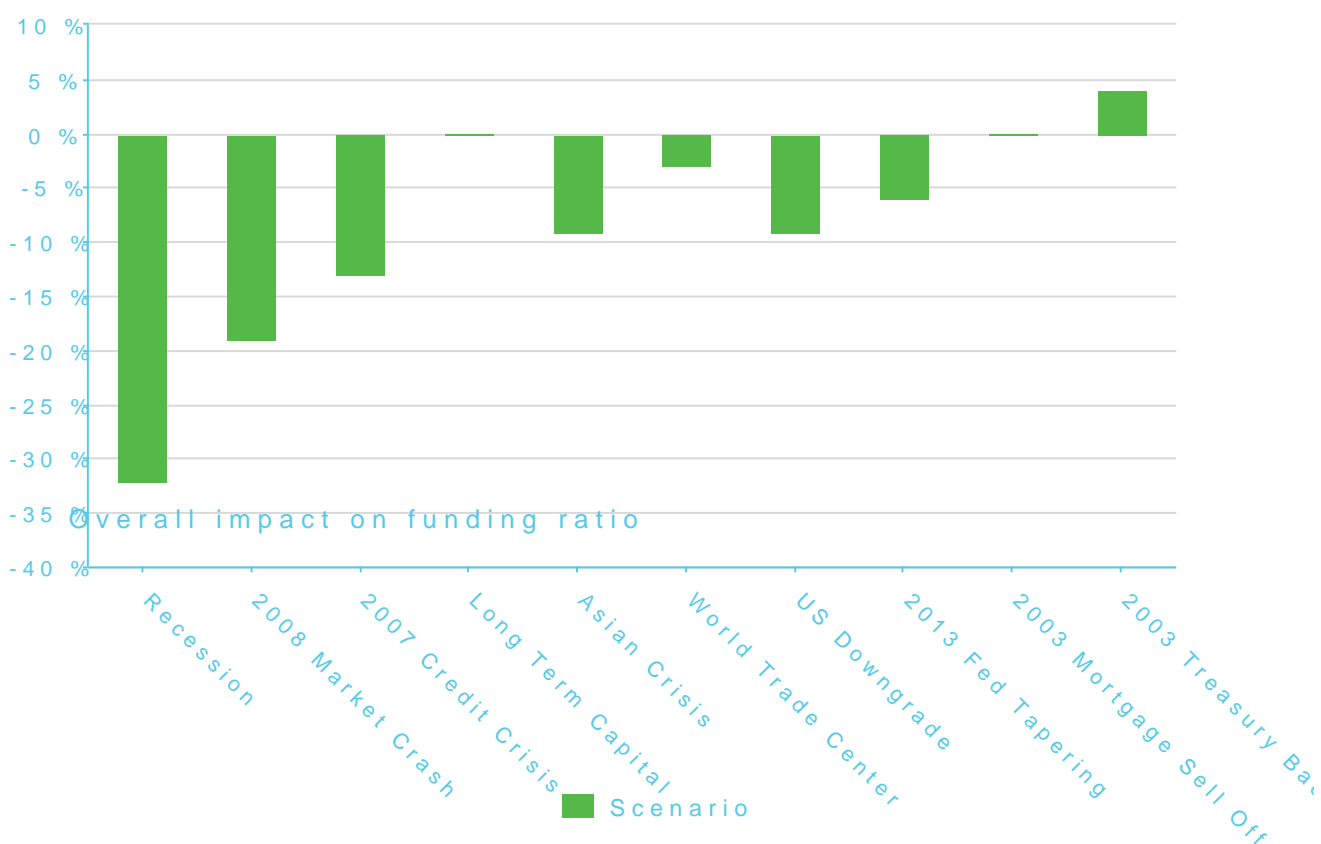
In de grafiek op de volgende pagina wordt de veronderstelde, indicatieve impact van een aantal stressscenario's weergegeven. Bij deze stressscenario's is op basis van ontvangen data van Blackrock een indicatie gegeven over een verwachte impact op de dekkinggraad indien een desbetreffend (extreem) scenario zich voordoet. Voor de scenario's wordt gekeken naar zowel historische scenario's (o.a. recessie december 2007 – maart 2009 en Azië-crisis juli – september 1998) als potentiële scenario's (o.a. uiteenvallen eurozone en tegenvallende economische groei). Hierbij wordt opgemerkt dat de stressscenario's situaties weergegeven die maar beperkt te beheersen zijn en getoonde uitkomsten bedoeld zijn om een indicatie te geven wat er zou kunnen gebeuren als een scenario zich zou voordoen.

(b) Valutarisico

Het pensioenfonds belegt ook voor een significant deel in buitenlandse effecten, waardoor het gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro. De belangrijkste vreemde valuta's voor SPMS zijn de Amerikaanse dollar en in mindere mate het Britse pond en de Japanse yen.

Om het valutarisico te beheersen, dekt SPMS de uit de strategische assetmix voortvloeiende exposure in Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond volledig af met valutatermijn-contracten. Het valutarisico op beleggingen in opkomende markten dekt het pensioenfonds per saldo niet af. In het risico control framework is gedetailleerd uiteenzet hoe SPMS haar beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het valutarisico. Medio 2016 heeft het fonds deelgenomen aan het DNB themaonderzoek inzake beheersing valutarisico. De conclusie was dat de beheersing van het valutarisico voldoende was.

Stressscenario's

(c) Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat liquiditeitstekorten optreden doordat timing en omvang van inkomende en uitgaande kasstromen onvoldoende op elkaar zijn afgestemd. Bij een liquiditeitstekort zou SPMS niet in staat zijn om aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. Binnen de huidige DNB standaardmethode voor de berekening van het vereist eigen vermogen hoeft SPMS vooralsnog geen opslag te hanteren voor liquiditeitsrisico. Echter, vanwege de relatief omvangrijke positie in derivaten uit hoofde van de valuta- en renteaftdekking, houdt SPMS wel expliciet rekening met liquiditeitsrisico. SPMS brengt het liquiditeitsrisico in kaart door de omvang van het potentiële liquiditeitsrisico vast te stellen aan de hand van het doorrekenen van stress-scenario's, zoals het effect op rente en valuta. Daarnaast heeft SPMS een actieplan dat voorziet in het beschikbaar maken van voldoende liquiditeiten wanneer een stress-scenario plaatsvindt. Opgemerkt zij dat het liquiditeitsrisico een belangrijker rol gaat spelen bij de overgang naar central clearing. Voor SPMS heeft dit momenteel weinig impact, omdat SPMS haar renteaftdekking in zekere mate al volledig heeft geïmplementeerd en er geen verplichting geldt om de bestaande bilaterale transacties te clearen. In het risico control framework is gedetailleerd uiteengezet hoe SPMS haar beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het liquiditeitsrisico.

(d) Concentratierisico

Onder concentratierisico wordt verstaan het risico dat als gevolg van grote posities binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een groot effect heeft op de waarde van de portefeuille. SPMS heeft op verschillende niveaus concentratielimieten. Het grootste deel van deze concentratielimieten wordt op dagbasis gemonitord. SPMS onderkent dat er sprake is van significante concentratie van vastrentende waardebeleggingen in Duitse staatsobligaties. Dit risico wordt gemonitord.

Kredietrisico

Het kredietrisico houdt in dat een tegenpartij de contractuele of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt, al dan niet doordat buitenlandse betalingen aan beperkingen onderhevig zijn. Denk onder meer aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee derivatenposities worden aangegaan. Het kredietrisico wordt beperkt door bij het beleggen in obligaties (en leningen) op schuldbekentenis gebruik te maken van kredietlimieten per kredietwaardigheidsniveau (rating) en per tegenpartij, maar ook door spreiding en zorgvuldig onderpandsbeheer. SPMS heeft op eigen naam met negen tegenpartijen een ISDA/CSA (document voor derivatentransacties) afgesloten. De uitwisseling van onderpand vindt op dagbasis plaats met lage drempelwaarden. Het onderpand kan bestaan uit zowel cash als hoog kredietwaardige staatsobligaties (minimaal AA). Met inachtneming van het feit dat neerwaartse wijzigingen in credit ratings veelal te laat worden doorgevoerd door de rating agencies, wordt bij de beheersing en monitoring van het tegenpartijkredietrisico nadrukkelijker gekeken naar de dynamiek in zogenaamde credit default swaps. Dit zijn dagelijks verhandelbare contracten, waarmee men zich tegen een faillissement van een instelling/tegenpartij kan verzekeren. In de door SPMS gehanteerde methodiek is de limiet per tegenpartij gekoppeld aan de ontwikkeling van de credit default swaps. Limietoverschrijdingen worden per individueel geval beoordeeld. In 2016 is de exposure bij Deutsche Bank afgebouwd als gevolg van een aanzienlijke verslechtering van de kredietwaardigheid. In het risico control framework is gedetailleerd uiteenzet hoe SPMS haar beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het tegenpartijkredietrisico. Tot slot zij opgemerkt dat SPMS voorbereidingen aan het treffen is om 'central clearing' mogelijk te maken ondanks het feit dat pensioenfondsen tot medio 2018 hiertoe geen verplichting hebben. Door eerder gereed te zijn voor central clearing kan SPMS beter inspelen op veranderende marktomstandigheden.

Verzekeringstechnisch risico

Het belangrijkste verzekeringstechnisch risico is het langlevensrisico. Dat is het risico dat deelnemers van het pensioenfonds langer leven dan het pensioenfonds veronderstelde bij de vaststelling van de premie en de berekening van de technische voorzieningen. SPMS hanteert daarbij de meest recente prognosetafel voor de gehele bevolking van het Actuarieel Genootschap (AG), gecorrigeerd met de fondsspecifieke ervaringssterfte van Towers Watson. Met ingang van ultimo 2016 heeft het bestuur besloten om uit te gaan van de Prognosetafel AG2016 en Towers Watson Ervaringssterfte 2016 voor de hoogste inkomensklasse en de sector overheid 'tot de macht 1,2'.

Naast langlevensrisico is er ook sprake van een kortlevensrisico. Dit is het risico dat deelnemers korter leven dan is ingeschat en er meer geld nodig is voor de uitkeringen aan nabestaanden dan waarin is voorzien. De uitkering aan nabestaanden als gevolg van overlijden van actieve deelnemers vóór de pensioendatum bestaat uit een opgebouwd deel (waarvoor een voorziening wordt aangehouden) en het tot de pensioendatum nog op te bouwen deel. Voor dit laatste deel hanteert het pensioenfonds een risico-opslag (partner- en wezenpensioen) in de premie. Een derde verzekeringstechnisch risico is het arbeidsongeschiktheidsrisico. Dit is het risico dat een deelnemer arbeidsongeschikt wordt en het pensioenfonds de pensioenopbouw premievrij moet voortzetten. Voor het risico van arbeidsongeschiktheid en de daardoor benodigde verwachte premievrije voortzetting, hanteert het pensioenfonds een opslag arbeidsongeschiktheid in de premie.

Jaarlijks evalueert SPMS met de actuariële resultaten op lang- en kortleven of de sterftegrondslagen voldoende overdacht zijn.

Het fonds heeft dit jaar besloten om het systeem van de jaarlijkse extra dotatie ad 0,5% op te heffen. De reden is dat bij de afweging 'prudentie' versus fair value-beginsel, dit laatste beginsel relatief steeds zwaarder begint te wegen. Anders geformuleerd, omdat de technische voorziening steeds betrouwbaarder kan worden geschat is extra prudentie minder relevant dan een zo goed mogelijke weergave van de verplichtingen (voorziening).

2.7.4 Niet-financiële risico's

Omgevingsrisico

Het omgevingsrisico is het risico van veranderingen, die van buiten het pensioenfonds komen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemersklimaat. Een omgevingsrisico voor SPMS betreft ontwikkelingen in de organisatie van gezondheidszorg. Dit kan onder andere het geval zijn als er meer medisch specialisten in loondienst (moeten) gaan, waardoor het aantal deelnemers in fonds daalt. In het meest extreme scenario wordt SPMS een zogenaamd "slapend pensioenfonds". Uit nadere analyse kwam hier onder meer naar voren dat bij gesloten pensioenfonds geen verlies op premie meer optreedt door de lage rente. Ook kunnen de lager verwachte beleggingsopbrengsten, als gevolg van het lopen van minder beleggingsrisico bij een kortere tijdshorizon, gecompenseerd worden door een vrijval van de buffer. De buffervrijval ontstaat omdat er bij een korte tijdshorizon minder buffer hoeft te worden aangehouden en doordat bij iedere euro die er uitbetaald wordt, een stukje buffer vrijvalt. Per saldo zullen tevens de indexatiekansen bij een gesloten pensioenfonds licht toenemen. Echter, als het pensioenfonds een dekkingsgraad heeft verder onder de 100 procent, dan is er geen sprake meer van buffervrijval en zal het bestuur eerder en minder geleidelijk moeten gaan korten.

Een tweede omgevingsrisico is die van de wet- en toezichtsregelgeving. Veel nieuwe regelgeving is geschreven op een standaard middelloonregeling in relatie werkgever/werknemer en niet op beroepspensioenfondsen. Dit levert steeds meer hinder op voor SPMS, te meer omdat de regelgeving toeneemt. Daarnaast wordt dit ook mede veroorzaakt doordat meerdere pensioenfondsen hun zachte en soms ook harde beloften niet hebben kunnen waarmaken.

De overheid beschouwt de aftrek van pensioenpremie als een kostenpost. Beperking van de aftrek van pensioenpremie ziet een aantal politici dan ook als een interessante kostenbeperking. De opbouw, die thans gemaximeerd is op een salaris van 103.317 euro, zou in de toekomst verder verlaagd kunnen worden. Dit vormt een bedreiging voor het fonds, omdat SPMS dan marginaliseert in de totale pensioenvoorziening van de medisch specialist. SPMS is van mening dat pensioenpremie geen kostenpost is voor de overheid, maar een investering in de toekomst. Zeker in een vergrijzende samenleving is het wenselijk dat inwoners bij hun oude dag niet te afhankelijk worden van de overheid. In feite is het reduceren van de opbouw een ondermijning van de belastingbasis van de jongere generaties in een vergrijzende samenleving. Tenslotte beschikken pensioenfondsen over een steeds groter vermogen ten opzichte van het Bruto Binnenlands Product. Hierdoor kijken politieke beleidsmakers en andere belanghebbenden, die middelen tekort komen, naar dit vermogen. Dit wordt een probleem als dit direct of indirect zou leiden tot een beleggingsplicht.

Operationele risico's

Het operationele risico betreft het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, door niet-afdoende of falende interne processen, menselijke gedragingen en systemen of door externe gebeurtenissen. Het beheersen van de operationele risico's komt op verschillende plaatsen terug in de uitvoering van het beleid. Belangrijke maatregelen zijn onder meer:

- Beheersmaatregelen vanuit de administratieve organisatie en interne controle
- Toetsing van de maatregelen door de Controller en Compliance Officer
- Het hanteren van een 'vier-ogen principe'
- Identificeren en beheersen van risico's bij projecten

- Op basis van de risico-analyses wordt beoordeeld of de processen nog afdoende zijn ingericht of dat deze gewijzigd moeten worden
- Het versterken van het bestuursbureau met een operational risk manager

Een belangrijk risico, dat SPMS onder operationeel risico classificeert, is het uitbestedingsrisico. Dit is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad. SPMS opereert conform een uitbestedingsmodel. De pensioenuitvoering is uitbesteed aan APG. BlackRock treedt op als fiduciair manager en JP Morgan Chase als beheerder van de effecten ('custodian'). Aviva beheert een groot deel van de vastgoedbeleggingen van het fonds. Om de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken, gebruikt SPMS Service Level Agreements (SLA's) en Service Level Documents (SLD's) Het toezicht op naleving van de SLA's is een verantwoordelijkheid van het bestuur. Het bestuur wordt hierin ondersteund door het bestuursbureau van SPMS, dat de uitvoeringsorganisaties permanent in de gaten houdt. Daarnaast draagt het risk control framework eveneens bij aan de beheersing van het uitbestedingsrisico. Het uitbestedingsrisico wordt verder beperkt door ISAE 3402-rapportages, die de uitvoerders na beoordeling van de accountant opleveren. Met dergelijke rapportages wordt aangegeven dat een serviceorganisatie, waaraan SPMS activiteiten heeft uitbesteed, in control is van de uitbestede processen. Waar nodig schakelt het bestuur externe deskundigen in. Tot slot worden met de aanstelling van Institutional Trust Services (ITS) als controlerende backoffice de uitbestedingsrisico's verder afgezwakt en wordt de controle op de kwaliteit van de dienstverlening van de hierboven vermelde partijen aangescherpt. Potentiële knelpunten in de dagelijkse processen kunnen hiermee beter worden geïdentificeerd en sneller worden opgepakt.

Uitbestedingsrisico

Dit is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden (al dan niet binnen een groep, al dan niet aan de sponsor) uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.

Items van uitbestedingsrisico:

- Continuïteit bedrijfsvoering

Het risico dat de continuïteit van (een deel van) de bedrijfsvoering van de instelling in gevaar komt als gevolg van ontoereikende financiële soliditeit van de tegenpartij, contractbreuk of het beëindigen van de activiteiten door de tegenpartij.

- Integriteit

Het risico dat de reputatie dan wel de financiële positie van de instelling wordt geschaad als gevolg van het niet integer zijn van de bedrijfsvoering van de partij waaraan werkzaamheden zijn uitbesteed. Hieronder valt het risico van het ongewenst omgaan met vertrouwelijke gegevens door de tegenpartij.

- Kwaliteit dienstverlening

Het risico dat de door de externe partij geleverde kwaliteit van de werkzaamheden niet in overeenstemming is met het door de instelling gewenste dan wel aan belanghebbenden toegezegde kwaliteitsniveau.

SPMS beheerst deze risico's door een zorgvuldig aanbestedingsproces. Er wordt alleen zaken gedaan met robuuste partijen die een goede naam hebben. Afhankelijk van het onderwerp dat wordt uitbesteed vindt bijvoorbeeld een due diligence onderzoek plaats. Het bestuur zorgt dat het fonds en bestuursbureau beschikken over deskundigheid voor de wettelijke "countervailing power". Dit is een belangrijk onderdeel in de governance van de uitbestedingsrelatie. Verder beschikt ons fonds over procedures voor het monitoren en evalueren van de uitbesteding.

IT-risico

Voor haar functioneren is SPMS sterk afhankelijk van IT. Dit is zo voor pensioen-, beleggings- en financiële aspecten. De meest kritische bedrijfsprocessen zijn uitbesteed. Bij de selectie van de dienstverleners is IT een belangrijk selectie criterium geweest. Het bestuur heeft zich er ook van overtuigd dat deze instellingen IT zien als een belangrijk onderdeel binnen hun organisatie en daar voldoende in investeren. De providers hebben hun IT-reputatie hoog te houden en staan onder toezicht. SPMS controleert de werking van de IT-systemen onder andere door het beoordelen van de processen en vooral de output. Daarnaast worden de

ISAE-3402 rapportages beoordeeld en besproken. Indien nodig zal SPMS om nadere actie vragen. Het in 2015 ingezette verbeteringstraject op het gebied van IT-beleid en IT-risicomanagement is in 2016 verder vormgegeven. Specifiek betrof dit:

- Het formuleren van IT risicobeleid en het opzetten en implementeren van een systeem voor IT risicomanagement met inachtneming van de door het bestuur vastgestelde 'IT risk-appetite'
- Het uitvoeren van een additionele risicoanalyse cloud computing n.a.v. aanbevelingen uit een eerdere analyse
- Beveiliging van e-mail-verkeer met uitbestedingspartijen
- Vernieuwing Firewall bestuursbureau
- Extra IT uitwijkfaciliteit bestuursbureau in geval van calamiteiten
- Een verdere aanscherping van de monitoring van uitbestede activiteiten (o.a. door het wijzigen van contracten teneinde deze in lijn te brengen met de uitbestedingsregels)

DNB is van oordeel dat het IT-veiligheidsbeleid naar een nog hoger niveau moet. Mede om aan deze eis tegemoet te komen heeft het bestuur een aangepast IT-Veiligheidsbeleid geformuleerd. Ook is in 2016 in de begroting voor 2017 een aan te trekken ORM (Operational Risk Manager) voorzien. De feitelijke werving is inmiddels bij een externe werving&selectie-bureau uitgezet.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat niet-integere, onethische gedragingen van de (aan SPMS gelieerde) organisatie(s), medewerkers of leiding de integriteit van het fonds dan wel het financiële stelsel beïnvloeden bij de toepassing van wet- en regelgeving en de door maatschappelijke instellingen opgestelde normen. Om het integriteitsrisico te beheersen, heeft SPMS een gedragscode, een incidentenregeling en een klokkenluidersregeling. Daarnaast wordt bij uitbesteding ook beoordeeld of de potentiële leveranciers gedragsregels hebben, die ten minste gelijkwaardig zijn aan die van het fonds. Zo wordt nagestreefd dat ook bij de uitbestede processen gelijke integriteitsregels worden nageleefd. Jaarlijks wordt binnen de organisatie expliciet uitvraag gedaan naar de naleving van de gedragscode. Ook bij de monitoring van de leveranciers wordt aandacht besteed aan de naleving van de gedragsregels. In 2015 is het beleid inzake integriteitsrisico verder aangescherpt. Dit betreft het uitvoeren (en documenteren) van een systematische integriteitsrisico analyse (SIRA), die de basis vormt voor het vaststellen van het integriteitsbeleid. Conform dit beleid evalueert SPMS ieder jaar de SIRA. Ten opzichte van de 2015-analyse is er een aantal wijzigingen doorgevoerd (waaronder een aantal scenario's herschreven en toegevoegd).

Juridisch risico

Onder juridisch risico wordt verstaan het risico samenhangend met veranderingen in en naleving van wet- en regelgeving en het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie van het fonds, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar zijn. SPMS beschikt vanuit het bestuursbureau en de pensioencommissie over juridische expertise en betreft deze bij het opstellen van onder andere contracten, reglementen en geschillen. Voor complexe zaken wordt tevens advies ingewonnen bij gespecialiseerde externe juristen. SPMS volgt de ontwikkelingen met betrekking tot de organisatie en governance van het beleggings- en risicobeheersingsproces nauwlettend en toetst de eigen organisatie en governance aan 'best practices' in de markt.

Dilemma: houdbaarheid premiesystematiek

De continuïteit van de pensioenregeling is een resultante van het draagvlak onder de deelnemers. Teneinde dit te borgen, streeft SPMS onder meer naar 'een betaalbare premiestelling'. SPMS heeft de premie de afgelopen jaren relatief stabiel kunnen houden ondanks de sterk gedaalde rentes, gestegen levensverwachting en het moeten aanhouden van hogere buffers onder het nieuwe FTK. Echter, een langdurig aanhoudende omgeving van lage rentes en een verder afnemende premiedekkingsgraad kunnen voor het fonds aanleiding zijn om de pensioenregeling te versoberen. Het versoberen geschiedt bijvoorbeeld door het verlagen van de opbouw onder handhaving van het te betalen premiebedrag door de deelnemer ("u krijgt minder pensioen voor hetzelfde geld"). Het draagvlak kan hierdoor onder druk komen te staan en derhalve de continuïteit van de regeling.

Afwegingen om huidige premiesystematiek te blijven handhaven.

- Onder de deelnemers heerst een beperkt draagvlak voor niet-reguliere premieverhogingen (gegeven de inkomensontwikkeling beroepsgroep)
- De feitelijke premie is hoger dan **minimaal wettelijk** (via de gedempte kostendekkende premie) wordt voorgeschreven (zie paragraaf 4.6.1)
- Door de premiemethodiek te blijven toepassen wordt de stabiliteit van de premiestelling gewaarborgd
- Er zal pas een verlies optreden als het verwacht rendement niet wordt gerealiseerd. Dit is tot op heden niet het geval geweest

Afwegingen om huidige premiesystematiek te wijzigen.

- De feitelijke in rekening gebrachte premie is niet actuariael kostendekkend. Voor elke euro toename van de verplichtingen komt 60 eurocent premie bij het fonds binnen. Dit gaat (steeds meer) ten koste van het fondsvermogen
- Gegeven de lage rentes heerst de verwachting dat de beleggingsrendementen in de toekomst ook structureel lager zullen uitvallen. Ondanks dat het fonds al prudent rekent met een verwacht rendement van 4% is het niet zeker dat dit verwachte rendement structureel ook zal worden gerealiseerd
- Is er nog steeds sprake van evenwichtige belangenafweging bij een premiedekkingsgraad van 60%?

Keuze/ besluit:

Het bestuur realiseert zich dat de inkoop van nieuwe rechten thans leidt tot een verwatering van de dekkingsgraad, maar het fonds beschikt nog over voldoende herstelkracht bij dit premieniveau. Teneinde – indien nodig – tot een meer kostendekkende premie te komen zal de opbouw versoerd moeten worden (bijvoorbeeld door verhoging pensioenleeftijd of verlaging jaarlijkse opbouw). Het draagvlak kan hierdoor onder druk komen te staan. Echter, het bestuur voelde zich gedurende 2016 nog comfortabel bij de huidige premiesystematiek, die gebaseerd is op een verwacht prudent rendement van 4%. Dit komt omdat de deelnemers **bijvoorbeeld** wel premie betalen voor de 3% vaste stijging en voor de solvabiliteitsopslag. Daarnaast pakt het huidige premiesystematiek positief uit voor jongeren, die al minder gebaat zijn bij de relatief hoge renteafdekking en beperkt nadeel ondervinden van de doorsneesystematiek. Door de relatief lage premiedekkingsgraad zal het bestuur dit vraagstuk in 2017 opnieuw beoordelen.

2.8 Toekomst

2.8.1 Financiële positie

Eind 2016 lag de beleidsdekkingsgraad (118%) van SPMS onder het vereist eigen vermogen (120%). De actuele dekkingsgraad (121%) lag echter aan het eind van het jaar wel boven het vereist eigen vermogen. Volgens het herstelplan ligt ultimo 2017 de

beleidsdekkingsgraad ook weer boven het vereist eigen vermogen. SPMS beschikt over voldoende herstelkracht om naar verwachting zonder kortingen uit herstel te kunnen komen. De mogelijkheid om naar verwachting op korte termijn extra toeslagen te realiseren zijn beperkt.

2.8.2 Traag economisch herstel

In de huidige visie van het SPMS-bestuur is een trage economische groei, met lage inflatie en in historisch perspectief een lage rente, het meest waarschijnlijke scenario. De structurele problemen, zoals hoge overheidsschulden en een te zwak gefinancierde (Europese) bankensector, zijn nog niet geheel opgelost. Dit zorgt ervoor dat het economisch herstel kwetsbaar blijft. Er zijn nog aanvullende structurele politieke beleidswijzigingen nodig om tot een meer substantiële groei te komen. Dit wordt dringender omdat de Centrale Banken geen structurele oplossingen kunnen bieden.

Daar er sprake is van een 'balance sheet recession' zal de terugkeer naar een meer normale economische situatie langer duren dan gebruikelijk. De verdere afbouw van schulden in de toekomst door consumenten en overheden en ook de versterking van de buffers bij banken liggen hieraan ten grondslag. Dit zet een rem op de economische groei. De kans op een deflatoir- en recessiescenario is mede door het beleid van de Centrale Banken iets afgenomen. Het te lang vasthouden aan royaal monetair beleid kan enerzijds leiden tot gevaarlijke bubbels op de financiële markten en inflatie, anderzijds kan te snel afbouwen c.q. stoppen van het monetaire beleid ook leiden tot schokken op de financiële markten. Dit zijn niet de meest waarschijnlijke scenario's, maar ze zijn zeker ook niet uit te sluiten. Het bestuur realiseert zich dat hierdoor de kansen op staartrisico's groter zijn dan historisch het geval was.

2.8.3 Politieke risico's

De politieke risico's zijn fors toegenomen en lijken een meer structureel karakter te hebben. De trend van het streven naar steeds meer open economieën is omgeslagen naar een trend van meer gesloten economieën. Dit is slecht voor de economische groei en voor internationale beleggers, zoals pensioenfondsen. De Brexit, de verkiezing van Trump, meer spanningen en handelsboycots met Rusland, de oproep om meer "oranje te beleggen" en de opkomst van populistische eurokritische partijen etc. zijn hier voorbeelden van. In Europa zullen met name de verkiezingsuitslagen in Frankrijk en Duitsland en het de facto uittreden van het Verenigd Koninkrijk uit de EU bepalend zijn. De kans op extreme systeemrisico's op de korte termijn, zoals het uiteenvallen van de eurozone, zijn weer toegenomen.

2.8.4 Ontwikkeling in de beroepsgroep

In 2017 eindigt het Zorgakkoord. In de verkiezingsprogramma's geven alleen VVD en CDA aan de akkoorden op hoofdlijnen te willen voortzetten. Meerdere partijen geven aan dat vrijgevestigde medisch specialisten in loondienst moeten treden of hiertoe gestimuleerd moeten worden. Dit ondanks het feit dat het CPB heeft berekend dat de terugverdiensdijd zeer lang is. Een andere mogelijke bedreiging voor de doelgroep is de Wet Normering Topinkomens (WNT). Deze wet kan tot druk op de omzetten van medisch specialisten leiden, wat op zich weer kan leiden tot de wens vanuit de doelgroep om minder pensioen te gaan opbouwen om de premie betaalbaar te houden bij dalende omzetten. Verder is er krimp te verwachten bij een aantal ziekenhuizen, mede omdat een aantal ziekenhuizen beschikt over relatief kleine financiële buffers. Veel politieke partijen willen ook het verbod op winstuitkering voor ziekenhuizen in stand houden, waardoor het voor specialisten minder aantrekkelijk is om financieel te participeren in het ziekenhuis waaraan ze verbonden zijn. Het aanbod van nieuwe toetredende medisch specialisten stijgt ook, waardoor er bij sommige specialismen sprake is van toenemende werkloosheid. Een voor de beroepsgroep mogelijk positieve ontwikkeling is dat de vraag naar zorg kan toenemen mede door factoren als vergrijzing maar ook technologische ontwikkelingen.

De Medisch Specialistische Bedrijven (MSB) waarin de intramurale medisch specialisten zich hebben verenigd, moeten voldoende ondernemingsrisico lopen. Een risico is dat dit deels nog in de toekomst verder moet worden ingevuld. Indien hier

lokaal onvoldoende invulling aan gegeven kan worden, zou er alsnog een trend kunnen komen naar meer loondienst. Op dit moment echter zijn de tekenen op dit punt juist gunstig. Het bestuur realiseert zich dat de discussie over de organisatie van de zorg en loondienst in de toekomst weer op de agenda kan komen. Hierdoor kan de samenstelling en de omvang van het SPMS-bestand veranderen.

2.8.5 Fiscale behandeling pensioenen

Meerdere politieke partijen hebben aangegeven dat zij voorstander zijn van een verdere verlaging van de huidige fiscale aftoppingsgrens van 103.317 euro. De regelgeving rondom de netto pensioenen is zeer beperkend, waardoor het moeilijk is voor de deelnemer een aantrekkelijk aanbod te ontwerpen. De Pensioenfederatie ijvert dan ook voor andere spelregels. Verlaging van de aftoppingsgrens leidt op korte termijn tot meer belastinginkomsten voor de overheid. Echter, in een vergrijzende samenleving is pensioeninvestering in de toekomst geen kostenpost. Verdere aftopping reduceert ook de toekomstige belastingbasis voor jongere generaties. Bij verdere aftopping zal het SPMS pensioen een kleiner deel gaan uitmaken van de totale oudedagsvoorziening van de deelnemer, daarnaast zullen de kosten per gespaarde euro toenemen.

Ook wordt er in Den Haag nagedacht over de zogenaamde “fiscale kanteling” van de aftrekbare pensioenpremie. Er wordt dan uitgegaan van een “vast spaarpercentage van de pensioengrondslag”. Dit kan voor SPMS leiden tot een aanzienlijk kleinere fiscale ruimte. Daarnaast beschikt de overheid dan over een tweede knop naast de knop van de aftoppingsgrens, die ze relatief gemakkelijk geleidelijk verder kan dichtdraaien. Door een kleinere fiscale ruimte kan SPMS min of meer gedwongen worden over te gaan naar nieuwe pensioencontracten. Principieel lijkt het ons niet correct dat de fiscaliteit de inhoud van het pensioencontract gaat bepalen.

Dilemma: Kan SPMS haar eigen pensioenregeling voortzetten?

Het bestuur kiest tot op heden al voor het geleidelijk aanpassen van de SPMS-regeling, afhankelijk van de gewijzigde behoeften van de deelnemers en/of omgevingsveranderingen. Dit is tot op heden een succesvolle strategie geweest voor SPMS.

Een zorg is echter dat SPMS gedwongen wordt via pensioen- en fiscale regelgeving om over te stappen naar nieuwe pensioencontracten. Deze meer revolutionaire stappen introduceren weer ander strategische- en operationele risico's. Door samen op te trekken met gelijkgestemde pensioenfondsen trachten we dit risico te beheersen. De boodschap is dat de nieuwe contractvormen naast de huidige moeten komen. Dit is niet eenvoudig omdat er andere grote spelers zijn met forse acute tegengestelde belangen. Als de nieuwe contracten naast de oude contracten komen, dan heeft SPMS meer tijd om te leren of geheel of gedeeltelijk overstappen aantrekkelijk is.

De vraag waar het bestuur voor staat, is in hoeverre nu al ingespeeld moet worden op toekomstige modellen die nog nader uitgewerkt moeten worden en waarbij ook nog onduidelijk is of één model wordt voorgeschreven dan wel dat er ruimte blijft bestaan voor een eigen invulling. De keerzijde is dat de politiek in de regel zeer weinig tijd geeft voor implementatie, waardoor enige vorm van voorbereiding wel wenselijk is.

2.8.6 Toekomst pensioenstelsel

SPMS beoordeelt de nieuwe contractvormen met name in het belang van de huidige en toekomstige deelnemers van SPMS. Daarnaast spelen de bijbehorende risico's en de uitvoerbaarheid een rol.

De huidige lage renteomgeving is zeer lastig voor pensioenfondsen, die een defined-benefit-toezegging hebben. De kostendeekkende premie op marktwaardebasis is sterk gestegen. Met andere woorden: pensioen wordt steeds duurder of de uitkeringen steeds lager. Ook is het de verwachting dat de toekomstige rendementen lager komen te liggen.

Een deel van de pensioensector kampt met indexatie- en dekkingsgraadachterstanden, waarbij mogelijke toekomstige kortingen niet langer meer kunnen worden uitgesloten. Vanuit de pensioensector, alsmede vanuit de SER, wordt de roep om de overgang naar persoonlijke pensioenvermogens met risicodeling steeds luider. Ook wordt er nagedacht over een synthesevariant, waarbij de actieve deelnemers een persoonlijk pensioenpotje krijgen en er voor gepensioneerden sprake blijft van een vaste uitkering, maar met een naar verwachting lager zekerheidsniveau, waardoor er ook eerder geïndexeerd zou kunnen worden als het mee zit, maar er ook eerder gekort kan worden als het tegen zit.

Het voornemen van het kabinet voor het geleidelijk afschaffen van de doorsneesystematiek in 2020 heeft wel consequenties voor SPMS, maar deze zijn in de visie van het bestuur oplosbaar. SPMS heeft minder last van doorsneeproblematiek, omdat er door het hanteren van een 3% vaste indexatie de facto sprake is van een degressieve pensioenopbouw, waarbij de jongeren meer pensioen opbouwen dan de ouderen voor dezelfde premie. De overheid moet dan wel voldoende maatwerk mogelijk maken voor het oplossen van de doorsneesystematiek.

Het bestuur van SPMS zal de ontwikkelingen volgen en waar nodig het “plan design” voor de SPMS-regeling aanpassen. Mede op basis van een ALM-studie gaat het bestuur ervan uit dat SPMS bestaansrecht houdt in zowel een on-going scenario als, onverhoopt, in een gesloten pensioenfondsscenario.

2.8.7 Implementatie nieuwe regelgeving

Bij nieuwe regelgeving heeft de overheid vaak veel meer tijd nodig dan vooraf verwacht voor overleg met de Sociale Partners, de Tweede en de Eerste Kamer. De overheid heeft vervolgens soms onvoldoende oog voor de tijd die nodig is voor de implementatie en communicatie. Dit wordt nog eens verergerd doordat belangrijke details voor de uitvoering nog moeten worden ingevuld door ministeriële regelingen en/of door de Toezichthouders.

Bij het ontwerpen van de regelgeving wordt er vaak onvoldoende rekening gehouden met de specifieke kenmerken van beroepspensioenfondsen. Er is vaak sprake van een “one size fits all” benadering. Het risico hiervan is dat het een “one size fits none” scenario wordt. Het bestuur heeft er, ondanks het voorgaande, vertrouwen in dat samen met alle gremia de juiste keuzes gemaakt worden voor de deelnemers. Ook vertrouwt het bestuur erop dat er naar de specifieke situatie van een beroepspensioenfonds gekeken zal worden bij implementatie van nieuwe wet- en regelgeving. In deze turbulente tijden vindt het bestuur regelmatig contact vanuit SPMS met de deelnemers van belang voor het behoud van draagvlak en tevredenheid van de deelnemers.

Zeist, 20 juni 2017

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

Het bestuur,

drs. M. Bijl

drs. E.P. Stuijzand

dr. P. Biemond

dr. C.H.R. Bosman

drs. C. J.M. Kiewiet

dr. C.G. Vermeij

drs. M.H.B. Vonk

3. Verslag Raad van Toezicht

3.1 Bericht van de voorzitter van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) had als centrale thema's voor zijn taken in 2016: 'de implementatie van de doelstelling van het fonds, als vervolg op het centrale thema uit 2015. In 2015 betrof dit de onderwerpen die verband hielden met de doelstelling van het fonds en in 2016 was de focus meer in het bijzonder gericht op de realisatie van die doelstellingen en de bijdragen daaraan van respectievelijk het bestuur, de commissies, de directeur, het bestuursbureau en functionaliteit van de onderlinge verhoudingen. Hij hoopt daarmee een bijdrage te leveren aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en een beheerste en integere bedrijfsvoering van SPMS. De RvT heeft zich daarbij conform de Code Pensioenfondsen opgesteld als gesprekspartner van het bestuur van SPMS, met als uitgangspunt dat 'het bestuur bestuurt'. Goed toezicht vereist goed inzicht. Dit inzicht heeft de RvT van SPMS onder meer nagestreefd door deze dialoog met het bestuur.

3.2 Taakstelling

De RvT heeft de verantwoordelijkheid toezicht te houden op en advies te geven aan het bestuur van SPMS omtrent de besluitvormingsprocessen en de wijze waarop het bestuur goed bestuur waarborgt. Deze taken zijn uitgevoerd in overeenstemming met de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb), conform art. 110a lid 2 Wvb en zoals vastgelegd in het Reglement van de RvT SPMS d.d. 2 juli 2014. De RvT is belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur (de toezichts-taak). De RvT staat het bestuur desgevraagd of uit eigener beweging met raad ter zijde (de advies-taak). Hij legt verantwoording af over de uitvoering van deze taken en de uitoefening van zijn bevoegdheden aan BPMS en in het jaarverslag. De RvT legt ook verantwoording af over het gehouden toezicht aan het verantwoordingsorgaan, de Vergadering van Afgevaardigden. De RvT heeft zich bij de uitoefening van haar taken mede gericht op de naleving van de normen in de Code Pensioenfondsen.

3.3 Werkwijze

- De RvT heeft in de verslagperiode vijf keer vergaderd met een delegatie van het SPMS-bestuur in aanwezigheid van de directeur.
- De RvT heeft in de verslagperiode drie keer vergaderd met een delegatie van het BPMS-bestuur.
- Voorafgaande aan elke RvT vergadering met het bestuur hadden de RvT-leden een vooroverleg-vergadering.
- Buiten aanwezigheid van het bestuur, de directeur en het bestuursbureau heeft de RvT in het kader van het jaarwerk gesprekken gevoerd met de externe accountant en certificerend actuaaris van SPMS.
- De RvT heeft aan de leden van het verantwoordingsorgaan tijdens de Jaarvergadering van de Vergadering van Afgevaardigden verantwoording afgelegd over het gehouden toezicht.
- De RvT heeft éénmaal de Strategiedag van SPMS bijgewoond.
- Mede vanwege de advies-taak heeft de RvT (of een delegatie daarvan), altijd in de rol van lid van de RvT, met een afvaardiging van het SPMS bestuur/bestuursbureau nadere gedachtenuitwisselingen gehad over specifieke, inhoudelijke thema's.
- De RvT heeft tenminste maandelijks onderling telefonisch vergaderd.
- Tussentijds hebben de voorzitter van de RvT en de voorzitter van het SPMS bestuur contact over lopende aangelegenheden. Deze overleggen worden binnen de RvT altijd vooraf kenbaar gemaakt, waarbij de voorzitter om input vraagt, en nadien wordt de inhoud van het overleg aan de andere leden van de RvT teruggekoppeld. Voor elke RvT-vergadering is er ook contact tussen voorzitter van de RvT en voorzitter van het SPMS-bestuur.

- De RvT heeft in een vergadering zonder bestuur en directeur, onder begeleiding van een onafhankelijke externe deskundige, zichzelf geëvalueerd over 2016.
- De RvT heeft eenmaal met een afvaardiging van het bestuur gesproken over de onderlinge samenwerking van de RvT met het bestuur.
- De RvT is gehoord bij voorgenomen benoeming van leden van het bestuur en sleutelfiguren op het bestuursbureau en sprak in dit kader met drie kandidaten ('aspirant bestuursleden; 2 mannen en 1 vrouw) alsmede met de voorkeurskandidaat "manager Pensioenen" voor het bestuursbureau.
- De RvT heeft dit verslagjaar geen commissievergaderingen bijgewoond, zoals in 2015, toen als toehoorder. De RvT stelt zich op het standpunt dat dit in het kader van de 'inwerkperiode' in de voorgaande jaren instrumenteel was in het kader van nadere kennismaking met SPMS, maar echter geen structurele overleg vorm is voor de RvT. De relevante thematieken uit de diverse commissies worden door het bestuur en bestuursbureau ingebracht en nader toegelicht in het reguliere overleg tussen RvT en bestuur. Desgewenst kan de RvT in toekomstige gevallen opnieuw een commissievergadering als toehoorder bijwonen.
- De RvT heeft tweemaal – op verzoek van DNB - met DNB overleg gevoerd

3.4 Dialoog RvT en bestuur en verantwoording achteraf

De RvT legt jaarlijks achteraf verantwoording af over haar bevindingen aan BPMS, in de VvA en in het jaarverslag. Tussentijds heeft de RvT relevante bevindingen door middel van een onafhankelijke en positief kritische dialoog met het bestuur van SPMS besproken tijdens formele vergaderingen en informele ontmoetingen. In dit verslagjaar is in de statuten opgenomen dat goedkeuring van de jaarstukken strekt tot décharge van het bestuur en de RvT.

3.5 Toezicht

3.5.1 Onderwerpen waarop de RvT haar toezicht in het algemeen heeft gericht

Ten aanzien van de hiervoor omschreven wettelijke toezicht-taak heeft de RvT zich in het verslagjaar gericht op de hoofdtaken in het kader waarvan de RvT tot het oordeel komt dat in het verslagjaar sprake was van een beheerste en integere bedrijfsvoering.

1. Ten aanzien van het functioneren van de governance van SPMS, concludeert de RvT dat in het verslagjaar het bestuur en de bestuurscommissies (inclusief de externe leden) in voldoende mate bemenst waren en dat zij zich allen bewust waren van hun rol.
2. De RvT heeft met het bestuur ook dit verslagjaar overleg gevoerd over de houdbaarheid van het bestuursmodel van het pensioenfonds SPMS, het tijdsbeslag van het bestuur, professionaliteit, effectiviteit, en inrichting van het bestuursbureau. Onder meer kwam aan de orde de interactie tussen het bestuur, de directeur en het bestuursbureau en de taakvervulling door de voorzitter en de commissie voorzitters alsmede de betrokkenheid van de externe leden van de commissies bij de voorbereiding van de besluitvorming.
3. Het bestuur van SPMS functioneerde naar het oordeel van de RvT naar behoren. Over het verslagjaar is de RvT op basis van de haar ter beschikking gestelde documentatie en overleg van mening dat in voldoende mate sprake is geweest van:
 - a. tijdige en inhoudelijke voorbereiding van bestuursvergaderingen door het bestuursbureau;
 - b. een goede follow up van de besluitvorming;
 - c. een ordentelijk verloop van de bestuursvergaderingen;
 - d. een adequate afweging en kwaliteit van de besluitvorming;
 - e. een adequate onderbouwing en vastlegging van de dragende argumenten van de besluitvorming.

De RvT heeft het bestuur dit verslagjaar nadere vragen gesteld over:

- f. de toekomstvisie van het bestuur op het bestuursmodel van een beroepspensioenfonds, het tijdsbeslag van het bestuur en de

effectiviteit, professionaliteit en toekomstbestendige inrichting van het bestuursbureau;

g. de strategische complexiteit van het fonds;

h. de countervailing power van het bestuur en bestuursbureau jegens gesprekspartners (uitvoeringsorganisaties, consultants en vermogensbeheerders);

i. de stuurvariabelen van het bestuur bij de implementatie van de strategie en het (risico) beleid van het fonds;

j. de rapportages die het bestuur ontvangt en de relatie ervan met de stuurvariabelen van het bestuur;

k. dk. de mogelijkheden tot verdere verbetering van de kwaliteit en inzichtelijkheid van de voor de RvT relevante documenten, uitgaande van de wens van de RvT om zijn toezicht- en adviestaak pro-actief te kunnen vervullen (*real time*), en met de klemtoon op de lange termijn;

l. de inrichting van de commissiestructuur met opvolging van externen;

m. de collegiale samenwerking tussen bestuurders, commissie voorzitters en het functioneren van de voorzitter, alsmede hun feitelijke relatie tot de directeur en het bestuursbureau.

Ten aanzien van de onder f t/m m genoemde punten heeft de RvT met het bestuur een constructieve dialoog gevoerd en een aantal nadere acties benoemd.

4. De RvT heeft in het verslagjaar nader kennis genomen van verschillende beleidsdocumenten van het bestuur. Onderstaand wordt ingegaan op een aantal specifieke beleidsdocumenten waarover de RvT in het verslagjaar een dialoog met het bestuur heeft gevoerd.

De RvT is van oordeel dat het bestuur zich zeer heeft ingespannen om van de deelnemers/belanghebbenden duidelijkheid te verkrijgen over de doelstellingen en de beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het fonds (=art. 109a, lid 2 Wvb) en heeft in diverse vergaderingen met het bestuur een dialoog gevoerd over een goed begrip van deze doelstellingen en beleidsuitgangspunten op basis waarvan de RvT haar taken kan uitvoeren omtrent een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Uit het constructieve overleg volgt dat de fondsdoelstellingen en uitgangspunten nader zullen worden aangescherpt.

De RvT heeft het bestuur dit verslagjaar nadere vragen gesteld over:

a. de missie en strategie van het fonds in relatie tot de (duale) doelstelling en de uitgangspunten die het fonds hanteert voor een toekomstbestendige implementatie van haar strategie;

b. de consistentie van het te voeren beleid met de strategie, de financiële positie en risicobereidheid van het fonds;

c. de communicatie als reflectie hiervan.

Ten aanzien van de onder a t/m c genoemde punten heeft de RvT van het bestuur als ook van BPMS in het verslagjaar een adequate reactie verkregen en de voorgenoemde punten voor het volgende verslagjaar wederom geagendeerd, mede gezien de veranderingen in het pensioenlandschap.

5. Ten aanzien van de algemene gang van zaken binnen SPMS in het kader van de beoordeling van een beheerste en integere bedrijfsvoering, heeft de RvT in het afgelopen verslagjaar in algemene zin en naar aanleiding van onder meer actuele thema's met het bestuur overleg gevoerd over:

d. organisatie van het bestuursbureau en effectiviteit;

e. de verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen bestuur en bestuursbureau;

f. rapportagelijnen;

g. informatievoorziening van en communicatie met de deelnemers;

h. administratieve en boekhoudkundige procedures;

i. interne en externe controlemechanismen;

j. beleid ten aanzien van risicobeheersing.

De RvT heeft zich op grond van de haar beschikbaar gestelde informatie over het verslagjaar een generiek beeld gevormd van de algemene gang van zaken. De RvT blijft op de hiervoor genoemde thema's in dialoog met het bestuur om de effectiviteit en slagvaardigheid van het fonds op deze thema's verder met elkaar te bespreken en mogelijkheden voor verbetering te verkennen.

3.5.2 Onderwerpen waarop de RvT haar toezicht specifiek heeft gericht

De onderwerpen waarop de RvT haar werkzaamheden specifiek heeft gericht, betroffen onder meer (niet limitatief):

a. Implementatie van de strategische (duale) doelstelling van het fonds

Op grond van art 109a van de Wvb draagt het bestuur van een beroepspensioenfonds in overleg met de overige organen van het beroepspensioenfonds (in casu: de RvT) zorg voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het beroepspensioenfonds. De organen van het beroepspensioenfonds gebruiken deze doelstellingen en uitgangspunten bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding van de door vertegenwoordigers van beroepspensioenvereniging (in casu: BPMS) overeengekomen beroepspensioenregelingen, en bij de besluitvorming, de verantwoording, de advisering, en het toezicht binnen het beroepspensioenfonds.

Het bestuur heeft conform deze wettelijke bepaling haar doelstellingen en uitgangspunten vastgelegd. De RvT zal de bestuurlijke uitvoering van het beleid van SPMS bij voortduring aan deze uitgangspunten toetsen en het document zelf periodiek ter evaluatie met het bestuur bespreken.

b. Risicohouding

De RvT heeft kennis genomen van de wijze waarop SPMS kijkt naar risico en hoe SPMS denkt door het nemen van risico invulling te geven aan de lange termijn doelstelling van het fonds. Daarbij nam de dialoog met het bestuur over de (i) wijze waarop het beperkte historisch data materiaal vertaald werd naar lange termijn scenario's, (ii) de haken en ogen die aan deze transformatie kleven, (iii) de gevolgen daarvan voor de ALM en (iv) in relatie daarmee de vertaalslag van de ALM-uitkomsten in beleidskeuzes een belangrijke plaats in. In die context werd bijzondere aandacht besteed aan de visie van het bestuur op rente-afdekking en beleggingsbeleid in relatie tot het realiseren van de (duale) doelstelling. De RvT heeft kennis genomen van diverse risico/rendementsafwegingen in relatie tot de aard van de regeling/strategie van SPMS. In dit kader heeft de RvT het bestuur bevraagd over de consistentie tussen het gevoerde beleggingsbeleid en de doelstellingen en uitgangspunten van het fonds alsmede hoe dit past binnen de fiscale kaders waarbinnen het fonds dient te opereren. Het bestuur heeft hierop haar visie toegelicht en heeft met de RvT een constructieve dialoog gevoerd over de mogelijkheden voor eventuele vereenvoudiging van de beleggingsportefeuille en de verlaging van kosten (bij gelijkblijvend risicoprofiel). De RvT heeft nader met het bestuur van gedachten gewisseld over de wenselijkheid om het risicomanagement een vertaalslag te geven naar te monitoren triggerniveaus en wat de procedure gaat worden indien een dergelijk triggerniveau geraakt wordt.

c. Fiscaliteit pensioenregeling

De RvT heeft kennis genomen van de fiscale aspecten die gevolgen kunnen hebben voor de door SPMS uit te voeren pensioenregeling. De fiscaliteit van de pensioenregeling is een terugkerend thema geweest, waarbij voor de RvT de mogelijke neerwaartse bijstelling van de fiscale begrenzing aanleiding is geweest om met het bestuur te overleggen over de instandhouding van de duale doelstelling op lange termijn.

d. Procesverbetering tussen bestuursbureau, bestuur en RvT

Het bestuur heeft, mede naar aanleiding van gesprekken tussen bestuur en RvT, onderzoek laten verrichten naar de mogelijkheden van verbetering van de onderlinge processen. Het bestuur heeft de resultaten van dit onderzoek gedeeld met de RvT. De opvolging van de gedane aanbevelingen die door het bestuur zijn overgenomen zal vooral in 2017 plaatsvinden.

e. Onderzoeken DNB

De RvT heeft in het verslagjaar met bijzondere belangstelling kennisgenomen van de themaonderzoeken van DNB waaraan SPMS heeft deelgenomen. Dit betrof onder meer de onderzoeken inzake de Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA), de risico

analyse cloud computing, en de Effectiviteit RvT. De RvT heeft het bestuur bevraagd over de concrete acties die uit deze onderzoeken voortvloeiden en de opvolging ervan. Deze zijn in het verslagjaar in voldoende mate door het bestuur opgevolgd en zullen in 2017 nader door de RvT worden gevolgd.

f. Naleving Code Pensioenfondsen en bevindingen omtrent de naleving

De RvT ziet toe op de naleving van de Code Pensioenfondsen door het bestuur en heeft de Code in de uitoefening van haar interne toezichttaak nageleefd. Tevens is de RvT van mening dat het bestuur daarin is geslaagd met de kanttekening dat de uitleg naar de mening van de RvT ten aanzien van bepaalde normen nog specifiek kan. De RvT heeft hierover overleg gehad met het bestuur.

g. Jaarrekening en Jaarverslag, actuarieel rapport en bevindingen accountant

De Raad van Toezicht heeft buiten aanwezigheid van bestuur, directeur of medewerkers van bestuursbureau, gesproken met de accountant en de actuaris. Hierbij is aandacht geschonken aan wat het bestuur heeft gedaan met de opmerkingen van de accountant en de actuaris. Ook is er aandacht geschonken aan de follow-up van de opmerkingen van de accountant over boekjaar 2015 in 2016 en de rol van de RvT.

h. Methode notuleren RvT vergaderingen

De RvT heeft het bestuur een aantal aanbevelingen gedaan om de verslaglegging van de vergaderingen van de RvT met het SPMS-bestuur te verbeteren.

i. Maatregelen om te komen tot meer 'meeziend' toezicht, dan toezicht achteraf

De RvT heeft met het bestuur een constructieve dialoog gevoerd over de inrichting van het intern toezicht als een orgaan dat onderdeel is van SPMS, 'real-time' toezicht houdt (ipv toezicht achteraf zoals bij een visitatiecommissie) en de mogelijkheid biedt aan het bestuur om voorafgaand aan de besluitvorming te beschikken over het advies van de RvT.

j. Risicodocument/dashboard

Met het door het bestuur opgestelde risicodocument is een basis gelegd om op gestructureerde wijze risico/rendement en de doelstelling van het fonds met elkaar te combineren. Om dit document nog meer kracht te geven heeft de RvT met het bestuur gesproken over de wenselijkheid om risicobudgetten te definiëren zodat op basis van die risicobudgetten ook daadwerkelijke risicosturing gaat plaatsvinden.

Alle vorengenoemde specifieke onderwerpen zijn in een constructieve dialoog met het bestuur aan de orde geweest. De RvT is van mening dat het bestuur de verschillende belangen op een evenwichtige wijze behartigt en op een verantwoorde wijze omgaat met de risico's op de langere termijn.

3.5.3 Aanbevelingen

De RvT doet naar aanleiding van haar bevindingen over het verslagjaar de volgende aanbevelingen aan het bestuur, waarbij de RvT opmerkt dat zij ervan uitgaat dat het bestuur de aanbevelingen van de RvT afweegt en in geval van een voorgenomen afwijking van de aanbevelingen, hij dit zal motiveren:

- de RvT doet het SPMS bestuur de aanbeveling om in een context van gewijzigde omstandigheden zo nodig, te komen tot een relevante aanpassing van de doelstellingen en uitgangspunten, de strategie van het fonds en de bewaking van de consistentie van het te voeren beleid met de strategie, de financiële positie en risicobereidheid en -beheersing van het fonds en de communicatie als reflectie hiervan;
- de RvT en het SPMS bestuur zetten de constructieve dialoog voort, waarin ook in 2017 aandacht wordt besteed aan de inhoudelijke en organisatorische complexiteit van het fonds en de wijze waarop het bestuur, ondersteund door het bestuursbureau, hier invulling aan geeft;
- de RvT deelt de mening van het bestuur dat een betere procesbewaking moet worden gerealiseerd van de besluitvorming en het daartoe strekkend overleg binnen en tussen de organen van SPMS en het bestuursbureau.

3.6 Permanente educatie

De RvT bevordert geschiktheid, collegiaal toezicht en complementariteit. Daarbij houdt de RvT rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. De leden van de RvT dragen hier zorg voor in onderling overleg, middels een jaarlijkse zelfevaluatie en een zorgvuldige onderlinge afstemming en informatiedeling in geval van individuele acties (altijd vooraf afgestemd) in de context van een collectieve toezichtverantwoordelijkheid. Permanente educatie maakt een vast onderdeel uit van de werkring van elk van de leden van de RvT.

3.7 Zelfevaluatie

De RvT heeft zichzelf geëvalueerd onder de begeleiding van een extern deskundige, prof. dr. G.R.A. de Jong (Strategic Management Center). In een uitvoerig en gestructureerd overleg kwamen aan de orde de samenstelling van de RvT, de deskundigheid bij de leden, de werkwijze en taakopvatting, de verhouding met de andere organen van het fonds, de relatie met DNB en de effectiviteit van de RvT bij de uitoefening van zijn taken. De RvT heeft deze reflectie op zijn eigen taakuitoefening benut om verbeterpunten te identificeren en om de prioriteiten bij de taakvervulling nader te toetsen. De goede persoonlijke onderlinge verhoudingen, het wederzijdse respect en de complementariteit van deskundigheid gaven aan de RvT het vertrouwen dat hij naar eigen inzicht goed is samengesteld en in staat is zijn taken op het vereiste niveau te vervullen. Afzonderlijk en buiten zijn aanwezigheid is de voorzitter van de RvT geëvalueerd door de andere RvT leden, eveneens onder begeleiding van de genoemde deskundige. De evaluatie heeft geleid tot het oordeel dat de voorzitter zijn functie op een goede, transparante wijze vervult en zich verzekerd mag weten van de instemming van de RvT.

3.8 Gedragscode

De individuele leden van de RvT hebben de Gedragscode van SPMS ontvangen en daarvan kennisgenomen. Zij hebben allen verklaard dat zij in 2016 de Gedragscode hebben nageleefd en de verplichtingen uit hoofde van die regeling zijn nagekomen.

Prof.mr. Steven Schuit (Voorzitter RvT SPMS)

Dr. Ruud Kleynen AAG (Lid RvT SPMS)

Dr. Daniëlle Melis MBA (Lid RvT SPMS)

4. Jaarrekening

4.1 Balans per 31 december

Balans per 31 december 2016, na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten (bedragen in duizenden euro's).

4.1.1 Activa

	Toelichting	2016	2015
Beleggingen voor risico van het pensioenfonds	4.5.1	10.640.310	9.465.468
Materiële vaste activa	4.5.2	47	97
Vorderingen en overlopende activa	4.5.3	5.832	4.869
Overige activa	4.5.4	520	1.298
Totaal		10.646.709	9.471.732

4.1.2 Passiva

	Toelichting	2016	2015
Stichtingskapitaal en reserves	4.5.5		
Overige reserves		91.912	-135.538
Solvabiliteitsreserve		1.631.445	1.531.304
Technische voorzieningen	4.5.6		
Voorziening pensioenverplichtingen		8.098.085	7.421.406
Voorziening langlevensrisico		-	37.107
Overige schulden en overlopende passiva			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	4.5.1	789.054	593.774
Overige schulden en overlopende passiva	4.5.7	36.213	23.679
Totaal		10.646.709	9.471.732
(Actuele) Dekkingsgraad (in %)		121,3	118,7

4.2 Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten over 2016 (bedragen in duizenden euro's).

4.2.1 Baten

	<i>Toelichting</i>	2016	2015
Premiebijdragen	4.6.1	170.675	160.569
Waardeoverdrachten inkomend	4.6.2	-83	6.118
Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen	4.6.3	1.018.206	65.395
Overige baten		14	282
Totaal van de baten		1.188.812	232.364

4.2.2 Lasten

	<i>Toelichting</i>	2016	2015
Pensioenuitkeringen en afkoop	4.6.4	214.211	207.893
Pensioenuitvoeringskosten	4.6.6	7.414	7.758
Waardeoverdrachten uitgaand	4.6.2	-8	2.095
Mutaties in voorziening pensioenverplichtingen	4.6.5	676.679	429.628
Mutaties in voorziening langlevensrisico	4.6.5	-37.107	37.107
Overige lasten	4.6.7	32	167
Totaal van de lasten		861.221	684.648
Saldo van baten en lasten		327.591	-452.284
Resultaatbestemming (* € 1.000)			
Toevoeging aan overige reserves		327.591	-452.284

4.3 Kasstroomoverzicht

(Bedragen in duizenden euro's)

(Bedragen in duizenden euro's)

	2016	2015
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	170.636	161.818
Inkomende waardeoverdrachten	-83	6.118
Betaalde pensioenuitkeringen	-213.957	-207.778
Ontvangen uitkeringen voor rekening en risico van keuzeverzekeraar	24.151	23.874
Betaalde uitkeringen voor rekening en risico van keuzeverzekeraar	-24.151	-23.874
Uitgaande waardeoverdrachten	8	-2.095
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-4.609	-8.825
Overige mutaties	-18	-43
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-48.023	-50.805
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	6.987.787	6.474.614
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	152.854	236.547
Aankopen beleggingen	-7.057.035	-6.632.489
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-36.410	-31.656
Overige mutaties	49	976
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	47.245	47.992
Nettokasstroom	-778	-2.813
Stand liquide middelen 1/1	1.298	4.111
Mutatie liquide middelen	-778	-2.813
Stand liquide middelen 31/12	520	1.298

4.4 Toelichting op de jaarrekening

4.4.1 Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten, statutair gevestigd te Zeist en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41177485 (hierna 'SPMS' of 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en met inachtneming van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 6 juni 2017 de jaarrekening opgemaakt.

Vergelijking met voorgaand jaar

Ten opzichte van vorig jaar zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd.

Schattingswijzigingen

Wijziging overlevingstafels / voorziening langlevensrisico

In het boekjaar heeft een wijziging van overlevingstafels plaatsgevonden naar Prognosetafel AG2016 met een ervaringssterfte van Willis Towers-Watson voor de subsector gezondheidszorg en welzijn tot de macht 1,2. De overstap van Prognosetafel 2014 naar Prognosetafel AG2016 heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 0,3 procent. De aanpassing van de ervaringssterfte leidt tot een daling van 0,7 procent van de voorziening pensioenverplichtingen. Het gecombineerde effect van de nieuwe AG Prognosetafel 2016 en de nieuwe correcties voor ervaringssterfte is een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met 0,4 procent. Als gevolg van de overstap en het besluit van het bestuur valt de opgebouwde voorziening langlevensrisico, ter hoogte van 0,5 procent van de primo VPV 2016 vrij. Het totale effect van de overstap op Prognosetafel AG2016 met bijbehorende ervaringssterfte en de vrijval van voorziening langlevensrisico is 0,9 procentpunt dekkingsgraad.

Afgelopen jaren heeft het fonds bij de overgang naar nieuwe overlevingstafels met bijbehorende ervaringssterfte geen beroep gedaan op de voorziening langlevensrisico. De technische voorzieningen zijn juist afgenomen bij de omrekening naar de nieuwe grondslagen. Daarom heeft het bestuur besloten om naar de toekomst toe geen voorziening langlevensrisico meer te vormen. De juistheid van sterftegrondslagen wordt geborgd door het twee-jarlijkse onderzoek naar de correctiefactoren voor ervaringssterfte.

4.4.2 Grondslagen voor waardering

Algemeen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn in euro's, tenzij dat anders is aangegeven. Beleggingen en pensioenverplichtingen waardeert SPMS tegen de actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, behalve als anders is vermeld. Baten en lasten rekent SPMS toe aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en

veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen baseert SPMS op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die het fonds gegeven de omstandigheden als redelijk beschouwt. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. SPMS beoordeelt de schattingen en onderliggende veronderstellingen voortdurend. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, als de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft. Ze worden in de periode van herziening en toekomstige perioden geplaatst, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten verwerkt in de beleggingsresultaten die in de staat van baten en lasten zijn opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten als indirecte beleggingsopbrengsten.

Vreemde valuta koers per balansdatum

	31 december 2016	Gemiddelde 2016	31 december 2015	Gemiddelde 2015
USD	1,0548	1,1038	1,0863	1,1037
GBP	0,8536	0,8226	0,7370	0,7237
JPN*	123,02	120,37	130,68	133,54
CHF	1,0720	1,0892	1,0874	1,0640
AUD	1,4566	1,4847	1,4931	1,4803

*) Euro per 10.000 eenheden Japanse yens.

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds

Algemeen

In overeenstemming met de Wet verplichte deelneming beroepspensioenregeling worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dit soort beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-

beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde welke is bepaald op (verwachte) intrinsieke waarde op basis van laatst beschikbare jaarrekeningen, c.q. estimates door de fundmanager danwel gebaseerd op door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De reële waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op benaderde beurswaarde. Vanaf 2015 is Private equity verantwoord onder Aandelen wegens het gering belang dat naar verwachting binnen een jaar is afgebouwd.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd volgens de per balansdatum geldende beurskoersen. Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Alternatieve beleggingen

Dit betreft beleggingen in hedgefondsen (alpha-mandaat) en commodities. Beursgenoteerde alternatieve beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde alternatieve beleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde welke is bepaald op (verwachte) intrinsieke waarde op basis van laatst beschikbare jaarrekeningen, c.q. estimates door de fundmanager. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Materiële vaste activa

De bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, onder aftrek van lineaire afschrijvingen die gebaseerd zijn op de verwachte economische levensduur van de desbetreffende activa, rekening houdend met de restwaarde. Activering en afschrijving vinden plaats vanaf het moment van ingebruikname.

Het betreft de inrichtingskosten van het bestuursbureau. De investeringen in inrichting worden in vijf jaar afgeschreven. Investeringskosten in automatisering worden in drie jaar afgeschreven.

Vorderingen en overlopende activa

Overige vorderingen en overlopende activa worden tegen reële waarde opgenomen. Na eerste verwerking worden

de vorderingen en overlopende activa tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Bij vorderingen komt deze waarde overeen met de nominale waarde, voor zover van toepassing onder aftrek van eventuele bijzondere waardevermindering, indien sprake is van oninbaarheid.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht. Hieronder zijn mede begrepen de belegde middelen uit hoofde van ontvangen contante zekerheden. Deze post is onder 'Beleggingsdebiteuren' gepresenteerd.

Overige reserves

Dit betreft het beschikbare vermogen voor toekomstige voorwaardelijke indexerings boven de 3% en beschikbaar voor algemene risico's.

Solvabiliteitsreserve

Dit betreft een reserve bestemd voor het ondervangen van verzekerings- en beleggingsrisico's. Deze reserve is bepaald volgens de door de wetgever vastgestelde standaardmethode. Het vereist eigen vermogen uitgaande van de strategische beleggingsmix is dit jaar gebruikt als de toetswaarde solvabiliteit.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen en voorziening langlevensrisico

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezegging van 3%. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de nominale rentetermijnstructuur (zero coupon) ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door DNB.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn in 2016 uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- rente: gebaseerd op de nominale rentetermijnstructuur (zero coupon) met toepassing van de Ultimate Forward Rate (UFR), zoals gepubliceerd door DNB;
- overlevingstafel Prognosetafel AG 2016 (startjaar 2017) met ervaringssterfte van Willis Towers-Watson 2016 voor de subsector gezondheidszorg en welzijn 'tot de macht 1,2';
- onbepaald partnersysteem voor actieve en gewezen deelnemers voor zover partnerpensioen is opgebouwd;
- voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw;
- het partnerpensioen is op opbouwbasis;
- kostenopslag ter grootte van 2,25% van de netto voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

In 2015 werd nog gerekend met overlevingstafel Prognosetafel AG 2014 (startjaar 2016) met ervaringssterfte van Towers-Watson 2014 voor de hoogste inkomensklasse en de sector overheid 'tot de macht 1,5'.

De overige actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn niet gewijzigd.

Vanaf 2016 wordt de voorziening langlevensrisico niet meer gevormd. In de afgelopen jaren is gebleken dat bij de overgang naar nieuwe overlevingstafels met bijbehorende ervaringssterfte de technische voorzieningen juist zijn afgenomen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd boven de 3% onvoorwaardelijke toeslag. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante condities) zijn in de berekening begrepen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid vermeerderd met 50% van de in het boekjaar ontvangen netto premie ter dekking van de in het boekjaar ontstane, maar nog niet gemelde schaden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Hieronder zijn inbegrepen de beleggingscrediteuren (beheerfee en bewaarloon).

4.4.3 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan deelnemers in rekening gebrachte bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Waardeoverdrachten (inkomend/uitgaand)

De post 'waardeoverdrachten' bevat bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Het betreft de rechtstreeks aan het fonds gefactureerde kosten. De niet rechtstreeks aan het fonds gefactureerde kosten worden in mindering gebracht op het rendement.

Overige baten

De overige baten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Wijziging in voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

Rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen vindt plaats op basis van een rente van -0,06% (2015: 0,159%). Dit is de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 1 januari 2016. De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Ottrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hier opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de uitbetaling van de pensioenen in de verslagperiode.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks valt een percentage van de uitkeringen vrij uit de voorziening pensioenverplichtingen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten). Daarnaast wordt een percentage van de pensioenopbouw toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder 'Wijziging marktrente'.

Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten

Het saldo van de toevoeging of de onttrekking aan de technische voorziening uit hoofde van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten en waardeoverdrachten die nog in behandeling zijn.

Wijziging overlevingstafels/voorziening langlevensrisico

Periodiek worden de actuariële grondslagen beoordeeld. Mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Indexering en overige toeslagen

SPMS streeft ernaar om de pensioenrechten en-aanspraken welvaartsvast te houden. De jaarlijkse procentuele aanpassing is niet lager dan 3% voor de rechten die altijd bij SPMS zijn ondergebracht. SPMS kan de indexering volledig financieren vanuit de 'voorziening voor toekomstige welvaartvastheidsbescherming'. Deze maakt onderdeel uit van de voorziening pensioenverplichtingen en heeft daarom geen impact op de dekkingsgraad.

Wijzigingen overige mutaties

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. De resultaten die zijn ontstaan door afwijkingen ten opzichte van de veronderstellingen die gemaakt zijn, zoals langlevens, kortlevens en arbeidsongeschiktheid. Ook worden de resultaten van overige mutaties hier meegenomen.

Overige lasten

De overige lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4.4.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Het kasstroomoverzicht geeft niet de mutatie weer in de liquiditeiten die onder de beleggingen zijn opgenomen.

4.5 Toelichting op de balans

4.5.1 Beleggingen voor risico van het pensioenfonds

Beleggingen onderscheiden naar beleggingscategorie

Beleggingen onderscheiden naar beleggingscategorie (x € 1.000), verloop 2016

	Vastrentende waarden	Aandelen	Vastgoed beleggingen	Derivaten	Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen / Alpha-mandaat)	Deposito's / Liquide middelen	Totaal
Stand per 31 december 2015	4.766.670	2.205.178	887.977	-28.860	762.488	278.241	8.871.694
Aankoop/verstrekkingen	4.310.772	2.276.234	394.092	70.486	-	5.451	7.057.035
Verkopen/aflossingen	-3.908.330	-2.010.656	-365.289	-508.234	-195.277	-	-6.987.786
Overige mutaties	45.217	8.131	48.520	47.469	-70	-10.743	138.524
Herwaardering	342.404	207.033	4.628	210.213	10.427	-2.916	771.789
Stand per 31 december 2016	5.556.733	2.685.920	969.928	-208.926	577.568	270.033	9.851.256
Onder de overlopende schulden en overlopende passiva verantwoorde derivaten							789.054
Totaal beleggingen volgens de balans							10.640.310

Beleggingen onderscheiden naar beleggingscategorie (x € 1.000), verloop 2015

	Vastrentende waarden	Aandelen	Vastgoed beleggingen	Derivaten	Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen / Alpha-mandaat)	Deposito's / Liquide middelen	Totaal
Stand per 31 december 2014	3.850.260	2.687.196	813.570	624.608	687.058	191.590	8.854.282
Aankoop/verstrekkingen	3.541.096	2.290.372	316.345	409.772	2.658	72.245	6.632.488
Verkopen/aflossingen	-2.671.154	-2.878.604	-289.110	-625.549	-10.197	-	-6.474.614
Overige mutaties	10.380	-39.770	-33.975	42.125	-12	4.378	-16.874
Herwaardering	36.088	145.984	81.147	-479.816	82.981	10.028	-123.588
Stand per 31 december 2015	4.766.670	2.205.178	887.977	-28.860	762.488	278.241	8.871.694
Onder de overlopende schulden en overlopende passiva verantwoorde derivaten							593.774
Totaal beleggingen volgens de balans							9.465.468

Actuele waarde schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten zijn gewaardeerd door gebruik te maken van waarderingssystemen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Wegens de hiermee gepaard gaande onzekerheden is specifiek voor niet-beursgenoteerde beleggingen aanvullend onderzoek verricht. Voor niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die onderdeel zijn van de beleggingscategorieën aandelen, vastgoedbeleggingen en alternatieve beleggingen (hedgefondsen/alpha-mandaat) zijn de waarderingen vastgesteld op basis van de 'beste inschatting'- opgaven per balansdatum van de fondsmanager en/of administrator van het beleggingsfonds, omdat een door een externe onafhankelijk accountant goedgekeurde jaarrekening nog niet beschikbaar was. Om een goede inschatting te kunnen maken van de juistheid van deze 'beste inschatting' is een vergelijking gemaakt tussen de 'beste inschatting'- opgave over 2015 en de jaarrekening 2015 van het betreffende fonds. Het hiermee verkregen inzicht heeft niet tot aanpassingen van de waarde ultimo 2016 geleid. Daarnaast zijn alle 'beste-inschattingsopgaven' van de fondsmanager en/of administrator beoordeeld op de algemene marktontwikkelingen. Tot slot is de gebruikte waarderingssystematiek voor niet-beursgenoteerde derivaten (SWAPS) getoetst met vergelijkbare financiële instrumenten.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

Wijze van waardebepaling (x € 1.000)

	Marktnoteringen	Afgeleide marktnoteringen	Waarderingsmodellen en - technieken niet gebaseerd op marktdata	Totaal
Per 31 december 2016				
Vastrentende waarden	4.976.204	580.529	-	5.556.733
Aandelen	2.685.115	-	805	2.685.920
Vastgoedbeleggingen	590.414	-	379.514	969.928
Derivaten	1.472	-210.398	-	-208.926
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen/Alpha-mandaat)	77	144.039	433.452	577.568
Deposito's/liquide middelen	270.033	-	-	270.033
Totaal	8.523.315	514.170	813.771	9.851.256

De verdeling in de drie rubrieken heeft op onderstaande wijze plaatsgevonden. Onder directe marktnoteringen zijn beleggingen opgenomen met een ISIN code, Liquiditeiten fondsen, Options, Cash en openstaande posten.

Onder afgeleide marktnoteringen is opgenomen FX-en, OTC, unlisted credits, hedge funds met ISIN.

Onder waarderingssystemen en technieken niet gebaseerd op marktdata is opgenomen unlisted vastgoed, unlisted equity, hedge funds (alpha-mandaat) zonder ISIN en private equity.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Aanvullend wordt een analyse van de liquiditeit van vastrentende stukken door middel van een analysemethodiek van Bloomberg (BVAL) op de prijsvorming uitgevoerd. De uitkomsten worden door het bestuur gebruikt voor de validering van waardebepaling.

Vastrentende waarden (x € 1.000)

	2016	2015
Obligaties	3.149.380	2.030.214
Credits	1.993.536	2.171.941
Index-linked	24.267	231.416
Mortgage Loans	271.597	260.363
Subtotaal vastrentende waarden	5.438.780	4.693.934
Overlopende activa	85.727	63.155
Overlopende passiva	-1.489	-4.256
Liquide middelen	33.715	13.837
Stand per 31 december	5.556.733	4.766.670

De vastrentende waarden portefeuille (obligaties, credits en leningen op schuldbekentenis) naar regio verdeeld, ziet er als volgt uit:

Vastrentende waarden naar regio (x € 1.000)

	2016		2015	
Europa	2.781.772	51,1%	2.467.177	52,6%
Verenigde Staten	2.152.976	39,6%	1.855.506	39,5%
Overige	504.032	9,3%	371.251	7,9%
Stand per 31 december	5.438.780	100%	4.693.934	100%

Aandelen (x € 1.000)

	2016	2015
Aandelen	2.665.543	2.192.933
Overlopende activa	7.939	8.925
Overlopende passiva	-1.378	-3.670
Liquide middelen	13.816	6.990
Stand per 31 december	2.685.920	2.205.178

Vastgoed (x € 1.000)

	2016	2015
Indirect vastgoed beursgenoteerd	535.353	535.562
Indirect vastgoed niet beursgenoteerd (participaties in beleggingsfondsen)	379.514	345.874
Subtotaal vastgoed	914.867	881.436
Overlopende activa	3.776	2.615
Overlopende passiva	-263	-434
Liquide middelen	51.548	4.360
Stand per 31 december	969.928	887.977

Het indirecte niet-beursgenoteerde vastgoed betreft participaties in fondsen. Gezien de juridische vorm en het karakter van deze beleggingen gelden er beperkingen betreffende de vrije verhandelbaarheid.

Derivaten (x € 1.000)

	2016	2015
Valutaderivaten	-178.200	-85.551
Rentederivaten	-60.171	47.430
TBA's	99.946	127.232
Subtotaal Derivaten	-138.425	89.111
Overlopende activa	15.366	217.907
Overlopende passiva	-115.855	-345.147
Liquide middelen	29.988	9.269
Stand per 31 december	-208.926	-28.860

Het valutarisico voor de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen wordt middels valutaderivaten afgedekt. Het risico met betrekking tot het Britse pond en de Japanse yen wordt voor 100% (2015: 100%) strategisch afgedekt. De strategische afdekking van de Amerikaanse dollar bedraagt eveneens 100% (2015: 100%).

De rentederivaten worden aangewend om de duration van de activa met de passiva met elkaar in lijn te brengen ('balansbeheer'). De afgenomen omvang (marktwaarde) van de rentederivaten is voornamelijk toe te schrijven aan het verzilveren van de marktwaarde van de rentederivaten ('recouponnen'). De opgetreden rentestijging had een beperkter effect op de afgenomen omvang.

Daarnaast wordt uit tactische en strategische overwegingen in futures belegd om de allocatie tussen aandelen en obligaties op korte termijn in lijn te brengen met de gewenste portefeuillevordering.

Alternatieve beleggingen (x € 1.000)

	2016	2015
Hedgefonds/Alpha-mandaat	577.492	762.343
Liquide middelen	76	145
Stand per 31 december	577.568	762.488

SPMS beschikt eind 2016 over twee 100% dochterondernemingen/ beleggingsfondsen op de Kaaimaneilanden. Deze zijn opgericht om gescheiden gemanagede accounts te krijgen voor de twee Fund of Hedgefonds. Iedere dochter heeft haar eigen externe Fund of Hedge fund manager. Het voordeel van een gemanagede accountstructuur is hogere transparantie en de mogelijkheid om de portefeuillemanager meer op maat bij te sturen in het gewenste risico-/rendementsprofiel. Bij een niet-maatwerk Fund of Hedge fund is dit niet mogelijk.

Het betreft de volgende deelnemingen:

- Prisma Martinitoren Fund Ltd.
- Blackstone Berkeley 3D Fund Ltd.

Dit sluit aan bij de juridische en operationele structuur van de portefeuillemanagers die deze beleggingsfondsen voor SPMS beheren en heeft geen fiscaal doel. Het bestuur heeft in het kader van de transparantie ervoor gekozen om deze deelnemingen niet te verantwoorden onder deelnemingen, maar ze in de jaarrekening te verantwoorden onder de desbetreffende beleggingscategorie.

Deelnemingen

In het kader van de deelnemingen wordt voorts het volgende opgemerkt. SPMS heeft geïnvesteerd in CIM Fund III via SPMS SPH CF Investco LLC. Hierin heeft SPMS een 49,998% belang. Het belang van SPMS SPH CF Investco in CIM Fund III is 3,7939%.

Het bestuur heeft in het kader van de transparantie ervoor gekozen om deze deelnemingen niet te verantwoorden onder deelnemingen maar ze in de jaarrekening te verantwoorden onder de desbetreffende beleggingscategorie (vastgoed). SPMS ziet deze fondsen als reguliere, extern gemanagede beleggingen.

4.5.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit huurdersinvesteringen van 20 duizend euro (2015: 43 duizend euro) en overige bedrijfsmiddelen van 27 duizend euro (2015: 54 duizend euro).

4.5.3 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa (x € 1.000)

	2016	2015
Te vorderen winstbelasting	-	686
Vordering op deelnemers	3.974	3.935
Overige vorderingen	1.858	248
Stand per 31 december	5.832	4.869

De vorderingen en overlopende activa hebben overwegend een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4.5.4 Overige activa

Liquide middelen (x € 1.000)

	2016	2015
Liquide middelen per 31 december	520	1.298

Onder de liquide middelen worden tegoeden op bankrekeningen opgenomen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Liquide middelen die beschikbaar zijn voor beleggingen, zijn opgenomen onder de post 'Beleggingen' waar deze betrekking op hebben. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

Ultimo 2016 heeft SPMS bij ING Bank N.V. een kredietfaciliteit van 10 miljoen euro. Hiervan wordt ultimo 2016 geen gebruik gemaakt.

4.5.5 Stichtingskapitaal en reserves

Overige reserves en solvabiliteitsreserve (x € 1.000)

	Overige reserves	Solvabiliteitsreserve	Totaal
Stand per 31 december 2015	-135.538	1.531.304	1.395.766
Mutatie tussen overige reserves en solvabiliteitsreserve	227.450	100.141	327.591
Toevoeging uit resultaatbestemming			-
Stand per 31 december 2016	91.912	1.631.445	1.723.357

Krachtens het besluit van het bestuur in de vergadering van 6 juni 2017 is het saldo van baten en lasten toegevoegd aan de reserves.

Solvabiliteit

	2016	2015
Vereist eigen vermogen	20,1%	20,5%
Minimaal vereist eigen vermogen	4,2%	4,2%
Beschikbaar eigen vermogen (behorende bij de feitelijke dekkingsgraad)	21,3%	18,7%
Beschikbaar eigen vermogen (behorende bij de beleidsdekkingsgraad)	17,9%	22,7%

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model. De huidige vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als solvabel.

De beleidsdekkingsgraad van SPMS bedroeg eind maart 2016 120,2%. Dat is 0,1 dekkingsgraadpunt onder het wettelijk vereist eigen vermogen per eind maart 2016, daarom dient SPMS eind juni 2016 een herstelplan in bij De Nederlandsche Bank. Op basis

van het herstelplan 2016 zijn kortingen op pensioenaanspraken of uitkeringen niet nodig. Ook de jaarlijkse onvoorwaardelijke indexatie van 3% kan worden toegekend omdat hier al geld voor gereserveerd is. In het herstelplan stelt SPMS dat zij verwacht binnen 2 jaar weer aan de wettelijke eigen vermogens eis te voldoen. Dit herstel moet met name komen uit het beleggingsrendement. SPMS heeft maximaal 7 jaar de tijd om weer over de vereiste financiële buffer te beschikken. Zolang het vereist eigen vermogen nog niet is bereikt, moet SPMS jaarlijks een nieuw herstelplan indienen. De financiële situatie eind 2016 heeft een nieuw herstelplan voor 2017 noodzakelijk gemaakt. Ook met dit plan, dat uitgaat van het huidige premie-, indexatie- en beleggingsbeleid, zijn er voor 2017 geen aanvullende maatregelen nodig.

De dekkingsgraad van SPMS ultimo 2016 bedraagt 121,3%. De dekkingsgraad is als volgt berekend: Het totale bedrag aan activa, verminderd met de overige schulden en overlopende passiva, is gedeeld door het totale bedrag aan (technische) voorzieningen. Het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) bedraagt 4,2%. Het vereiste eigen vermogen uitgaande van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie bedraagt ultimo 2016 20,1%. De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2016 117,9%. Het beschikbaar eigen vermogen dat hierbij hoort, is dus 17,9% en is lager dan het vereist eigen vermogen. Er is daarom sprake van een ontoereikende solvabiliteit ultimo 2016.

4.5.6 Technische voorzieningen

Technische voorzieningen (x € 1.000)

Categorie	2016	2015
Voorziening pensioenverplichtingen	8.098.085	7.421.406
Voorziening langlevensrisico	-	37.107
Totaal	8.098.085	7.458.513

Bij de bepaling van de technische voorzieningen wordt uitgegaan van door het bestuur vastgestelde grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. Ultimo 2016 is SPMS overgegaan op de nieuwste AG prognosetafels (2016). Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen is SPMS ultimo 2016 overgegaan op de nieuwste AG prognosetafels (2016) met ervaringssterfte van WTW voor de subsector gezondheidszorg en welzijn 'tot de macht 1,2'. Als gevolg van de overstap en het besluit van het bestuur valt de opgebouwde voorziening langlevensrisico, ter hoogte van 0,5 procent van de primo VPV 2016 vrij. Afgelopen jaren heeft het fonds bij de overgang naar nieuwe overlevingstafels met bijbehorende ervaringssterfte geen beroep gedaan op de voorziening langlevensrisico. De technische voorzieningen zijn juist afgenomen bij de omrekening naar de nieuwe grondslagen. Daarom heeft het bestuur besloten om naar de toekomst toe geen voorziening langlevensrisico meer te vormen. De juistheid van sterftegrondslagen wordt geborgd door het twee-jaarlijkse onderzoek naar de correctiefactoren voor ervaringssterfte.

Mutatieoverzicht technische voorzieningen (x € 1.000)

	2016	2015
Stand per 31 december 2016	7.458.513	6.991.778
Vervallen 3-maandsmiddeling	-	300.466
Pensioenopbouw	244.303	224.583
Indexering en overige toeslagen	-	-971
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-4.621	12.653
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-214.273	-207.803
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-5.365	-5.215
Wijziging marktrente	693.835	106.462
Wijziging overlevingstafels/langlevensico	-30.772	37.107
Mutatie waardeoverdrachten	9	4.158
Incidentele mutaties technische voorzieningen	-37.107	-
Overige mutaties	-6.437	-4.705
Stand per 31 december	8.098.085	7.458.513

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw opgenomen. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Indexering en overige toeslagen

SPMS streeft ernaar om de pensioenrechten en-aanspraken welvaartsvast te houden. De toegekende onvoorwaardelijke indexatie van 3% is reeds meegenomen in de verplichtingen en leidt daarom niet tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De waarde van de pensioenaanspraken neemt naast de pensioenopbouw jaarlijks toe met rente. Voor het pensioenfonds betekent dit hogere verplichtingen en dus een dotatie aan de voorziening door middel van oprenting. Rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen vindt plaats op basis van een rente van -0,06% (2015: 0,159%). Dit is de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 1 januari 2016.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Onder de post 'wijziging marktrente' is de mutatie verantwoord als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur. De rentetermijnstructuur ultimo 2016 zoals gepubliceerd door DNB correspondeert met een gemiddelde nominale rente van 1,36 procent. Ultimo 2015 correspondeert de rentetermijnstructuur met een gemiddelde nominale rente van 1,70 procent. De wijziging van de rentetermijnstructuur ten opzichte van eind 2015 leidt tot een toename van de voorziening pensioenverplichtingen met 694 miljoen euro.

Wijziging overlevingstafels

In het boekjaar heeft een wijziging van overlevingstafels plaatsgevonden naar Prognosetafel AG2016 met een ervaringssterfte van Willis Towers-Watson voor de subsector gezondheidszorg en welzijn 'tot de macht 1,2'. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen van 31 miljoen euro.

Vrijval voorziening langlevensrisico

Als gevolg van de overgang op naar de nieuwe overlevingstafels en de nieuwe correctiefactoren voor ervaringssterfte heeft het fonds besloten om de gespaarde voorziening voor langlevensrisico van 37 miljoen euro vrij te laten vallen.

Mutatie waardeoverdrachten

Dit betreft de toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten en waardeoverdrachten die nog in behandeling zijn.

Overige mutaties

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevensrisico en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

Voorziening pensioenverplichtingen (x € 1.000)

	2016	2015
Actieve deelnemers	3.559.918	3.166.283
Gewezen deelnemers	585.155	530.794
Pensioengerechtigden	3.763.177	3.585.612
Netto pensioenverplichtingen	7.908.250	7.282.689
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	189.835	175.824
Totaal per 31 december	8.098.085	7.458.513

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De kenmerken van de regeling zijn als volgt:

- De pensioenregeling is een uitkeringsregeling waarbij jaarlijks een normpensioen wordt opgebouwd. De deelnemer ontvangt een uitkering vanaf de 65-jarige leeftijd. De pensioeningangsdatum kan maximaal vijf jaar worden vervroegd of uitgesteld.
- Per 1 januari 2017 bedraagt het normpensioen 1.014,33 euro per jaar.
- Afhankelijk van de hoogte van de premiegrondslag wordt de pensioenopbouw bepaald volgens het zogenaamde trapcodesysteem waarbij er telkens een zesde deel minder pensioen wordt opgebouwd. De hiermee corresponderende premie wordt daardoor eveneens verlaagd. De parttime factor kan tot verlaging van de opbouw leiden.
- De premie komt 100% voor rekening van de deelnemer. Alleen in geval van blijvende arbeidsongeschiktheid kan SPMS onder voorwaarden de premie voor de opbouw van het pensioen geheel of gedeeltelijk overnemen.
- De regeling kent ook een partnerpensioen, tijdelijk partnerpensioen en wezenpensioen.
- Deelnemers die al voor 1 januari 2013 deelnemer waren hadden eenmalige de keus om niet mee te gaan met verhoging van de jaarlijkse opbouw met 1/3 (opting-out). Zij bouwen een lager pensioen op.

Toeslagbeleid

Het toeslagbeleid kan als volgt worden verwoord:

SPMS streeft ernaar de pensioenrechten en de pensioenaanspraken welvaartsvast te houden, dat wil zeggen aan te passen aan de loonontwikkeling. Hierbij wordt gekeken naar de stijging van het CBS indexcijfer voor de ambtenaren, voor zover dit in lijn ligt met het honorarium van de medisch specialisten. De jaarlijkse procentuele aanpassing is nooit lager dan 3% voor de rechten die altijd bij SPMS zijn ondergebracht. Voor het onvoorwaardelijke deel is de verwachting daarmee gelijk aan de ambitie. Hierop kan alleen een uitzondering worden gemaakt indien de slechte financiële positie van het fonds het nodig maakt om tot een korting als bedoeld in artikel 129 Wvb over te gaan. Boven op de ambitie kan het bestuur een extra toeslag toekennen als de middelen

hiervoor beschikbaar zijn en voor zover dit past binnen de voorwaarde van het toekomstbestendig verlenen van toeslagen als bedoeld in artikel 132 Wet verplichte beroepspensioenregeling en de fiscale maxima.

4.5.7 Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva (x € 1.000)

	2016	2015
Voorziening personeelsbeloningen	58	61
Nog te betalen bedragen overig	1.280	1.507
Crediteuren	11.123	6.563
Nog te betalen beleggingskosten	18.132	10.267
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5.448	5.194
Overige schulden	172	87
Totaal	36.213	23.679

De voorziening personeelsbeloningen betreft de verplichtingen ten aanzien van de jubileumuitkeringen en heeft een looptijd van langer dan een jaar. Alle overige schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Beleggingscrediteuren (x € 1.000)

	2016	2015
Te betalen beheerloon (externe manager)	18.132	8.964
Te betalen bewaarloon (custodian)	-	1.303
Totaal per 31 december	18.132	10.267

Onder het te betalen beheerloon van 18,1 miljoen (2015: 8,9 miljoen) is een schatting opgenomen van circa 4,5 miljoen (2015: 2,7 miljoen) inzake prestatie afhankelijke beloningen.

4.5.8 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Indien de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt bestaat het risico dat er geen ruimte is voor een eventuele toeslagverlening voor opgebouwde pensioenrechten en -aanspraken.

Zoals eerder in paragraaf 4.5.5. al vermeld heeft SPMS eind juni 2016 een herstelplan ingediend.

De dekkingsgraad van SPMS ultimo 2016 bedraagt 121,3%. Het vereiste eigen vermogen uitgaande van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie bedraagt ultimo 2016 20,1%. De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2016 117,9%. Het beschikbaar eigen vermogen dat hierbij hoort, is dus 17,9% en is lager dan het vereiste eigen vermogen. Er is daarom sprake

van een ontoereikende solvabiliteit ultimo 2016. De financiële situatie eind 2016 heeft geleid dat SPMS een geactualiseerd herstelplan voor 1 april 2017 heeft ingediend.

De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling van de aanwezige dekkingsgraad (in percentages):

	2016	2015
Dekkingsgraad per 31 december 2015/2014	118,7	126,4
Primo wijziging RTS	-	-5,2
Dekkingsgraad per 1 januari	118,7	121,2
Beleggingsresultaat	13,7	0,7
Wijziging marktrente	-10,1	-1,7
Indexatie	-	-
Premieresultaat	-1,6	-1,5
Uitkeringen	0,6	0,6
Wijziging overlevingstafel	0,4	-
Opslag langlevensrisico	0,5	-0,6
Overige	-0,9	-
Dekkingsgraad per 31 december	121,3	118,7

De reële dekkingsgraad

Met ingang van 2015 is het fonds verplicht een reële dekkingsgraad aan de toezichthouder te melden. Wettelijk is voorgeschreven dat bij de berekening van de reële dekkingsgraad moet worden uitgegaan van de verwachte prijsinflatie. Een reële dekkingsgraad van 100% betekent dat naar verwachting de pensioenen in de toekomst volledig met prijsinflatie verhoogd kunnen worden. De reële dekkingsgraad wordt bepaald door de beleidsdekkingsgraad te delen door de TBI-grens. TBI staat voor toekomstbestendige indexatie. De TBI-grens is gelijk aan de dekkingsgraad waarboven de pensioenen, naar verwachting, volledig op basis van prijsinflatie geïndexeerd kunnen worden.

Voor een fonds met onvoorwaardelijke toeslagverlening moet een nominale beleidsdekkingsgraad bepaald worden waarbij de onvoorwaardelijke stijging van 3% buiten beschouwing wordt gelaten. De pensioenverplichtingen worden dan op dezelfde manier vastgesteld als voor een “doorsnee” pensioenfonds.

Eind 2016 bedraagt de nominale beleidsdekkingsgraad 201,0% en de TBI-grens 121,1%. De reële dekkingsgraad eind 2016 bedraagt derhalve $(201,0/121,1 =)$ 166,0%. De reële dekkingsgraad van SPMS is hoger dan de actuele dekkingsgraad. Dit is ook gerechtvaardigd omdat de actuele dekkingsgraad van SPMS een ‘welvaartsvaste’ dekkingsgraad en de reële dekkingsgraad een ‘waardevaste’ dekkingsgraad is.

Surplus/Tekort op FTK-grondslagen (x € 1 miljoen)

	2016	2015
Technische voorzieningen volgens jaarrekening	8.098	7.459
Buffers		
S1 Renterisico	67	74
S2 Risico zakelijke waarden	1.177	1.146
S3 Valutarisico	281	235
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	585	498
S6 Verzekeringstechnisch risico	218	198
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	140	125
Totaal S (vereiste buffers) bepaald op basis van standaardmethode	1.631	1.531
Vereist vermogen	9.729	8.990
Aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden = pensioenvermogen)	9.821	8.854
Surplus 2016 / Tekort (2015)	92	-136

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie is uitgegaan van het strategische renteafdeckingspercentage van 78% op basis van de marktrente. Het strategische renteafdeckingspercentage van 78% geeft circa 87% afdekking van de schok van de verplichtingen. De strategische beleggingsmix is nauwelijks gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Het renterisico is iets afgenomen door de lagere rentestand. De toename bij het risico zakelijke waarden is het gevolg van het toegenomen vermogen. De toename bij valutarisico en bij kredietrisico is ook het gevolg van het toegenomen vermogen. De hogere voorziening pensioenverplichtingen vertaalt zich in een hoger verzekeringstechnisch risico.

Risicobeleid en -beheer

Voor de beschrijving van het risicobeleid en -beheer wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2016 64% (2015: 60%) van de beleggingsportefeuille en is voor 74% (2015: 82%) afgedekt door de euro. De belangrijkste valuta daarin zijn de Amerikaanse dollar (USD), het Britse pond (GBP) en de Japanse yen (JPY). Het strategische beleid van het fonds is om de valutaposities in GBP en JPY voor 100% (2015: 100%) af te dekken. De positie in USD wordt eveneens voor 100% (2015: 100%) afgedekt. De valutapositie voor en na afdekking

door valutaderivaten wordt hieronder weergegeven.

Valutapositie (x € 1.000)

	2016		
	Vóór afdekking	Valuta derivaten	Nettopositie (na)
GBP	263.160	-278.487	-15.327
JPY	179.124	-187.049	-7.926
USD	4.466.348	-4.187.219	279.129
Overige valuta	1.348.854	46.990	1.395.844
Totaal	6.257.487	-4.605.766	1.651.720

De tactische/feitelijke positie kan op 31 december 2016 afwijken van de strategische positie. Het afdekkingsbeleid is gericht op de strategische positie. Daarom kunnen bij Pond, Dollar en Yen netto-posities ontstaan.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden, renteswaps en de pensioenverplichtingen verandert door ongunstige veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Duration ultimo jaar (x € 1.000)

	2016		2015	
	Balanswaarde	2016 (jaren)	Balanswaarde	2015 (jaren)
Duration van de vastrentende waarden (voor derivaten)	5.438.780	9,5	4.693.934	10,0
Duration van de portefeuille (na derivaten)	9.851.256	15,3	8.871.694	14,6
Duration van de pensioenverplichtingen	8.098.085	18,9	7.458.513	18,2

De duration van de (vastrentende) beleggingen is aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde 'duration mismatch'. Dit resulteert in een gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt. Andersom geldt dat bij een rentestijging de dekkingsgraad ook zal stijgen. Het beleid van het pensioenfonds is om een gedeelte van dit renterisico af te dekken. In 2016 is het strategische afdekkingpercentage 78% van de marktwaarde. Het afdekken van het renterisico gebeurt met renteswaps. Dit zijn derivaten waarmee de duration van de vastrentende beleggingen kan worden opgehoogd

Vastrentende waarden naar looptijd ultimo jaar (x € 1.000)

	2016		2015	
Resterende looptijd <1 jaar	58.970	1%	28.963	1%
Resterende looptijd >1 en <5 jaar	852.889	16%	669.156	14%
Resterende looptijd >5 jaar	4.526.921	83%	3.995.815	85%
Totaal (*)	5.438.780	100%	4.693.934	100%

(*) Betreft de waarde van de vastrentende waarden exclusief overlopende activa, passiva en liquide middelen.

Bij het bepalen van het vereist eigen vermogen worden voor het bepalen van de rentegevoeligheid van de verplichtingen en de bezittingen de uitkeringenstromen gehanteerd.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan. Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen en of het vragen van (extra) zekerheden zoals onderpand. met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, vooral OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds worden afgedekt door onderpand.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende waarden portefeuille kunnen de volgende overzichten worden gegeven:

Obligaties (x € 1.000)

	2016		2015	
AAA	2.219.086	70,5%	1.991.340	98,2%
AA	4.701	0,1%	11.074	0,5%
A	102.813	3,3%	4.686	0,2%
BBB	449.797	14,3%	15.869	0,8%
Lager dan BBB	319.463	10,1%	3.262	0,2%
Geen rating	53.520	1,7%	3.983	0,2%
Totaal	3.149.380	100%	2.030.214	100%

De stijging in de categorie BBB en lager is naast de opgetreden kapitaalappreciatie en de verhoogde allocatie naar deze obligaties bij de actieve mandaten (hetzij binnen de toegestane bandbreedte) ook het gevolg van de omzetting van Ashmore en

Stone Harbour van een fonds naar een discretionair mandaat. Deze opkomende markten obligaties worden nu onder obligaties verantwoord en niet onder credits. In 2015 waren beide fondsen verantwoord onder credits, waarbij de ratingverdeling binnen de credits was gebaseerd op look through.

Credits (x € 1.000)

	2016		2015	
AAA	49.510	2,5%	33.029	1,5%
AA	82.162	4,1%	64.188	3,0%
A	399.469	20,0%	471.999	21,7%
BBB	1.050.133	52,7%	1.016.615	46,8%
Lager dan BBB	312.036	15,7%	485.368	22,3%
Geen rating	100.226	5,0%	100.742	4,6%
	1.993.536	100,0%	2.171.941	100,0%

Index Linked Bonds (x € 1.000)

	2016		2015	
AAA	15.540	64,0%	131.339	56,8%
AA	-	0,0%	100.077	43,2%
A	-	0,0%	-	0,0%
BBB	2.546	10,5%	-	0,0%
Lager dan BBB	6.181	25,5%	-	0,0%
Geen rating	-	0,0%	-	0,0%
	24.267	100,0%	231.416	100,0%

Mortgage Loans (x € 1.000)

	2016		2015	
AAA	27.489	10,1%	33.982	13,1%
AA	4.311	1,6%	6.580	2,5%
A	5.721	2,1%	13.097	5,0%
BBB	1.965	0,7%	5.082	2,0%
Lager dan BBB	1.431	0,5%	4.211	1,6%
Geen rating	230.680	84,9%	197.411	75,8%
	271.597	100,0%	260.363	100,0%

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Tevens bestaat de mogelijkheid om staatsobligaties in onderpand te geven. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langleven, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevenrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2016 overgegaan naar de prognosetafels AG 2016 met ervaringssterfte van Towers Watson 2016 voor de subsector gezondheidszorg en welzijn 'tot de macht 1,2'

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid, vermeerderd met 50% van de in het boekjaar ontvangen netto premie ter dekking van de in het boekjaar ontstane, maar nog niet gemelde schades.

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om de pensioenen te verhogen. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, het rendement, de looninflatie en de demografie. Er is sprake van een onvoorwaardelijke toeslagtoezegging van 3%.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Ultimo 2016 zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2 procent van het balanstotaal aanwezig:

Posten met omvang groter dan 2%

	2016	2015
Bundesrepublik Deutschland	18,32%	18,34%
Nederlandse Staat	4,33%	4,34%

Bundesrepublik Deutschland en Nederlandse Staat zijn Europese staatsobligaties met AAA rating die weinig of geen kredietrisico hebben. Daarnaast beslist het bestuur van SPMS over de gewichten en bandbreedtes per beleggingscategorie en deze worden continu gemonitord. Bij de bepaling van het vereiste eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, en de kwaliteit van geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. De borging geschiedt onder meer door het analyseren van een actuele ISAE 3402 type II-rapportage ontvangen van APG, JP Morgan, BlackRock en Aviva.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen geldt voor SPMS dat dit risico niet beheersbaar is.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Hiervoor geldt dat wordt gewerkt met onderpand.

Er wordt gebruik gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Forwards: forwards lijken veel op futures, maar worden over the counter (OTC, zie begrippenlijst) verhandeld in plaats van op een beurs. SPMS belegt in zogenaamde TBA's (to be announced) om zo te kunnen beleggen in Amerikaanse hypotheek.
- Currency forwards: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten, waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Swaps: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten, waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van geldstromen. SPMS maakt gebruik van interest rate swaps om het renterisico te beperken.
- Met behulp van credit default swaps worden crediteurenrisico's in de obligatieportefeuille tactisch gestuurd en met behulp van total return swaps is een deel van de beleggingen in opkomende markten gerealiseerd.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities ultimo jaar (x € 1.000):

Derivatenposities (*) ultimo jaar (x € 1.000)

	2016		2015	
Type contract	Onderliggende contracten	Marktwaarde	Onderliggende contracten	Marktwaarde
Futures/forwards	976.724	-	519.858	-
Currency forward	6.241.152	-178.200	5.096.485	-85.551
TBA's	98.530	99.946	126.712	127.232
Interest rate swaps	7.875.950	-59.077	7.372.656	47.327
Credit default swaps	90.840	-1.094	87.748	103
Interest rate optie	-	-	-	-
		-138.425		89.111

*) Betreft de waarde van de derivaten exclusief overlopende activa, passiva en liquide middelen.

	2016	2015
Derivatenpositie	-138	89
TBA's (voor TBA's hoeft geen collateral te worden aangehouden)	-100	-127
Saldo te ontvangen onderpand/ te verstrekken onderpand	9	27
Saldo zekerheden	-229	-11

Dit bedrag (-229 miljoen) sluit aan met het saldo van de ontvangen (290 miljoen) en verstrekte zekerheden (61 miljoen) zoals vermeld in paragraaf 4.5.9

4.5.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

SPMS huurt haar kantooruimte aan de Dribergseweg in Zeist. Op basis van het tot 30 september 2019 doorlopende huurcontract bedraagt de huurverplichting ultimo 2016 circa 650.000 euro (circa 200.000 euro per jaar). SPMS heeft aan zes functionarissen auto's ter beschikking gesteld. Deze auto's worden geleased. De verplichting van SPMS op basis van de afgesloten contracten bedraagt ultimo 2016 circa 227.000 euro.

Voorwaardelijke verplichtingen

Er lopen tegen het pensioenfonds geen juridische procedures die zouden kunnen leiden tot een verplichting van materiële omvang.

Op grond van regelgeving dient SPMS inzicht te geven in de fiscale positie in de Verenigde Staten op het gebied van vastgoedbeleggingen. Doordat de Amerikaanse vastgoedportefeuille verder in waarde is gestegen en er reguliere fiscale afschrijvingen plaatsvinden, lopen de commerciële en fiscale waarden steeds verder uiteen. De ongerealiseerde

vermogenswinsten, dat wil zeggen het verschil tussen de commerciële en fiscale waarden, kunnen in de toekomst in de aangiften van SPMS tot uiting komen.

De schatting van de belastinglatentie kent zowel een passieve positie (schuld) als een actieve positie (vordering). De passieve positie komt voort uit het scenario dat de onderliggende bezittingen direct verkocht worden door de fondsen waarin SPMS investeert. Uitgaande van het beleggingsbeleid van SPMS zullen deze vastgoedbeleggingen in portefeuille blijven en zou betoogd kunnen worden dat de schatting van de belastinglatentie aanzienlijk lager is. De actieve positie zal afhankelijk van de nog te realiseren resultaten in de betreffende beleggingen ook daadwerkelijk te vorderen zijn.

Echter gezien de onzekerheden die met deze schatting samen hangen, de keuzes die het fonds heeft inzake haar exitstrategie en de inherent grote onzekerheid over de waardeontwikkeling van het onroerend goed, voldoet deze post niet aan de opnamecriteria voor de jaarrekening.

Verstrekte zekerheden en garanties

Uit hoofde van derivaten-beleggingstransacties is door SPMS voor een bedrag van 290 miljoen euro aan zekerheden gesteld in de vorm van in onderpand gegeven obligaties en cash.

Betreffende de huur van de kantoorruimte aan de Driebergseweg is aan verhuurder een bankgarantie voor onbepaalde tijd ter waarde van 30.000 euro verstrekt.

Ontvangen zekerheden

Uit hoofde van derivaten-beleggingstransacties is door SPMS voor een bedrag van 61 miljoen euro aan zekerheden ontvangen in de vorm van in onderpand verkregen obligaties en cash.

4.6 Toelichting op staat van baten en lasten

4.6.1 Premiebijdragen

Premiebijdragen (x € 1.000)

	2016	2015
Feitelijke premie		
Normpensioen	70.809	67.284
3% onvoorwaardelijke toeslagverlening	92.395	86.232
Risicoregeling	1.698	1.624
Premieovername bij arbeidsongeschiktheid	5.773	5.429
Totaal	170.675	160.569
Kostendeekkende premie	296.435	277.882
Gedempte kostendeekkende premie	135.268	140.927
Feitelijke premie	170.675	160.569

De verschillen tussen de kostendeekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie zijn het gevolg van verschillen in gehanteerde rekenrente. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

Kostendeekkende- en gedempte kostendeekkende premie (x € 1.000)

	Kostendeekkende premie	Gedempte kostendeekkende premie
Actuarieel benodigde premie	239.752	106.003
Opslag uitvoeringskosten	2.049	2.049
Opslag premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	4.552	4.552
Opslag solvabiliteit	50.082	22.664
Totaal	296.435	135.268

4.6.2 Waardeoverdrachten

Waardeoverdrachten (x € 1.000)

	2016	2015
Waardeoverdrachten inkomend	-83	6.118
Waardeoverdrachten uitgaand	8	-2.095
Saldo	-75	4.023

4.6.3 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Beleggingsresultaten 2016 (x € 1.000)

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	49.907	4.628	-3.280	51.255
Aandelen	58.654	207.033	-11.544	254.143
Vastrentende waarden	179.016	342.405	-17.947	503.474
Derivaten	23.573	210.213	181	233.967
Alternatieve beleggingen (Hedgefonds/Alpha-mandaat)	-	10.427	-3.820	6.607
Overige beleggingen	-26	-31.214	-	-31.240
	311.124	743.492	-36.410	1.018.206

De indirecte beleggingsopbrengsten en de herwaardering in de tabel van paragraaf 4.5.1 vertonen een verschil van 28.297. Dit wordt veroorzaakt door gerealiseerd resultaat op futures (-26.264) en valutakoersverschillen (- 2.033).

Beleggingsresultaten 2015 (x € 1.000)

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	31.249	81.147	-3.074	109.322
Aandelen	56.061	145.984	-10.334	191.711
Vastrentende waarden	127.580	36.088	-12.698	150.970
Derivaten	27.147	-479.816	27	-452.642
Alternatieve beleggingen (Hedgefonds/Alpha-mandaat)	-	82.981	-5.577	77.404
Overige beleggingen	2.078	-13.448	-	-11.370

244.115

-147.064

-31.656

65.395

De indirecte beleggingsopbrengsten en de herwaardering in de tabel van paragraaf 4.5.1 vertonen een verschil van 23.476. Dit wordt veroorzaakt door gerealiseerd resultaat op futures (12.230) en valutakoersverschillen (-35.706).

Kosten vermogensbeheer (x € 1.000)

	2016	2015
Bewaarloon	1.968	2.165
Beheerloon externe managers	21.955	18.616
Kosten fiduciair management	4.954	4.819
Prestatie afhankelijke vergoedingen	4.354	3.182
Overige kosten vermogensbeheer	620	395
Advieskosten vermogensbeheer	942	970
Aandeel kosten vermogensbeheer, bestuur en bestuursbureau	1.617	1.509
Totaal kosten vermogensbeheer	36.410	31.656

Naast de bovenvermelde kosten van vermogensbeheer worden voor de in de sectoren vastgoedbeleggingen, aandelen en alternatieve beleggingen (hedgefondsen/alpha-mandaat) opgenomen beleggingsfondsen, onderliggende kosten voor vermogensbeheer en custody direct in de waarde van het betreffende fonds verwerkt. De directe kosten ad 36.410 samen met de kosten die in de betreffende fondsen zijn verwerkt is het totaal dat in paragraaf 2.1.8 is toegelicht.

De transactiekosten worden direct ten laste van de beleggingsopbrengsten gebracht en zijn daarom in de jaarrekening niet zichtbaar. De transactiekosten bestaan uit in- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen, aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen in beleggingstitels en aankoopkosten. De geïdentificeerde transactiekosten over 2016 bedroegen 26,6 miljoen euro (2015: 16,7 miljoen euro).

De kosten zijn in 2016 gestegen ten opzichte van 2015. Hier staat tegenover dat het vermogen waarmee gerekend moet worden gestegen is. De regels voor het bepalen van het te hanteren vermogen zijn voorgeschreven door DNB en de Pensioenfederatie. Dat vermogen wordt bepaald door het gemiddeld belegd vermogen gedurende het boekjaar.

Kosten van performance fees moeten worden verantwoord alsof het contract per einde boekjaar wordt afgewikkeld. Als het jaar erop blijkt dat er uiteindelijk geen outperformance was, kan (een deel van) de reservering vrijvallen. Wanneer blijkt dat te veel is gereserveerd kan het saldo zelfs negatief worden.

Voor nog te ontvangen facturen, per 31 december 2016, inzake beheerloon externe managers is een bedrag van 13,6 miljoen (2015: 6,2 miljoen) opgenomen. Voor nog te betalen performance fee is een schatting van 4,5 miljoen (2015: 2,7 miljoen) opgenomen.

4.6.4 Pensioenuitkeringen en afkoop

Pensioenuitkeringen en afkoop (x € 1.000)

	2016	2015
Ouderdomspensioen	165.227	160.365
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	48.390	46.949
Wezenpensioen	593	573
Afkoop	1	6
Totaal	214.211	207.893

4.6.5 Mutaties in voorziening pensioenverplichtingen/langlevensrisico

Mutaties in voorziening pensioenverplichtingen/langlevensrisico (x € 1.000)

	2016	2015
Pensioenopbouw	244.303	224.583
Indexering en overige toeslagen	-	-971
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-4.621	12.653
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-214.273	-207.803
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-5.365	-5.215
Wijziging marktrente	693.835	406.928
Wijziging overlevingstafels	-30.772	-
Mutatie langlevensrisico	-37.107	37.107
Mutatie waardeoverdrachten	9	4.158
Incidentele mutaties TV	-	-
Overige mutaties	-6.437	-4.705
Totaal	639.572	466.735

Toelichting overige mutaties (x € 1.000)

	2016	2015
Sterfte en overige technische grondslagen	-6.639	-4.723
Arbeidsongeschiktheid	202	18
Totaal	-6.437	-4.705

4.6.6 Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)

	2016	2015
Kosten bestuur	632	488
Kosten BPMS	300	253
Kosten bestuursbureau		
· Salarissen	1.404	1.370
· Sociale lasten	145	169
· Pensioenlasten	218	452
· Overige personeelskosten	212	373
· Huisvestings- en automatiseringskosten	448	390
Totale kosten bestuursbureau	2.427	2.754
Controle- en toezichtskosten	760	791
Advieskosten	325	557
Overige kosten (m.n. communicatiekosten deelnemers)	346	267
Totaal kosten bestuur en bestuursbureau	4.790	5.110
Waarvan kosten vermogensbeheer	1.617	1.509
Totaal pensioenuitvoeringskosten bestuur en bestuursbureau	3.173	3.601
Kosten uitvoeringsorganisatie	3.721	3.599
Projectkosten	520	558
Totaal	7.414	7.758

Onder de post controle- en toezichtskosten zijn de kosten van toezicht van DNB (446 duizend euro) en toezicht AFM (28 duizend euro) opgenomen.

De toename in de kosten van bestuur wordt veroorzaakt door de benoeming van nieuwe aspirant bestuursleden en hiermee samenhangende opleidingskosten. Het personeel neemt deel aan de pensioenregeling van PFZW. Als werkgever heeft SPMS aan het fonds geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van tekorten, anders dan het voldoen van de jaarlijkse premiebijdragen. Uit dien hoofde kan worden volstaan met het verantwoorden van de premie als last.

De projectkosten bestaan uit de volgende projecten:

Projectkosten (x € 1.000)

	2016	2015
Fiscaal kader 2015	-	407
Handhaving	221	118
Jaarlijkse uitvraag	219	-
Overige projecten	80	33
Totaal	520	558

In het boekjaar zijn de volgende honoraria van externe accountantskantoren ten laste gebracht van het pensioenfonds:

Kosten accountants (x € 1.000)

	2016	2015
Deloitte, controle jaarrekening	114	129
Deloitte, adviesdiensten op fiscaal terrein.	-	-
Subtotaal Deloitte	114	129
Overige Accountants, controle jaarrekening	-	-11
PwC Adviseurs, adviesdiensten op fiscaal terrein.	78	207
Subtotaal overig	78	196
Totaal	192	325

4.6.7 Overige lasten

Overige lasten (x € 1.000)

	2016	2015
Financieringslast kwartaal-/maanduitkeringen	-	-
Diverse lasten	32	167
Totaal	32	167

Aantal personeelsleden en bezoldiging

Bij het fonds zijn ultimo 2016 16 (2015: 15) werknemers in dienst op het bestuursbureau. Er is in 2016 geen sprake van een uitbreiding van de bezetting. In verband met het vertrek van een medewerker per jaareinde en de noodzakelijke inwerkperiode van de opvolger was slechts gedurende een maand sprake van een hogere bezetting. Omgerekend naar fulltime equivalenten bedraagt het aantal medewerkers 13,3 FTE (2015: 12,4 FTE). 1 FTE = 36 uur. Er zijn geen medewerkers werkzaam in het buitenland.

De bezoldiging voor de bestuurders samen bedraagt 435 duizend euro (2015: 336 duizend euro).

Verbonden partijen

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting bij 'aantal personeelsleden'. Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Evenmin zijn leningen verstrekt of is sprake van vorderingen op (voormalige) personeelsleden.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Gebeurtenissen na balansdatum

Indien er gebeurtenissen na balansdatum zijn zullen deze hier worden gepresenteerd.

Ondertekening

Zeist, 20 juni 2017

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

Het bestuur,

drs. M. Bijl

drs. E.P. Stuijtzand

dr. P. Biemond

dr. C.H.R. Bosman

drs. C. J.M. Kiewiet

dr. C.G. Vermeij

drs. M.H.B. Vonk

5. Overige gegevens

5.1 Statutaire regeling over bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

De onderverdeling van de resultaatbestemming is als volgt:

Resultaatbestemming (x € 1.000)

	2016	2015
Onttrekking / Toevoeging aan overige reserves	246.750	65.395

5.3 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten te Zeist is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2016.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 50 miljoen euro. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 2,5 miljoen euro te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- De technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn overeenkomstig de beschreven berekenings-regels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van extra toeslagen beperkt zijn.

Apeldoorn, 20 juni 2017

R. Kruijff AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

5.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten per 31 december 2016 en van het saldo van baten en lasten over 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2016;
2. De staat van baten en lasten over 2016;
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie “Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening”.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op Euro 50 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op 1% van de som van het aanwezige stichtingskapitaal en reserves en de technische voorzieningen met een maximum van Euro 50 miljoen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de organen belast met governance overeengekomen dat wij aan de organen belast met governance tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven Euro 2.500.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de organen belast met governance gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als

afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

- Financiële positie en de gevoelheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen

De technische voorziening waar onder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds betreft de belangrijkste verplichting in de balans van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. Per 31 december 2016 bedraagt de actuele dekkingsgraad 121,3 procent en de beleidsdekkingsgraad 117,9 procent.

Bij onze controle hebben wij bijzondere aandacht gegeven aan de technische voorzieningen waarvan de waardering gevoelig is voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen.

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten heeft in de grondslagen voor waardering van activa en passiva op pagina 86 en 87 de grondslagen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In noot 4.5.6 bij de jaarrekening is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven. Uit deze detaillering blijkt dat aanpassingen hebben plaatsgevonden in de (actuariële) veronderstellingen door toepassing van de in 2016 verschenen nieuwe prognosetafel 2016 van het Actuarieel Genootschap, een actualisering van de fondsspecifieke ervaringssterfte en de vrijval van de voorziening langlevensrisico. Volgens deze toelichting en de toelichting in noot 4.5.6 is de technische voorziening hierdoor Euro 67.879.000 lager uitgekomen.

Wij hebben de redelijkheid van de aannames en schattingen van het Bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen.

- Waardering van (illiquide) beleggingen

De beleggingen zijn een significante post op de balans van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten. Deze beleggingen dienen volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling te worden gewaardeerd op marktwaarde.

Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten, maar er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van waarderingsmodellen. Het met behulp van deze modellen bepalen van de marktwaarde is complex en bevat subjectieve elementen die bij de berekening worden gehanteerd.

In de grondslagen voor waardering van activa en passiva op pagina 84 en 85 alsmede in noot 4.5.1 bij de jaarrekening geeft Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten inzicht in de gehanteerde waarderingsmethoden van de beleggingen. Uit deze toelichting blijkt dat ultimo 2016 € 813.771.000 (8% van de totale beleggingen) is gewaardeerd met behulp van waarderingsmodellen en technieken.

Wij hebben beoordeeld of de in de grondslagen voor de waardering van activa en passiva op pagina 84 en 85 alsmede in noot 4.5.1 beschreven methoden en technieken om de marktwaarde te bepalen voldoen aan de geldende verslaggevingsregels en of deze geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Verder hebben wij getoetst of de toepassing van deze modellen is uitgevoerd overeenkomstig de uitgangspunten. Daarnaast hebben wij de veronderstellingen die het Bestuur hierbij heeft gemaakt geëvalueerd om de redelijkheid hiervan vast te stellen.

- Betrouwbare uitvoering van processen voor pensioenbeheer en vermogensbeheer bij de uitvoeringsorganisatie

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten heeft de uitvoering van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed, maar blijft conform wetgeving eindverantwoordelijk voor de gehele dienstverleningsketen. De financiële informatie die ontvangen wordt van de uitvoeringsorganisatie is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten. Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten loopt het risico dat de uitbestede processen niet of onvoldoende worden beheerst en/of dat de ontvangen financiële informatie van de uitvoeringsorganisatie niet betrouwbaar is. In paragraaf 2.2.9 van het bestuursverslag alsmede in noot 4.5.8 bij de jaarrekening in de paragraaf operationeel risico, geeft het Bestuur een nadere toelichting over de uitbesteding en de wijze waarop risico's verbonden met deze uitbesteding worden beheerst.

Wij hebben de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisatie, voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening, beoordeeld. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II-rapportages. Verder hebben wij kennis genomen van de rapportages van de uitvoeringsorganisatie en de toelichtingen hierop aan het Bestuur. Daarnaast hebben wij gegevensgerichte cijferanalyses en deelwaarnemingen uitgevoerd, gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Kerncijfers;
- Bestuursverslag;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de kerncijfers, het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET-OF REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

Benoeming

Wij zijn door het Bestuur op 23 juni 2015 benoemd als accountant van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten vanaf de controle van het boekjaar 2015 en zijn sinds die datum tot op heden de externe accountant.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het Bestuur voor de jaarrekening

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of

fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is, waarbij opgemerkt wordt dat het Bestuur op basis van de Wet verplichte beroepspensioenregeling het korten van pensioenen als ultimum remedium kan inzetten.

Het Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De organen belast met governance zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige

gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen en de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de activiteiten geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de organen belast met governance onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de organen belast met governance dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de organen belast met governance over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de organen belast met governance hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet-of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 20 juni 2017

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: Drs. M. van Luijk RA

Bijlagen

I - Samenstelling Vergadering van Afgevaardigden van BPMS

I - Samenstelling Vergadering van Afgevaardigden van de BPMS

De Vergadering van Afgevaardigden (VvA) bestaat uit afgevaardigden (lid) en hun plaatsvervangers (plv). Deze ‘ambassadeurs’ treden ieder namens hun eigen afdeling op.

- A. Elke zelfstandige staf in een ziekenhuis, waar tenminste 10 SPMS-deelnemers werkzaam zijn, geldt als een afdeling. Op dit moment zijn dat 63 afdelingen. Iedere afdeling vaardigt één gewoon lid af naar de VvA en benoemt een plaatsvervanger;
- B. Gewone leden die extramuraal werken of volledig arbeidsongeschikt zijn, vormen samen één afdeling: ‘Niet verbonden aan een ziekenhuis’. Zij vaardigen één gewoon lid af en benoemen een plaatsvervanger;
- C. Alle buitengewone leden vormen samen één afdeling. Zij vaardigen tien buitengewone leden af en benoemen twee plaatsvervangers.

A. Zelfstandige medische staven van ziekenhuizen:

Noordwest Ziekenhuisgroep (alle locaties), Alkmaar

P.J. van den Akker, chirurg (lid)

Ziekenhuisgroep Twente, Almelo

E.C.M. Heinerma, KNO-arts (lid)

G.J. Wagenmakers, radioloog (plv)

Flevoziekenhuis, Almere

Meander Medisch Centrum, Amersfoort

M.B.M. Vermeulen, neuroloog*

Ziekenhuis Amstelland (ZHA), Amstelveen

BovenIJ Ziekenhuis, Amsterdam

A.L.M. Bakx, cardioloog (lid)

Gelre ziekenhuizen (alle locaties), Apeldoorn

L. Ausema, internist (lid)

P.E. Spronk, internist (plv)

P.H.G.E. Strens, orthopedisch chirurg*

Ziekenhuis Rijnstate (alle locaties), Arnhem

J.P.P.M. van Leeuwen, KNO-arts (lid)

J.K. van der Kamp, anesthesioloog (plv)

Wilhelmina Ziekenhuis Assen, Assen

F. de Vries, radioloog*

Rode Kruis Ziekenhuis, Beverwijk

M.A. Schreve, chirurg (lid)

Maasziekenhuis Pantein, Boxmeer

Mw. C.E. Aldewereld-van Dehn, oogarts (lid)

Amphia Ziekenhuis, Breda

J.K.S. Nuytinck, chirurg (lid)

H. Jansen, uroloog (plv)

IJsselland Ziekenhuis, Capelle a/d IJssel

J. Bergsma, anesthesioloog (lid)

R.H.L. Paping, KNO-arts (plv)

Reinier de Graaf Gasthuis, Delft

H.J. Gilhuis, neuroloog (lid)

Jeroen Bosch Ziekenhuis, Den Bosch

J.P. ter Bruggen, neuroloog (lid)

E.A.W.J. Dumont, plastisch chirurg (plv)

HagaZiekenhuis, Den Haag

J.S. van der Laan, klinisch patholoog (lid)

J.P. Koopman, KNO-arts (plv)

Haaglanden MC, Den Haag

J.R.M. van der Sijp, chirurg (lid)

K.Wiggers, KNO-arts (plv)

Deventer Ziekenhuis, Deventer

R.E. Westerbeek, radioloog (lid)

Mw. E.R. Flikweert, chirurg (plv)

Van Weel-Bethesda Ziekenhuis, Dirksland

U.A. Badrising, neuroloog (lid)

Slingeland Ziekenhuis, Doetinchem

W. van der Bruggen, nucleair geneeskundige (lid)

Albert Schweitzer ziekenhuis, Dordrecht

J.J. Schermer, anesthesioloog (lid)

Ziekenhuis Nij Smellinghe, Drachten

J.J. de Graaf, cardioloog (lid)

Ziekenhuis Gelderse Vallei, Ede

C.W.D.A. Klapwijk, gynaecoloog (lid)

Catharina Ziekenhuis, Eindhoven

M.C. Haanschoten, anesthesioloog (lid)

K. Keizer, neuroloog (plv)

Maxima Medisch Centrum, Eindhoven

W.J. Levens, uroloog (lid)

H.W.J. Koot, orthopedisch chirurg (plv)

G.J. Jonker, longarts*

Treant Zorggroep (alle locaties), Emmen

L.M. van Wijk, cardioloog (lid)

P.E. Kleingeld, uroloog (plv)

Medisch Spectrum Twente, Enschede

N.T.M.W. Smeets, anesthesioloog*

St. Anna Ziekenhuis, Geldrop

H.R. Ronnen, radioloog (lid)

F.T.P.M. van der Linden, chirurg (plv)

Admiraal De Ruyter Ziekenhuis, Goes

M. Olree, radioloog (lid)

F.M. Bentvelsen, uroloog (plv)

Beatrixziekenhuis (Rivas Zorggroep), Gorinchem

W. Schalekamp, KNO-arts (lid)

W.L. van der Graaff, reumatoloog (plv)

Groene Hart Ziekenhuis, Gouda

J.O. van Dobbenburgh, cardioloog (lid)

C. Zwart, anesthesioloog*

Martini Ziekenhuis, Groningen

J.Q.P.J. Claessen, KNO-arts (lid)

L.H. Takens, cardioloog (plv)

Spaarne Gasthuis, Haarlem

H.A.J van Laarhoven, orthopedisch chirurg (lid)

C.F. Melissant, longarts (plv)

Saxenburgh Groep (Zkh Röpcke-Zweers), Hardenberg

R. Kaplan, cardioloog (lid)

Ziekenhuis St. Jansdal, Harderwijk

C.T.J.M. Doreleijers, anesthesioloog (lid)

M.O. den Dulk, internist*

Ziekenhuis Tjongerschans, Heerenveen

A.H.W.A. Elsen, radioloog (lid)

Elkerliek Ziekenhuis, Helmond

C.A. de Groot, chirurg (lid)

Tergooiziekenhuizen, Hilversum

P.M. Laboyrie, neuroloog (lid)

C.P. Timmerman, arts-microbioloog (plv)

Westfries Gasthuis, Hoorn

Medisch Centrum Leeuwarden, Leeuwarden

D. de Roy van Zuidewijn, chirurg (lid)

Alrijne Zorggroep, Leiderdorp

H. Dik, longarts (lid)

St Antonius Ziekenhuis, Nieuwegein

M.E. Kars, gynaecoloog (lid)

Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis, Nijmegen

B.A.J. Veldman, internist (lid)

P.J.A. Schwing, orthopedisch chirurg (plv)

Laurentius Ziekenhuis, Roermond

J.M.G.C. Bonnemaier, oogarts (lid)

Bravis Ziekenhuis, Roosendaal

H.V.P.J. Potters, klinisch patholoog (lid)

V.A.M. Duurkens, longarts (plv)

J.L.M. van Helmond, longarts*

Franciscus Gasthuis en Vlietland, Rotterdam

P. de Man, arts-microbioloog (lid)
M. Fennema, anesthesioloog (plv)

Havenziekenhuis, Rotterdam**Het Oogziekenhuis Rotterdam, Rotterdam**

J.T.H.N. de Faber, oogarts (lid)

Ikazia Ziekenhuis, Rotterdam

D.M.H. Zuidgeest, neuroloog (lid)
M.P. Freericks, cardioloog (plv)

Maasstad Ziekenhuis, Rotterdam

M.J. Gardien, cardioloog (lid)
H. van der Lelij, radioloog*

Zuyderland MC, Heerlen-Sittard

P.H.N.M. Kampschöer, gynaecoloog (plv)
K.W.E. Hulsewé, chirurg*

Antonius Ziekenhuis, Sneek

T. Zwaga, radioloog (lid)
D.E.P. de Waard, cardioloog (plv)

ZorgSaam Ziekenhuis, Terneuzen**Ziekenhuis Rivierenland, Tiel**

R. Laduc, uroloog (lid)

Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis, Tilburg

R. Froklage, anesthesioloog (lid)
Mevr. M.C. Vos, gynaecoloog (plv)

Diakonessenhuis, Utrecht

E.A. Schilderman, dermatoloog (lid)
A. Pronk, chirurg*
L. Sibinga Mulder, radioloog*

VieCuri, Medisch Centrum voor Noord-Limburg, Venlo

J.G.H.M. Schlooz, anesthesioloog (lid)

Sint Jans Gasthuis, Weert

F.J.G. Vanhimbeeck, chirurg (lid)

Streekziekenhuis Koningin Beatrix, Winterswijk

J.A.F. van der Hoek, neuroloog (lid)

Zuwe Hofpoort Ziekenhuis, Woerden

Y.D. van der Werff, radioloog (lid)
K.A.F. Houwert, radioloog (plv)

Zaans Medisch Centrum, Zaandam

R.P. Strating, chirurg (lid)
H.E.A.S.J. Lemmers, radioloog (plv)

Lange Land Ziekenhuis, Zoetermeer

P.T.H. Langendijk, orthopedisch chirurg (lid)
P. van der Meer, cardioloog (plv)

Isala (alle locaties), Zwolle

C.G. Vos, radioloog (lid)

B. Leden, niet verbonden aan een ziekenhuis:

(bijv. extramuraal werkzaam, arbeidsongeschikt)

G.E. Cromheecke, anesthesioloog (lid)

P.G. Warmenhoven, chirurg*

C. Buitengewone leden:

A.J.M.C. Aarts (lid)

W.A. de Boer (lid)

P.H.O. Buijs (lid)

A.M. van der Heijden (lid)

M. Kiewiet de Jonge (lid)

L.M. Kingma (lid)

Mevr. J.A. van Marion-Kievit (lid)

J.M.W.M. Merkus (lid)

J.H.J. Ruijs (lid)

M.E. van Zanten (lid)

A.T. Alberda (plv)

P.A. Bom (plv)

R.A. Cohen*

G. Kootstra*

H.C. van Soest*

* Deze leden en/of plaatsvervangers traden uit de VvA:

R.A. Cohen

M.O. den Dulk, internist

J.L.M. van Helmond, longarts

K.W.E. Hulsewé, chirurg

G.J. Jonker, longarts

G. Kootstra

H. van der Lelij, radioloog

A. Pronk, chirurg

L. Sibinga Mulder, radioloog

N.T.M.W. Smeets, anesthesioloog

H.C. van Soest

P.H.G.E. Strens, orthopedisch chirurg

M.B.M. Vermeulen, neuroloog

F. de Vries, radioloog

P.G. Warmenhoven, chirurg

C. Zwart, anesthesioloog

II - Nevenfuncties

Bestuur

Naam	Geboortedatum	Functie binnen pensioenfonds	Functies buiten pensioenfonds
mw. dr. M.Th.P. Odenthal (Monica)	03-05-1961	Bestuurslid	Oogarts Alrijne ziekenhuis te Leiden
drs. M. Bijl (Micon)	03-09-1958	Lid Investment Committee	Voorzitter vakgroep oogheelkunde
		Voorzitter	Cardioloog Bestuurslid MSB ASZ Raad van Toezicht NVVC
drs. E.P. Stuijzand (Eelco)	31-12-1963	Bestuurslid	Radioloog ETZ Tilburg
		Voorzitter Investment Committee	Vice voorzitter vakgroep radiologie ETZ, Tilburg Arbiter Scheidsgerecht voor de Gezondheidszorg, Kamer Verdeelmodel t/m januari lid RvT St. Jansgasthuis, Weert
dr. P. Biemond (Piet)	24-05-1956	Bestuurslid	Internist Bravis, Roosendaal
		Voorzitter Audit & Risk committee	
dr. C.H.R. Bosman, chirurg (Coks)	12-08-1947	Voorzitter Pensioencommissie	Voorzitter Commissie Toetsing Certificering NVvH [Nederlandse Vereniging voor Heelkunde] Lid van de commissie ABC [advies en bemiddelingscommissie] NVvH Bestuurslid St.Jacobusstichting
mw. drs. C.J.M. Kiewiet (Cunera)	28-06-1973	Bestuurslid	Longarts
		Lid Audit & Risk committee	
dr. C.G. Vermeij (Kees)	06-06-1962	Bestuurslid	Internist-nefroloog, maatschap Interne Geneeskunde, Deventer Ziekenhuis
		Lid Investment Committee	Bestuurslid Stichting Hans Diels
drs. M.H.B. Vonk (Marcel)	20-08-1958	Bestuurslid	Freelance Psychiater GGZ Breburg (Breda/Tilburg)
		Lid Bestuurscommissie Pensioenen	Vanaf 01-12-2013 Psychiater in de Pompekliniek Nijmegen, in parttime dienstverband Lid Redactionele Adviesraad van "De Medisch Specialist", een uitgave van de Federatie Medisch Specialisten
dr. J.M. Mommers (Roland)	16-05-1971	Aspirant Bestuurslid	Dermatoloog St. Anna ziekenhuis in Geldrop
		Lid Audit & Risk committee	Dermatoloog Radboud UMC in Nijmegen Lid van de Beroepsbelangencommissie van de NVDV (Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie) Lid van de kascommissie van de NVDV
dr. A.Y. Goedkoop (Amber)	22-08-1973	Aspirant Bestuurslid	Dermatoloog St. Antonius Ziekenhuis Nieuwegein / Utrecht
		Lid Audit & Risk committee	Bestuur Zorgvrij BV

drs. J.A.G. Steenvoorden (Jeroen)	14-01-1961	Directeur	Lid raad van commissarissen Rabobank Apeldoorn & Omgeving Vice-voorzitter raad van advies en lid redactieraad Pensioen Bestuur & Management Lid Uitvoeringsraad Pensioenfederatie
---	------------	-----------	---

Raad van Toezicht

Naam	Geboortedatum	Functie binnen pensioenfonds	Functies buiten pensioenfonds
prof. mr. S.R. Schuit (Steven)	09-10-1942	Voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> • Professor Corporate Governance and Responsibility, Nyenrode Business Universiteit. • Voorzitter RvA Giving Back • Voorzitter RvA Nederland Cares • Bestuurslid Valley Foundation • Docent aan diverse opleidingen betreffende corporate, banking en pension fund Governance
dr. R.H.M.A. Kleynen AAG (Ruud)	25-11-1962	Lid	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur/eigenaar Kleynen consultants BV te Heerlen (100% aandelen) • Directeur/eigenaar Kleynen derivatives BV te Heerlen (90% aandelen) • Directeur/eigenaar Kleynen Financiële Adviesgroep BV te Heerlen (100% aandelen) • Penningmeester Stichting Promotie Glazen Huis Heerlen • Visitatiecommissie Sabic Pensioenfonds
mw. dr. D.A.M. Melis MBA (Daniëlle)	21-08-1972	Lid	<ul style="list-style-type: none"> • Assistant Professor Corporate Governance - Nyenrode Business Universiteit • Voorzitter van het Nyenrode Corporate Governance Instituut • Bestuurder, tevens Voorzitter van de Audit Advies Commissie en Lid van de Beleggingsadviescommissie - STAP Algemeen Pensioenfonds - sinds 1-7-2016 • (Academisch) Programma directeur New Board Program • Lid van de Raad van Toezicht Kempen Capital Management Beleggingsfondsen - sinds 20-3-2017

III- Begrippenlijst

Aandeel

Eigendomsbewijs van een onderneming dat recht geeft op winstuitkering (dividend). Een aandeel kan zowel beursgenoteerd als niet-beursgenoteerd zijn.

Aanpassingscoëfficiënt

De aanpassingscoëfficiënt drukt de mate van loonontwikkeling uit. De loonindex die toegepast wordt bij ambtenaren gebruikt SPMS voor de verhoging van de pensioenen. Vanaf 1973 is de aanpassingscoëfficiënt gestegen van 1 tot 2,8137 op 1 januari 2015. Dit betekent dat een door een deelnemer in 1973 ingekocht nominaal pensioenbedrag van 228,71 euro gegroeid is tot 643,53 euro in 2015.

Aanvangsresultaten

De aanvangsresultaten geven de verwachte pensioenresultaten op fondsniveau weer bij de aanvangshaalbaarheidstoets per 1 januari 2015. Het verwachte pensioenresultaat is gedefinieerd als het verhoudingsgetal tussen de som verwachte reële uitkeringen conform fondsbeleid en de som verwachte reële uitkeringen uitgaande van de prijsinflatie.

Actuaris

De actuaris verricht risicoanalyses en bepaalt welk bedrag voor toekomstige verplichtingen moet worden gereserveerd. Verder houdt de actuaris zich bezig met het samenstellen van modellen. Het gaat ten eerste om modellen om verplichtingen en beleggingen van het pensioenfonds optimaal op elkaar af te stemmen. Ten tweede maakt de actuaris modellen om de samenstelling van het beleggingspakket te optimaliseren.

Actuariële waarde

De contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen berekend op basis van actuariële grondslagen. Het gaat bij die grondslagen bijvoorbeeld om de rekenrente of de marktrente, de kansstelsels (sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalidatiekansen, frequenties van gehuwd zijn, etc.) en de kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten). Zie ook Contante waarde.

AFM

De Autoriteit Financiële Markten (toezichthouder).

ALM (Asset Liability Management)

Het gaat bij ALM om het afstemmen van de beleggingsmix op verplichtingen. Een ALM-studie is een integrale analyse van pensioen-, toeslag-, financierings- en beleggingsbeleid. Hierbij houdt de onderzoeker rekening met de risico's voor alle belanghebbenden. Dat doet hij zowel voor de korte als de lange termijn en in aansluiting op de verplichtingenstructuur. Een ALM-studie kan een pensioenfonds of verzekeringsmaatschappij ondersteunen bij het kiezen van de juiste beleggingsmix.

Alpha-mandaat (hedgiefunds)

Het alpha-mandaat (hedgiefunds) is een beleggingscategorie, waarin die beleggingssoorten zijn opgenomen die in hoge mate afhankelijk zijn van de vaardigheden van de managers. Daarbij streeft SPMS naar bètaneutraliteit. Dat is een lage gevoeligheid voor marktomstandigheden. Daarnaast is het behalen van een zo hoog mogelijke rendement per eenheid risico een doel bij het alpha-mandaat (hedgiefunds).

Assetmix/beleggingsmix

Verdeling van de beleggingsportefeuille over verschillende beleggingssoorten. Denk daarbij bijvoorbeeld aan aandelen, obligaties, vastgoed en liquide middelen.

Backservicepensioen

Aanvullend pensioen over aaneengesloten praktijkjaren vóór 1968.

Bandbreedte

Vastgelegde marge waarbinnen een positie mag fluctueren.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is gedefinieerd als het gemiddelde van de laatste twaalf (actuele) maanddekkingsgraden.

Bepaald partnersysteem

Een bepaald partnersysteem is een systeem voor reservering voor partnerpensioenen. Hierbij reserveert een pensioenfonds alleen dan voor partnerpensioen als de deelnemer daadwerkelijk gehuwd is, een geregistreerd partnerschap is aangegaan of een vrijwillig verzekerde partner heeft.

Benchmark

Een benchmark is een maatstaf waartegen een pensioenfonds de rendementen van de beleggingen afzet. De maatstaf is vaak een marktindex.

Benchmarkportefeuille

De benchmarkportefeuille geeft de strategische langetermijnverdeling naar beleggingscategorieën of regio's/landen weer.

Beroepspensioenfond

Bij een beroepspensioenfonds gaat het om een pensioenfonds voor vrije beroepsbeoefenaren, zoals notarissen of medisch specialisten. Als er een beroepspensioenfonds is voor een bepaald beroep dan zijn alle beroepsgenoten verplicht om zich bij dat fonds aan te sluiten. Het is ook mogelijk dat er geen beroepspensioenfonds is opgericht, maar dat er een rechtspersoon in het leven is geroepen. Die rechtspersoon ziet er dan op toe dat beroepsgenoten een bepaalde basispensioenregeling voor zichzelf treffen bij een verzekeringsmaatschappij.

Beroepspensioenvereniging

Een beroepspensioenvereniging is een vereniging waarvan beroepsgenoten lid zijn en die volledige rechtsbevoegdheid bezit. Het statutaire doel omvat uitsluitend het verzorgen van een beroepspensioenregeling. Hierbij komt het lidmaatschap niet automatisch voort uit het lidmaatschap van enig andere organisatie. Het doel van de beroepspensioenvereniging is het behartigen van de belangen van de pensioenen van de beroepsgenoten.

Bestuursbureau

Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur van het pensioenfonds. Het beoordeelt rapportages van de uitvoeringsorganisatie, initieert en begeleidt beleidsontwikkeling en ondersteunt het bestuur in zijn contact met adviseurs en omgeving.

Cap: large cap/small cap

Large cap aandelen zijn aandelen met een hoge marktkapitalisatie of hoge beurswaarde. Small cap aandelen zijn aandelen met een kleine marktkapitalisatie.

Central clearing

Bepaalde typen gestandaardiseerde derivatencontracten, die partijen onderling met elkaar aangaan ('over-the-counter'), moeten onder invloed van (EMIR) wetgeving verplicht centraal worden afgewikkeld door een centrale tegenpartij (CCP; central counterparty). De CCP neemt de posities die beide partijen in het oorspronkelijke contract hadden over. De partijen hebben geen contract meer met elkaar, maar met de CCP. Zo wordt de CCP de tegenpartij van elk van de oorspronkelijke partijen. De tussenkomst van een CCP dient te voorkomen dat de insolventie van één marktdeelnemer de insolventie van andere

marktdeelnemers veroorzaakt via een domino effect en daarmee de stabiliteit het hele financiële stelsel in gevaar brengt.

Collateral

Bij een collateral gaat het om een vorm van zekerheidsstelling waarbij een belegger een bepaalde tegenwaarde in geld of effecten ontvangt. Hiermee kan de belegger een vordering op een tegenpartij verhalen als deze partij niet aan haar verplichtingen voldoet.

Commodities

Commodities zijn grondstoffen. Een onderverdeling van commodities is: energie, metalen en agrarische producten. Beleggingen in commodities vinden plaats met derivaten (zie verderop).

Continuïteitsanalyse

De continuïteitsanalyse is onderdeel van het FTK binnen de Pensioenwet. De analyse is een middel voor pensioenfondsen om inzicht in de financiële risico's op langere termijn en de sturingskracht van hun beleidsinstrumenten te verkrijgen, om keuzes ten aanzien van de feitelijke premie en toeslag te onderbouwen en indien van toepassing om als basis te dienen voor een langetermijnherstelplan.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt. Voor de hoogte van de contante waarde zijn de looptijd (periode) en de hoogte van de rente van belang.

Corporate governance

Bij corporate governance gaat het om goed ondernemerschap. Hierbij inbegrepen zijn integer en transparant handelen door het bestuur, goed toezicht op het handelen door het bestuur en het afleggen van verantwoording voor het uitgeoefende toezicht.

Credits

'Credits' staat voor een lening aan een bedrijf. Deze lening geeft recht op een rentevergoeding (coupon) en is ingedeeld in ratingklassen (mate van kredietwaardigheid).

CSA

Credit support annex. Dit is een juridisch document waarin afspraken staan over credit support (collateral) betreffende derivatentransacties.

Custodian

Een custodian is een bewaarder van effecten. Bij SPMS is dat J.P.Morgan Chase. SPMS neemt ook andere producten af van J.P.Morgan Chase, waaronder de beleggingsadministratie.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is het verhoudingsgetal tussen pensioenvermogen en pensioenverplichtingen. Dit verhoudingsgetal geeft weer in hoeverre het pensioenfonds kan voldoen aan zijn verplichtingen. Waar in het jaarverslag wordt gesproken over dekkingsgraad betreft dit de actuele nominale dekkingsgraad op basis van UFR-curve, tenzij anders aangeven.

Default

Met de term default wordt de situatie aangeduid, waarin een schuldenaar zijn verplichtingen niet nakomt, bijvoorbeeld doordat hij een afgesproken betaling niet nakomt.

Derivaten

Bij derivaten gaat het om van effecten afgeleide beleggingsproducten, zoals futures, swaps en Total return swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank (toezichthouder).

Duration

Bij duration gaat het om de gewogen gemiddelde looptijd van bijvoorbeeld een obligatie in jaren. Duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van obligaties. Hoe langer de duration, hoe sterker obligatiekoersen reageren op een renteverandering.

Emerging markets

Emerging markets (opkomende markten) zijn de financiële markten van ontwikkelingslanden. Deze markten kenmerken zich vaak door een snelle, maar ook onstabiele economische groei. Beleggers beschouwen een belegging in een emerging market vaak als risicovol vanwege (mogelijke) politieke problemen en economische instabiliteit. Het risico van een dergelijke belegging is daarom gemiddeld hoger dan van een belegging in ontwikkelde landen. Het verwachte rendement is echter ook hoger dan dat van een belegging in ontwikkelde markten.

Excassokosten

De administratiekosten voor de uitbetaling van pensioenen staan bekend als excassokosten.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Het Financiële toetsingskader (FTK) is het onderdeel van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfondsen zijn vastgelegd. Het is opgebouwd rond de principes van marktwaardering, risicogebaseerde financiële eisen en transparantie. De beleggingen en de pensioenverplichtingen worden op eenzelfde manier worden gewaardeerd. De bepaling van het vereiste eigen vermogen vindt risicogebaseerd plaats, zodat de eisen toe- of afnemen met de mate waarin het fonds aan risico's blootstaat. Met transparantie wordt beoogd op een zuivere en objectieve manier de financiële positie van het fonds in kaart te brengen en openbaar te maken.

FIRM (Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode)

FIRM is een geïntegreerde methode voor de analyse van risico's bij alle typen ondernemingen waarop DNB toezicht houdt. Een toezichthouder gebruikt risicoanalyse voor inzicht in de risico's van de activiteiten van een onderneming en de mate waarin deze risico's een potentiële bedreiging zijn voor de toezichtdoelstellingen. De toezichthouder rangschikt risico's, beheersing, activiteiten en instellingen op basis van een score die risico's (en de beheersing ervan) krijgen via de risicoanalyse. Hiermee beschikt de toezichthouder over informatie voor een zo efficiënt mogelijke verdeling van schaarse toezichtcapaciteit. De opvolger van FIRM is Focus!

FOCUS!

Dit is de nieuwe toezichtaanpak van DNB. FOCUS! Bouwt voort op FIRM, maar kent een aantal verbeteringen. Zo worden alle onder toezicht staande instellingen ingedeeld in een vijftal toezichtklassen waarvoor de risicoanalyse verschillend is vormgegeven. SPMS is ingedeeld in toezichtklasse 3.

Future

Bij een future gaat het om een op de beurs verhandeld termijncontract met verplichte levering van onderliggende waarden/goederen in de toekomst tegen een vooraf vastgestelde prijs. De onderliggende waarde kan een obligatie zijn, een aandelenindex, een geldmarktrente of een commodity. Met futures kan een belegger beleggingsrisico's afdekken.

Gedempte kostendekkende premie

Het Financieel Toetsingskader staat het toe om de kostendekkende premie te dempen. Damping vindt plaats door de premie niet langer te baseren op de actuele rentetermijnstructuur, maar door hantering van een voortschrijdend gemiddelde rente over (maximaal) 10 jaar of door hantering van een verwacht rendement.

Governance

Het besturen van een onderneming of organisatie.

Hedge funds

Hedge funds (hedge fondsen) maken gebruik van een breed scala aan beleggingsstrategieën en -instrumenten om onder alle marktomstandigheden een absoluut (positief) rendement te halen.

Hedging

Hedging is het afdekken van het risico van een belegging met een andere belegging. Dit gebeurt doorgaans met derivaten.

Voorbeelden zijn het afdekken van het renterisico (rentehedge) en het afdekken van het valutarisico (valutahedge).

Inflation Linked Bonds

Een inflation linked bond is een obligatie waarvan de hoofdsom en rente gekoppeld zijn aan de inflatie.

Interimpensioen

Bij interimpensioen gaat het om geld dat de ziekenfondsen in de periode 1968 tot en met 1972 inhielden op de honoraria van vrijgevestigde specialisten. Dit op naam gestelde geld ging per 1 januari 1973 over in persoonlijke aanspraken in de pensioenregeling van SPMS.

ISAE 3402 (International Standard on Assurance Engagements 3402)

Een ISAE 3402 rapport beschrijft hoe een serviceorganisatie processen beheerst. In het rapport staat een omschrijving van de beheersdoelstellingen van de organisatie. Ook bevat het rapport de controlemaatregelen die de serviceorganisatie neemt om deze doelstellingen te realiseren.

ISDA

International Swaps & Derivatives Association (wereldwijde financiële beroepsvereniging).

Leverage

De verhouding tussen eigen en vreemd vermogen staat in het Engels bekend als 'leverage'.

Marktwaarde

Marktwaarde is de waardering van activa tegen de verkoopwaarde.

Obligatie

Een obligatie is een bewijs van een geldlening aan een overheid, supranationale organisatie of bedrijf. Dit bewijs geeft recht op rentevergoeding (coupon) en aflossing van de hoofdsom aan het einde van de looptijd. Een obligatie is meestal beursgenoteerd.

Opting in-out

Per 1 januari 2012 is de pensioenopbouw voor nieuwe deelnemers verhoogd met eenderde. Bestaande deelnemers konden kiezen of ze wel (opting in) of niet (opting uit) ook gebruik wilden maken van deze verhoging. Tegenover deze verhoogde opbouw staat ook een met eenderde verhoogde premie.

Outperformance/underperformance

Er is sprake van outperformance als het met een beleggingsportefeuille bereikte rendement hoger is dan het rendement van de benchmark. Underperformance betekent dat het rendement van de portefeuille lager is dan het rendement van de benchmark. Bij een negatief beleggingsrendement is sprake van outperformance als het rendement van de benchmark nog negatiever is.

Over the counter (OTC)

Over the countercontracten zijn contracten die buiten de beurs verhandeld worden.

Overlay

Een strategie voor een beleggingsportefeuille waarbij de onderliggende beleggingen niet veranderen. Bijvoorbeeld door toepassing van derivaten.

Overlevingstafels

Zie prognosetafels.

Pensioenfederatie

De Pensioenfederatie behartigt de belangen van de Nederlandse pensioenfondsen en van het Nederlandse pensioenstelsel in het algemeen. De Pensioenfederatie is voortgekomen uit een samenwerking van de koepels voor ondernemings-, beroeps- en bedrijfstakpensioenfondsen.

Performance

Bij performance gaat het om het beleggingsresultaat. Performance is ook te omschrijven als het totaal van directe beleggingsopbrengsten of als de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of -dalingen.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen is gelijk aan de totale activa minus de overige passiva en overlopende passiva.

Pensioenwet

In de Nederlandse Pensioenwet (Pw) wordt beschreven wat de taken en verantwoordelijkheden zijn van werkgever, werknemer en pensioenuitvoerder in relatie tot pensioen. De Pensioenwet is op 1 januari 2007 in werking getreden, de wet verving de oudere Pensioen- en spaarfondsenwet (Psw).

Premieovername

Bij langdurige arbeidsongeschiktheid kan het pensioenfonds onder bepaalde voorwaarden de premiebetaling voor de pensioenopbouw overnemen. Op deze wijze loopt de pensioenopbouw van de deelnemer geen schade op.

Private equity

Private equity heeft betrekking op beleggingen in niet aan de beurs genoteerde ondernemingen.

Prognosetafels

Prognosetafels zijn overlevingstafels die expliciet rekening houden met een voorzienbare trend in overlevingskansen. Deze trend heeft onder andere te maken met ontwikkelingen in de medische wetenschap, verandering van voedingspatronen en wijzigende leefomstandigheden. Het voorspellen van de trend gebeurt met hulp van ontwikkelingen in het verleden en van voorspellingen van diverse experts. In een prognosetafel is de overlevingskans in een bepaald jaar afhankelijk van het geslacht, de leeftijd en het berekeningsjaar. Het Actuariel Genootschap ontwikkelde in 2012 de AG-prognosetafel 2012-2062. Deze bevat voor de berekeningsjaren 2012 tot en met 2062 de geslachtsafhankelijke overlevingskansen voor alle leeftijden.

Rebalancing

Rebalancing is het herverdelen van het vermogen over beleggingscategorieën.

Reële dekkingsgraad

De dekkingsgraad waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de pensioenen in de toekomst worden verhoogd met de stijging van de prijzen (DNB definitie) of de stijging van de lonen (SPMS definitie).

Rendement

Bij rendement gaat het om het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds, vermogensbeheerder of verzekeringsmaatschappij behaalt door het beleggen van daarvoor beschikbare middelen.

Renteswap

Een renteswap of interest rate swap (IRS) is een afspraak tussen twee partijen om in een bepaalde periode vaste/variabele rentebetalingen over een bepaalde hoofdsom uit te wisselen.

Rentetermijnstructuur

Grafiek die het verband weergeeft tussen enerzijds de looptijd van een vastrentende belegging en anderzijds de daarop te ontvangen marktrente. Waar in dit jaarverslag wordt gesproken over de rentetermijnstructuur, wordt de rentetermijnstructuur bedoeld zoals deze maandelijks wordt gepubliceerd door DNB.

Reservetekort

Dit is een situatie waarin de beleidsdekkingsgraad lager is dan vereist.

RJ 610

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) heeft tot doel de kwaliteit van de externe verslaggeving te bevorderen en dan in het bijzonder de kwaliteit van de jaarrekening. Zij doet dit door aanbevelingen op te stellen. Deze aanbevelingen bevatten regels waaraan jaarverslagen moeten voldoen. De Raad stelde eind 2007 nieuwe regels (RJ 610) op waaraan pensioenfondsen moeten voldoen.

Securities lending

Het voor een bepaalde periode uitlenen van effecten, waarbij de uitlener een leenvergoeding ontvangt van de lener.

SLA (Service Level Agreement)

Het pensioenfonds SPMS heeft SLA's afgesloten met de uitvoerders. In de SLA is afgesproken welke diensten de uitvoerder verricht voor SPMS. Ook staan in de SLA's afspraken over de kwaliteits- en tijdigheidseisen waaraan deze dienstverlening moet voldoen.

Solvabiliteit

Het vermogen van de pensioenuitvoerder om op langere termijn aan verzekerings- of pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Staartrisico

Risico waarvan de kans dat het zich voordoet klein is, maar waarvan de gevolgen groot kunnen zijn.

Sterftetafel

Zie prognosetafels.

Strategisch beleid

Dit betreft het beleggingsbeleid voor de lange termijn. Dit omvat de beleggingsdoelstelling, de samenstelling van de beoogde beleggingsportefeuille op hoofdlijnen evenals de mate waarin hiervan mag worden afgeweken. Zie ook tactisch beleid.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn. Zie ook Renteswap en Total return swap.

Tactisch beleid

Besturen van pensioenfondsen kunnen om tactische redenen toestaan dat dat in een bepaalde mate wordt afgeweken van de strategische beleggingsmix. Reden voor een afwijking kan een tijdelijke (on)gunstige ontwikkeling in een bepaalde financiële markt zijn.

TBA (to be announced)

Mortgage Backed Securities zijn leningen met een hypotheek als onderpand. In de VS worden deze leningen verhandeld via To Be Announced contracten. Dit zijn contracten die voordat de daadwerkelijke hypotheekverstrekking tot stand komt reeds verhandeld worden. Op deze wijze kan de verstrekker hypotheek verstrekken zonder dat de rente voortdurend wijzigt. In een TBA contract worden uitsluitend hypotheek opgenomen die uitgegeven worden door expliciet of impliciet door de overheid gegarandeerde instanties (agencies zoals Fannie Mae en Freddy Mac). Het gaat altijd om een grote groep hypotheek, waarvan een aantal gegevens reeds bekend zijn, zoals looptijd, rente, prijs etc. In het geval van SPMS betreft het een contract dat wordt gekocht om de mogelijkheid te hebben om uiteindelijk een pakketje hypotheek met een zeer hoge kredietwaardigheid te kopen. De exacte details van het pakketje hypotheek worden pas bekend gemaakt tegen de tijd dat het contract bijna afloopt. De looptijd van de TBA is normaal gesproken een paar maanden. Slechts een klein deel van de contracten wordt daadwerkelijk gebruikt om hypotheek aan te kopen. Het grootste gedeelte van de contracten wordt verkocht voordat deze aflopen.

Technische voorzieningen

De technische voorzieningen bestaat uit de voorziening pensioenverplichtingen (inclusief voorziening langlevens) voor risico van het pensioenfonds.

Tijdelijk partnerpensioen

Een deelnemer aan de SPMS-regeling heeft recht op een aanvullend tijdelijk partnerpensioen. Hij of zij kan hier aanspraak op maken bovenop het levenslange partnerpensioen, dat is afgeleid van het opgebouwde ouderdompensioen. SPMS keert het aanvullend tijdelijk partnerpensioen alleen uit als de deelnemer overlijdt tijdens actief deelnemerschap. De uitkering van het tijdelijk partnerpensioen eindigt als de nabestaande partner 65 (vanaf 2013: 67) wordt. Ook stopt de uitkering als de nabestaande partner hertrouwt, een geregistreerd partnerschap aangaat, een gezamenlijke huishouding begint of overlijdt.

Toeslagverlening

Toeslagverlening is een verhoging van ingegane pensioenen en (premievrije) niet-aangegane aanspraken met een percentage dat het bestuur van jaar tot jaar vaststelt. Dit percentage is in beginsel niet lager dan 3% (zie de paragraaf 'Toeslagbeleid' in hoofdstuk 4.5.6).

Total return swap

In een total return swap garandeert de ene partij de andere alle opbrengsten van een bepaalde asset. Deze partij krijgt hiervoor vaste van tevoren afgesproken betalingen in de plaats. Zie ook Swap en Rentewap.

Tracking error

Een tracking error is een standaard afwijking van het verschil tussen het rendement van een manager en de benchmark.

Trapcode

Een deelnemer kan bij een lager inkomen dan het vastgestelde beroepsinkomen (186.360 euro in 2013) via trapcodes kiezen voor een lagere verplichte pensioenopbouw. Er zijn vier schalen van beroepsinkomens en hierbij horen zes trapcodes.

UFR (ultimate forward rate)

De UFR is een risicovrije rekenrente voor langjarige contracten, waarin wegens de lange looptijd onvoldoende handel in bestaat. Een Nederlandstalige benaming zou kunnen zijn: "de langstetermijnrente".

Uitruil(factor)

Uitruil is de mogelijkheid voor de deelnemer om het opgebouwde partnerpensioen om te zetten in extra ouderdompensioen. Ook kan uitruil inhouden dat de deelnemer een deel van het ouderdompensioen omzet in (extra) partnerpensioen. De uitruilfactor is de factor waarmee SPMS de ene pensioensoort vermenigvuldigt om deze om te zetten in de andere pensioensoort.

Outperformance/underperformance

Er is sprake van outperformance als het met een beleggingsportefeuille bereikte rendement hoger is dan het rendement van de benchmark. Underperformance betekent dat het rendement van de portefeuille lager is dan het rendement van de benchmark. Bij een negatief beleggingsrendement is sprake van outperformance als het rendement van de benchmark nog negatiever is.

Valutatermijntransactie

Bij een valutatermijntransactie gaat het om een overeenkomst om op een vastgestelde datum in de toekomst een bepaalde valuta te kopen of te verkopen. Dit gebeurt tegen een valutakoers die de betrokken partijen op het contractmoment vaststellen.

Vastgoedbelegging

Bij vastgoedbeleggingen gaat het om beleggingen in kantoren, woningen, winkels en bedrijfsruimten. Er bestaat zowel beursgenoteerd als niet-beursgenoteerd vastgoed.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn bijvoorbeeld obligaties, hypotheeklen en banktegoeden. Ze geven recht op een vaste rentevergoeding en aflossing aan het einde van de looptijd.

Volatiliteit

Volatiliteit is een maatstaf voor de beweeglijkheid van de koers van een effect. Een hoge volatiliteit betekent dat de koers van een fonds sterk stijgt en daalt in een relatief korte periode. De volatiliteit geeft mede aan wat voor risico een belegger loopt met een bepaald fonds.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen geeft de contante waarde weer van alle uitstaande pensioenverplichtingen van het fonds aan zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het is, met andere woorden, het volledige bedrag aan pensioenen dat het fonds nu en in de toekomst moet uitbetalen.

Winstdeling

Bij winstdeling kent een pensioenfonds een procentuele pensioenverhoging toe op basis van de winst van het afgelopen jaar. Het gaat bij die winst om de actuariële veronderstellingen betreffende sterfte, rente en administratie- en excassokosten. Als de werkelijkheid afwijkt van de gehanteerde veronderstellingen, is er sprake van positieve of negatieve resultaten voor het pensioenfonds. Eventuele positieve resultaten op het verzekerde nominale normpensioen gaan via een winstdelingsregeling naar de normpensioenen van deelnemers, gewezen deelnemers, ex-partners met zelfstandig recht op ouderdompensioen en pensioengerechtigden.

Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb)

De Wvb geeft een wettelijk kader voor verplichte deelname aan een beroepspensioenfonds. De Wvb geeft een wettelijk kader voor verplichte deelname aan een beroepspensioenfonds